

ETI

UTRIP

- ETI zopet med najboljšimi inovatorji v Sloveniji
- Napredne simulacije v oddelku R&R
- Jubilanti 2024
- Umetna inteligenca v skupini ETI

»Najlepša darila v življenju ne pridejo zavita v papir, temveč so preprosti trenutki ljubezni, veselja in povezanosti.« – Nepoznan avtor

Drage sodelavke in sodelavci,

Ko se bližamo koncu leta 2024, se spomnimo prav teh neprecenljivih »daril« – trenutkov, ki nas povezujejo in navdihujejo. To izdajo našega časopisa zato posvečamo prav tem darilom – dosežkom, inovacijam, prijateljstvom in spominom, ki smo jih ustvarili skupaj.

Vabimo vas, da se skozi strani časopisa sprehodite med zgodbami našega kolektiva. Tudi tokrat pišemo o inovacijah, kot je predstavitev evolucije vakuumskega ekstrudiranja, in uspešno zaključenih projektih, kot je digitalna transformacija, ki nas vodijo v prihodnost. Poleg teh tehničnih dosežkov boste našli tudi utrinke naših doživetij – od

raziskovanja Vojvodine do teka po zagorski dolini, od 60. obletnice naših gasilcev do tega, kako je Božiček ponovno razveselil naše najmlajše.

Naj bo ta časopis vaš spremljevalec v prazničnem času – čas, ko je pomembno, da se ustavimo, cenimo male radosti in delimo hvaležnost.

V imenu uredniškega odbora vam želim čarobne praznike, polne miru, veselja in trenutkov, ki se jih boste z veseljem spominjali. Novo leto pa naj prinese obilico novih izzivov, priložnosti in uspehov.

Vesel Božič in Srečno 2025!

Sabina Pešec
Urednica Utripa

Kazalo

Poslanica vodstva.....	3	Sindikata SKEI ETI.....	28
Poslanica vodstva ETI PROPLAST.....	4	Potepanje po Vojvodini	29
Utrinki leta 2024.....	5	Umetna inteligenca v skupini ETI.....	31
Digitalna preobrazba skupine ETI.....	7	Letni raspored delovnega časa	32
Oblikovanje pametne tovarne na osnovi industrije 4.0 – OPTI 4.0.....	8	Kdo so ti napadalci?.....	34
ETI zopet med najboljšimi inovatorji v Sloveniji.....	10	Orodje SQL Developer.....	37
Srebrno priznanje za inovacijo v trajnostni keramični proizvodnji.....	11	Nova generacija orodij Oracle Analytics Server (OAS), Hyperion Planning (HP) in Hyperion Financial Management (HFM).....	39
Ein Ausflug voller Spaß und Abenteuer.....	12	Triki za uporabo aplikacij – OAS in filtri.....	41
Izlet poln zabave in dogodivščin.....	13	MS Excel – analiza podatkov z orodjem AI Copilot	42
Pogled v zrcalo: kako smo se v letu 2023 odrezali po tržnih področjih	14	Zagorje, Koper, Tolmin	44
Predstavitev podjetja H.K. Electric BV	16	Čarobno prednovoletno srečanje za otroke sodelavcev.....	45
Obisk podjetja H.K. Electric BV na Nizozemskem.....	17	60 let požrtvovalnosti in varnosti – obletnica PIGD ETI.....	46
Napredne simulacije v raziskovalno-razvojnem oddelku: učinkovitost skozi strojno učenje in nevronske mreže.....	19	Aktivnosti gasilcev PIGD ETI Izlake v letu 2024	48
Talilni vložki NH gS.....	21	Intervencije in izredni dogodki v letu 2024	50
Jubilanti 2024.....	22	Pohodi.....	51
Prijazna in spoštljiva komunikacija	23	Utrinki pohodov ETI v letu 2024	52
Štipendije kot temelj razvoja prihodnjih kadrov v podjetju ETI.....	24	Tek in pohod po zagorski dolini 2024.....	55
Intervju s štipendistom Tadejem Berčanom.....	25	Kalnčak 2024.....	56
Novoletna voščila članov Sveta delavcev ETI, d. o. o., za leto 2025.....	26	30 let Pon Do Kwan Izlake.....	57
Poslanica predsednika SP SKEI ETI	27	Rogla	59
Poslanica predsednika konference sindikalnih podružnic SKEI ETI.....	27	Moje razmišljanje o različnosti in staranju	60
		Upokojil se je Matija Strehar	61
		Od avgusta do novembra 2024 so se upokojili	61
		In Memoriam.....	62
		Nagradna križanka.....	63

Časopis Utrip izdaja ETI, d.o.o. Izlake

Časopis izhaja četrtletno

Uredniški odbor: Matija Strehar, Jani Braune, Polona Škrinjar, Jernej Kovačič, Rosita Razpotnik, Tone Starc

Urednica: Sabina Pešec

Oblikovanje in tisk: grafex

Mag. Tomaž Berginc, generalni direktor ETI

Poslanica vodstva

V letošnjem letu se je nadaljeval trend zaostrenih tržnih in političnih razmer, ki smo ga zaznali že konec prejšnjega leta. Z izzivi smo se, in se še srečujemo na praktično vseh frontah, pri čemer nam situacijo še dodatno otežujejo stare napake. Na področju prodaje v skupini ETI smo po dolgem obdobju rasti prvič zabeležili prodajo, ki bo nižja od lanskoletne, in to kljub temu, da je večina hčerinskih podjetij ustvarila rast. Tudi na področju proizvodnje smo imeli precej dela z optimizacijo nekaterih najzahtevnejših montažnih linij, kar je skupaj z nižjo prodajo negativno vplivalo tudi na produktivnost, hkrati pa smo se morali veliko ukvarjati tudi s kakovostjo. Oteženo je bilo pridobivanje novih kadrov in tudi razvojni projekti so kar po pravilu zamujali. Zaradi vseh omenjenih dejstev se moramo predvsem pogledati v ogledalo in moramo poiskati razloge za stagnacijo predvsem v nas samih.

Po drugi strani pa smo uspešno zaključili zelo pomemben projekt digitalne transformacije in se strukturirano posvetili trajnostnemu razvoju. Vzpostavitev ESG ekipe in izračun ogljičnega odtisa za naši lokaciji v Izlakah in Kamniku sta pomembna koraka k doseganju dolgoročnih trajnostnih ciljev.

Po pričakovanjih je bilo leto 2024 za nas zelo zahtevno. Prodajni rezultati skupine ETI v letošnjem letu po naših ocenah ne bodo dosegli ne planiranih, kot tudi ne lanskih rezultatov. Medtem ko bodo hčerinske družbe večinoma presegle rezultate preteklega leta in nekatere celo načrtovane cilje, bo prodaja matične družbe pod planom in lanskoletno prodajo. Ti rezultati odražajo gospodarsko realnost, ko zniževanje obrestnih mer še ni imelo predvidenega pozitivnega vpliva na gospodarsko rast v evropskih državah, ko so gradbene aktivnosti na zahodnoevropskih trgih še vedno upočasnjene ter ko smo priča omejevanju subvencij na področju obnovljivih virov energije in negotovosti zaradi geopolitičnih razmer, zlasti zaradi vojne v Ukrajini.

Na trgu smo potrdili, da je naš model prodaje systemske integracije z lastnimi prodajnimi ekipami izjemno odporen tudi v nepredvidljivih gospodarskih razmerah. Dobro smo delali na Balkanu, kjer bomo planirano prodajo predvidoma presegle za 13%. Uspešno smo pridobivali projekte in razširili prodajo na Hrvaškem, v Srbiji, Severni Makedoniji in Črni gori. Pozitiven trend smo beležili tudi na vzhodnoevropskih trgih, kjer so ključni trgi, kot so Ukrajina, Romunija in Poljska prispevali k stabilni rasti prodaje. Nasprotno pa smo na zahodnoevropskih trgih, kot so Nemčija, Avstrija, Italija in Španija, beležili upad, predvsem zaradi upočasnjenega gradbenega sektorja in omejenih investicij v obnovljive vire energije.

Prodaja stikal in odklopnikov je v primerjavi z lanskim letom upadla za 5 %, prav tako smo za 12 % zaostali za načrtom. Kljub temu, da nova generacija P6/P10 zdaj predstavlja več kot polovico celotne prodaje inštalacijskih odklopnikov, povpraševanje na trgih ni doseglo pričakovanj. Prodaja EFI in KZS stikal je prav tako beležila upad, predvsem zaradi počasnega okrevanja gradbenega sektorja in upada OEM prodaje, zlasti skupini GARO. V programu varovalk bo prodaja padla za 1 % v primerjavi z lanskim letom in bo 4 % pod načrtovano. Kljub temu, da smo uspešno rastle na programu univerzalnih NV varovalk in ločilnikov, smo na področju varovalk za PV aplikacije zabeležili precejšen padec, čeprav smo v zadnjem četrtletju zaznali znake okrevanja. Hkrati smo se dobro odrezali tudi na področju sredjenapetostnih varovalk, predvsem zaradi uspešnih prijav na tenderje. Glede na razmere pa je bila izredno uspešna ekipa tehnične keramike, ki je v letošnjem letu dosegla 9-odstotno rast in samo za odstotek zgrešila prodajne cilje.

Prodaja novih izdelkov bo letos pod načrtovano, intenzivno pa je bilo delo v razvoju in tehnologiji. Velik del fokusa je predstavljala optimizacija obstoječih izdelkov in proizvodnih linij, predvsem na področju stikal in odklopnikov. Na področju varovalk so bili razvojni projekti usmerjeni v potrebe obnovljivih virov energije in industrijskih aplikacij. Tako je razvoj novih NH varovalk 800V in 1000V za zaščito inverterjev v sončnih elektrarnah v zaključni fazi, projekt NH MET-

-COM pa je že prejel dobre odzive na sejmu Light & Building in nadaljujemo s testiranjem v pilotnih projektih. Razvojni oddelek poleg tega uvaja nove metode dela, vključno z uporabo programske opreme 3DCS za analize toleranc in CAD orodij. Z optimizacijo obstoječih izdelkov ter krepitvijo kompetenc na področju elektronike pa ustvarjamo temelje za nadaljnjo rast in inovativnost.

V letošnjem letu pa smo se tudi bolj sistematično posvetili trajnostnemu razvoju, saj ta postaja vse bolj zakonsko zavezujoč in hkrati prinaša pomembno konkurenčno prednost. Čeprav je ETI v Sloveniji zakonsko zavezan pripraviti prvo poročilo o trajnostnem razvoju šele leta 2026 (za poslovno leto 2025), smo zaradi pritiskov konkurence že začeli izvajati nekatere ključne korake. Tako smo vzpostavili ožjo ESG ekipo s tremi člani in širšo ESG ekipo, ki vključuje 16 predstavnikov iz različnih področij. Obe ekipi delujeta usklajeno in se osredotočata na strateške pobude za trajnostni razvoj. Do sedaj smo izračunali ogljični odtis podjetja za leti 2022 in 2023 za naši lokaciji v Izlakah in Kamniku, kar predstavlja odziv na številne zahteve naših strank. Poleg tega smo pripravili strateške izhodiščne točke za razvoj trajnostnega poslovanja ETI Skupine ter zasnovali načrt trajnostnega razvoja. Te dejavnosti niso le odgovor na zahteve zakonodaje, temveč tudi izraz naše zavezanosti k trajnostni prihodnosti, ki vključuje zmanjšanje vplivov na okolje in izgradnjo konkurenčnih prednosti.

Kako bo v prihodnjem letu, je težko z gotovostjo napovedati, dejstvo pa je, da bo tudi leto 2025 za nas zelo zahtevno. Aprila bomo začeli s pripravo novega 5 letnega Strateškega načrta skupine ETI, in ga končali do konca leta. Sedanji se namreč izteka. Poiskati bomo morali nove načine, da naslovimo oziroma obrnemo nekatere negativne prodajne trende, ter močno delati na optimizaciji izdelkov in procesov, če želimo izboljšati svojo konkurenčno pozicijo. Pohitriti moramo tudi proces razvoja novih izdelkov, kar nam pri varovalkah že dokaj dobro uspeva.

Pogledati bo potrebno tudi širše in definirati še druga morebitna področja rasti v prihodnosti. Precej dolgo in težko že čakamo odločitev Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport glede subvencije za Pravični prehod Zasavja kot bivše premogovne regije. V primeru dobljene subvencije in potrditve na Nadzornem svetu bomo v naslednjih 2 in pol letih na Izlakah v novo proizvodno halo in pet avtomatskih linij vložili 30 milijonov EUR.

Ob zaključku leta se iskreno zahvaljujem vsakemu izmed vas za vašo predanost in trud, ki sta bila ključna za vse, kar smo skupaj dosegli. V imenu celotnega vodstva vam želim lepe praznike ter obilo zdravja, sreče in uspehov v prihajajočem letu.

Naši največji ljubezni – ETI-ju pa vsi skupaj zaželimo, da po letu »predaha« naslednje leto zopet doseže rast in obljubimo, da se bomo vsi skupaj zelo potrudili.

Mag. Matej Juvan, direktor ETI PROPLAST

Poslanica vodstva ETI PROPLAST

Dragi sodelavci,

ob koncu tega leta želim izkoristiti priložnost, da se vam ponovno zahvalim za izjemno sodelovanje, trdo delo in vse, kar ste prispevali k našim skupnim ciljem. Tudi to leto je bilo polno izzivov, vendar ste vsi skupaj s svojo zagnanostjo in profesionalizmom dokazali, da se lahko soočimo z vsemi ovirami, ki nam pridejo na pot.

Ponosni smo na vse, kar smo skupaj dosegli. Vsak izmed vas je s svojim delom prispeval k napredku podjetja in ustvarjal okolje, v katerem se lahko razvijamo in uspevamo. Vaša energija, inovativnost in timski duh so ključnega pomena za naš uspeh in prepričan sem, da bomo tudi v prihodnjem letu s takšnim delom dosegli še večje dosežke.

S pogledom v prihodnje leto pa se osredotočamo na rast in nove priložnosti. Verjamem, da bomo z vašo pripravljenostjo, ustvarjalnostjo in timskim duhom tudi v letu 2025 uspešno premagovali izzive in presejali pričakovanja. Naša prihodnost je v naših rokah, in prepričan sem, da bomo skupaj nadaljevali s pisanim zgodbo, na katero bomo vsi lahko ponosni.

V tem prazničnem času si vzemimo trenutek, da se zahvalimo tudi svojim družinam, prijateljem in vsem tistim, ki nas podpirajo na vsakem koraku. Ob koncu iztekajočega leta vam želim predvsem zdravja, sreče in novih priložnosti. Naj bo novo leto polno uspehov, zdravja osebnega zadovoljstva in še večjih dosežkov. Hvala vam za vse, kar smo skupaj ustvarili. Naj bo prihodnje leto še bolj uspešno in navdihujoče.

Srečno in uspešno novo leto!

Sabina Pešec

Utrinki leta 2024

Zaključek aktivnosti projekta digitalne transformacije OPTI 4.0

V marcu smo zaključili z aktivnostmi znotraj projekta OPTI 4.0, ki smo se ga lotili skupaj s konzorcijskima partnerjema Inovo IT ter Viarjem. Skupaj smo prijavi omejen projekt pri MGTŠ in bili uspešni pri pridobivanju nepovratnih sredstev za sofinanciranje celotnega projekta. Rečemo lahko, da je bilo to obdobje izjemno razburljivo in predvsem polno izzivov tako za vsa podjetja znotraj konzorcija kot za vse člane projekta. V fazi analize je samo v ETI-ju sodelovalo skoraj 80 zaposlenih, katerih vložek je pomembno vplival tudi na zasnovo posameznih rešitev in pozneje na uspešno izveden projekt. Delo s tem seveda še ni končano, ampak upamo, da smo postavili trdne temelje za izzive, ki jih prinaša industrija 5.0.

ETI je superfinaлист Zlate niti 2024

ETI se je letos uspešno uvrstil med tri najboljše - superfinaliste v kategoriji velikih podjetij v okviru izbora Zlate niti 2024. Ta izbor, ki ga organizira časopis Dnevnik, se osredotoča na prepoznavanje podjetij z izjemnimi praksami v upravljanju človeških virov, inovativnosti v vodenju in spodbujanju osebnega ter profesionalnega razvoja zaposlenih. Uvrstitev med superfinaliste pomeni ne le priznanje za dosedanje delo, ampak tudi motivacijo za nove projekte in izboljšave v vodenju človeških virov.

ETI Sky oblačna rešitev

Razvili smo oblačno rešitev ETI Sky, s katero vstopamo v digitalno dobo upravljanja podatkov. ETI Sky omogoča celovit nadzor in optimizacijo energetskega procesov, saj povezuje različne naprave, kot so NH MET – COM, IR-indikacije in števeci energije, ter omogoča shranjevanje, vizualizacijo in obdelavo podatkov. Dostopen je prek spletnega brskalnika, omogoča pregled podatkov na več ravneh – od organizacije do posamezne naprave – in ponuja prilagodljive nadzorne plošče. Razvoj rešitve, ki je še v zgodnji fazi, vključuje načrte za dodatne funkcionalnosti, kot so alarmi, preračuni podatkov in mobilna aplikacija. S to rešitvijo ETI krepi svojo konkurenčnost in vstopa na trg oblačnih rešitev, pri čemer razvoj temelji na sodelovanju z uporabniki in njihovimi potrebami.

Naši inovatorji ponovno blesteli

Naši inovatorji so se ponovno izkazali, saj smo od Zasavske gospodarske zbornice prejeli tri zlata in šest srebrnih priznanj. Dve od teh inovacij sta šla naprej na državno tekmovanje in prejeli srebrni priznanji za inovativnost.

Prvi na trgu

Razvili smo indikator prekinitve talilnih vložkov na daljavo za ločilnike C, ki je popolna novost na področju zaščite električnih inštalacij in naprav, saj prvič uvaja možnost oddaljenega nadzora nad stanjem cilindričnih talilnih vložkov. Je univerzalna pametna rešitev, saj jo je mogoče namestiti na vse velikosti ločilnikov za cilindrične talilne vložke proizvajalca ETI. Z uporabo IR-indikatorja uporabnik dobi takojšnjo informacijo o izpadu proizvodnje električne energije iz omrežja ter lahko posledično znatno poveča izplen električne energije elektrarn iz obnovljivih virov energije in produktivnost v industriji.

Nova montažna linija PCF

Skupaj s podjetjem Procesi d.o.o. smo razvili novo montažno linijo za montažo cilindričnega varovalčnega ločilnika PCF. Nova linija omogoča hitrejši, natančnejši, bolj ponovljiv, predvsem pa bolj nadzorovan proizvodni proces montaže ločilnika. Linija, sestavljena iz dveh sklopov s krožnimi mizami, omogoča hitrejši in bolj nadzorovan proces ter uvaja inovativne tehnologije, kot so doziranje plastičnih komponent prek stresalnih plošč, vision sistemi in robotika SCARA. Novosti vključujejo tudi napreden ultrazvočni varilnik za izboljšano kakovost zvarov in sistem za spremljanje učinkovitosti ter napak. Linija omogoča nadaljnjo avtomatizacijo in dviguje konkurenčnost ETI z zmanjšanjem stroškov, večjo ponovljivostjo ter možnostjo prilagoditve potrebam industrije 4.0.

Najuspešnejši sodelavci leta 2024

Štipendisti in dobrodelnost z roko v roki

ETI-jevi štipendisti so na letošnjem srečanju združili timsko delo z dobrodelnostjo. V okviru programa »Tovarna koles za nasmeh do ušes« so sestavili otroška kolesa, ki so jih nato podarili osnovnim šolam. S sodelovanjem, komunikacijo in kreativnostjo je naših 37 štipendistov uspešno sestavilo in okrasilo kolesa ter jih opremilo s spodbudnimi sporočili za otroke. Podarjena kolesa so prejeli učenci OŠ Ivana Kavčiča Izlake, OŠ dr. Slavka Gruma Zagorje ob Savi in OŠ Frana Albrehta Kamnik, kar bo pripomoglo k razvoju njihovih spretnosti varne vožnje. Naši štipendisti so dokazali, da lahko s timskim delom in dobrodelnostjo dosežemo velike stvari in pričramo nasmeh na obraze otrok, ki bodo nova kolesa z veseljem uporabljali.

60 let PIGD ETI

Prostovoljno industrijsko gasilsko društvo (PIGD) ETI Izlake je letos obeležilo 60 let predanega delovanja. Od ustanovitve leta 1964 društvo skrbi za požarno varnost v podjetju ETI d.o.o., hkrati pa z nesebično pomočjo, solidarnostjo in humanitarnostjo podpira širšo skupnost. S 69 člani, od katerih je 36 operativnih gasilcev, društvo aktivno deluje na področju preventive, izobraževanja in pripravljenosti na intervencije. Obletnico so počastili s slavnostno povorko, kulturnim programom, podelitvijo priznanj zaslužnim članom ter prevzemom nove prenosne črpalke. Dogodek je spremljala tudi slikovna razstava in izdaja jubilejne brošure, s čimer so obeležili bogato zgodovino, dosežke in nepogrešljivo vlogo društva v lokalnem okolju.

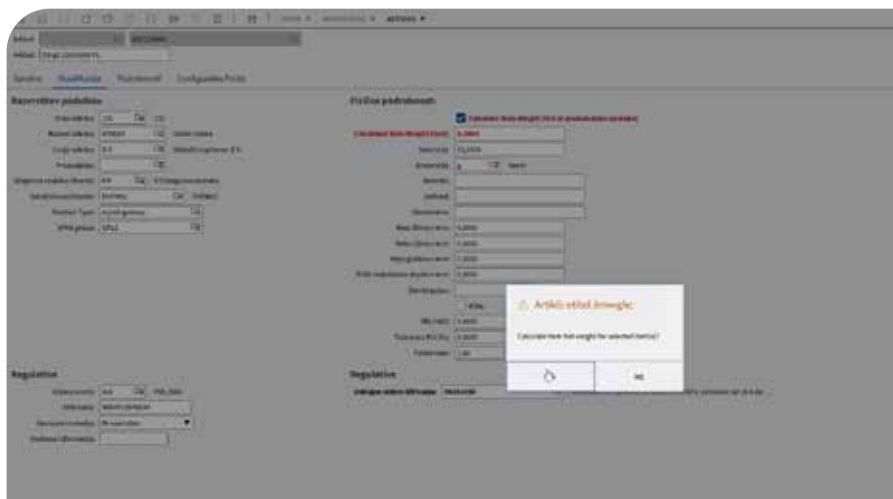
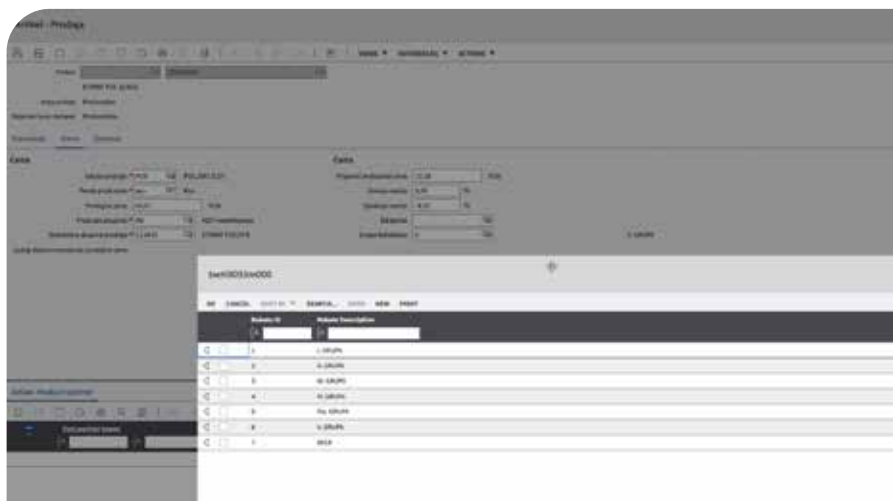
Digitalna preobrazba skupine ETI

ERP-sistem Infor je ena vodilnih rešitev za podjetja, ki stremijo k boljši preglednosti nad svojimi podatki, avtomatizaciji procesov in povečanju operativne učinkovitosti. Infor omogoča enotno obvladovanje podatkov, kar pomaga organizacijam združiti ključne informacije na enem mestu, zmanjšati podvajanje dela in omogočiti boljše sodelovanje med različnimi oddelki. S tem se povečuje **usklajenost ekip**, ki so bolj informirane in lažje sodelujejo, kar omogoča hitrejše prilaganje na tržne spremembe in izboljšanje **odzivnosti podjetja na potrebe strank**. Z vgrajeno **avtomatizacijo procesov** se zmanjšajo ročni posegi, kar pripomore k hitrejšemu delu in zmanjšanju napak.

V skupini ETI uporabljamo **Infor že več kot 15 let**, zato je postal temelj našega digitalnega poslovanja in eden ključnih elementov pri naši digitalni preobrazbi. Njegova uporaba nam omogoča ne samo večjo učinkovitost, temveč tudi prilagodljivost v konkurenčnem okolju, v katerem je hitra odzivnost ključna. Digitalna preobrazba podjetja brez Inforja je danes skoraj nepredstavljiva, saj je močno prepleten s ključnimi poslovnimi procesi in strategijami našega nadaljnjega razvoja.

Z novimi različicami se uvajajo tudi nove funkcionalnosti, ki jih predhodne različice niso podpirale. Med te izboljšave sodijo tudi polja CDF (angl. Custom Defined Fields), ki omogočajo prilagajanje oziroma ustvarjanje novih polj glede na specifične potrebe uporabnikov. Te nadgradnje zagotavljajo večjo fleksibilnost, boljše prilagajanje posameznim zahtevam ter večjo učinkovitost pri uporabi sistema in nadaljnji integraciji s sistemom za poslovno obveščanje (Oracle Analytics Server – OAS). S tem smo bistveno izboljšali poročanje v sistemu OAS, saj smo uvedli sistem, pri katerem so osnovni podatki (o artiklu, partnerju, posamezni vlogi ipd.) centralizirani in vpisani na enem mestu. To pomeni, da v primeru sprememb potrebna korekcija poteka izključno pri izvoru, kar poenostavi proces upravljanja podatkov. Ko se podatki posodobijo, se nove vrednosti samodejno prenesejo v vse povezane satelitske aplikacije. Ta pristop izboljšuje natančnost, zmanjšuje tveganje za napake zaradi ročnega vnosa ter omogoča bolj tekoč potek dela in konsistentnost podatkov v celotnem sistemu.

Na tak način smo avtomatizirali preračun bonusov za potrebe največjega hčerinskega podjetja ETI

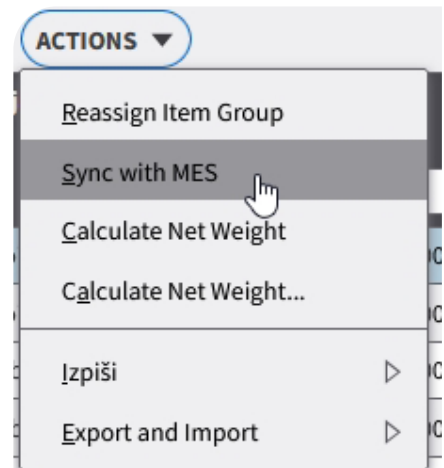

Polam. Uporabniki tako med matične podatke o artiklu s padajočega seznama dodajo skupino rabata, ki mu pripada posamezen artikel. V novo sejo pa pogodbene vrednosti po rabatnih skupinah po posameznem partnerju. Preostala logika pa je potem v sistemu OAS, v katerem se lahko v vsakem trenutku preveri bonus po posameznem partnerju.

S pomočjo polj CDF smo se lotili tudi samodejnega preračunavanja teže izdelka glede na sestavne dele v kosovnici. Pri tem smo naleteli

na več izzivov, saj se podatki v kosovnici vnašajo različno v različnih programskih enotah. Kljub temu smo prepoznali priložnosti za standardizacijo in poenotenje vnosa podatkov, kar nam omogoča večjo natančnost pri izračunih in zmanjšuje potrebo po ročnih prilagoditvah. Z nadaljnjimi izboljšavami na tem področju se bomo približali našemu cilju – popolnoma avtomatiziranemu sistemu za spremljanje teže in drugih ključnih lastnosti izdelkov, ki bo zagotavljal doslednost in poenostavil procese v celotnem podjetju.

Item Group	Item	Item Description	Item Category	Item Unit	Item Weight	Item Volume	Item Value	Item Cost	Item Profit
Group 1	Item 1	Description 1	Category 1	Unit 1	Weight 1	Volume 1	Value 1	Cost 1	Profit 1
	Item 2	Description 2	Category 2	Unit 2	Weight 2	Volume 2	Value 2	Cost 2	Profit 2
Group 2	Item 3	Description 3	Category 3	Unit 3	Weight 3	Volume 3	Value 3	Cost 3	Profit 3
	Item 4	Description 4	Category 4	Unit 4	Weight 4	Volume 4	Value 4	Cost 4	Profit 4

Poleg širše uporabe polj CDF smo na standardnih sestankih optimizirali tudi potek dela, združevali posamezne korake in zmanjšali število klikov pri vnosu podatkov. Tako smo od začetnih desetih klikov za obdelavo posameznega podatka prišli na končne tri klike, kar bistveno skrajša čas in poenostavi proces. Avtomatizirali smo tudi sprotno posodabljanje podatkov v različnih podentitetah, pri čemer lahko končni uporabniki z uporabo orodja MS Excel hitro posodobljajo ali spreminjajo podatke neposredno v Inforju. Sistem hkrati izvaja tudi preverjanje vnesenih podatkov, tako da se v primeru nepravilnega vnosa podatki ne spremenijo, uporabnik pa prejme obvestilo o napaki. Ta pristop povečuje natančnost, zmanjšuje potrebo po dodatnih preverjanjih in omogoča zanesljivejše upravljanje podatkov. S tem smo izboljšali uporabniško izkušnjo in povečali učinkovitost dela v različnih oddelkih.

Pri povezovanju na posamezne satelitske aplikacije in izmenjevanju podatkov smo uporabili standardne povezave API in tako uspešno pokrili potrebe orodij B2B, PIM, MES, Category Management in drugih.

Digitalna preobrazba je prinesla pomembne spremembe v poslov-

nih procesih, pri čemer smo prešli na uporabo standardnih modulov za bolj učinkovito in konsistentno upravljanje procesov. Eden ključnih primerov je uvedba standardnega modula za obvladovanje kakovosti (Quality Management – QM), kar je povzročilo spremembe v matičnih podatkih, vključno s popolnejšim zapisom servisnih informacij pri posameznem artiklu. Ta prehod je vplival na način dela v skladišču in pri prodaji, saj so bili prilagojeni postopki za zagotavljanje kakovosti, obdelavo zahtevkov in sledenje artiklov skozi celoten proces. Spreminja pa se tudi poslovno področje obvladovanja kakovosti v sistemu OAS. Uvedba modula QM je prav tako izboljšala sledljivost izdelkov in poenostavila postopek upravljanja reklamacij. Ko pride do utemeljene reklamacije, se zdaj samodejno ustvari predlog za dobropis ali zamenjavo reklamiranega blaga, kar bistveno skrajša odzivni čas in zmanjša potrebo po ročnih prilagoditvah.

Ena večjih in omembe vrednih sprememb je tudi samodejno upravljanje porekla blaga in dolgoročnih izjav kupcem o poreklu v modulu Zunanja trgovina. Tukaj se izračun porekla za izdelane pro-

zvede in trgovsko blago samodejno preračuna glede na strukturo porekla vgrajenega materiala v te proizvode. Izračun se izvaja za izdane račune kupcem, pri čemer se lahko odločimo, ali za posamezen izdelek na računu damo izjavo o poreklu ali ne. Rešitev pa je za seboj potegnila izdelavo različnih sej in matrik, s katerimi lahko odgovorna oseba upravlja s podatki in vpliva na avtomatiko preračuna.

Predstavili smo le del izboljšav, ki smo jih med projektom uspešno izvedli na Inforju. Z optimizacijo procesov in uvedbo novih funkcionalnosti pa neprestano izboljšujemo delovne postopke, zmanjšujemo napake ter, v določeni meri in kjer je to smiselno, prilagajamo sistem našim specifičnim potrebam. Pri tem vedno skrbimo, da so razvite rešitve prilagojene za širšo uporabo in jih lahko izkoristijo vsa podjetja v skupini ETI, v katerih je Infor že uveden. S tem zagotavljamo enotne standarde, večjo učinkovitost in usklajenost procesov v celotnem sistemu, kar omogoča boljše rezultate, poenostavljeno delo za vse uporabnike in nenazadnje tudi podporo IT.

Iztok Vozelj

Oblikovanje pametne tovarne na osnovi industrije 4.0 – OPTI 4.0

Trenutno zaključujemo zadnje **formalne aktivnosti**, povezane z zadnjim izplačilom nepovratnih sredstev, ki jih dodeljuje Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ). Ves čas trajanja projekta smo vas **redno obveščali** o pomembnih mejnikih in napredku v naših periodičnih objavah. Ob začetku projekta smo s tiskovno konferenco, izvedeno na naši lokaciji, širšo javnost obvestili o ciljih in pomenu projekta.

ETI bo digitaliziral kupčevo pot, da bi pridobil in zagotovil izjemno uporabniško izkušnjo. Ta bo temeljila na močni digitalni hrbtnici, v katero bodo povezani vsi poslovni procesi. Ti pa bodo vsem udeležencem ponujali dostop do odličnih storitev, ki jih omogoča preverjena tehnologija v stimulativnem delovnem okolju

Ob zaključku projekta smo pripravili sporočilo za javnost, ki je že objavljeno na naših spletnih straneh. V njem smo povzeli ključne dosežke in uspehe, ki smo jih skupaj dosegli. Sporočilo delimo tudi z vami, saj verjamemo, da sta vaša podpora in zanimanje pomembno prispevala k uspešni izvedbi projekta in ustvarila trdne temelje za nadaljnje aktivnosti, ki bodo še sledile.

V podjetju ETI d. o. o. smo v zadnjem desetletju poleg intenzivnih vlaganj v razvoj izdelkov in trgov veliko pozornost posvečali tudi digitalizaciji celotnega podjetja. Ta je temeljila na izdelani digitalni strategiji, posledica katere so bili posamezni izvedbeni projekti. Ti so pokrili ključna področja celovite digitalne preobrazbe podjetja, pri čemer se je njena prva faza načrtovala in izvedla skupaj z dvema partnerjema: Inova IT in VIAR d. o. o. Skupaj s partnerjema se je izvedel projekt pod imenom OPTI 4.0 – Oblikovanje pametne tovarne v industriji 4.0. Pomembna osnova omenjenemu projektu digitalne preobrazbe je tudi leta 2021 prejeto nacionalno priznanje tovarna leta.

Projekt OPTI 4.0 se je začel 1. maja 2022 in uradno zaključil 31. marca 2024. Njegova vrednost je znašala 5.680.020 EUR, od tega pa je obsegalo sofinanciranje EU/SLO 2.197.540 EUR. Naložba je del ukrepov slovenskega Načrta za okrevanje in odpornost, ki ga je financiral Mehanizem za okrevanje in odpornost skozi mehanizem JR Digit NOO.

Cilj projekta OPTI 4.0 je bila izvedba digitalne preobrazbe podjetja ETI ob sodelovanju dveh naprednih tehnoloških partnerjev, Inova IT in VIAR. Projekt je obsegal vzpostavitev tehnoloških, organizacijskih, človeških, procesnih in poslovnih zmogljivosti, ki zagotavljajo in bodo tudi v prihodnje zagotavljale preoblikovanje podjetja ETI v »pametno podjetje«. Na ta način se podjetje hitreje uči,

učinkoviteje vključuje v nove verige vrednosti in je sposobno bolj agilno odgovarjati na spremembe v ekonomskem in družbenem okolju ter dviguje svojo konkurenčnost na trgu.

Projekt OPTI 4.0 je obsegal več med seboj komplementarnih sklopov (pod)projektov, s katerimi so vsi trije konzorcijski partnerji izvedli načrtovano digitalno preobrazbo oziroma njen prvi korak.

Prvi sklop E-commerce je bil posvečen predvsem t. i. »Customer Journey«. Podjetje je razvilo in optimiziralo digitalno prodajno platformo, ki omogoča enostavnejšo in učinkovitejšo interakcijo s strankami ter povečanje prodajnih kanalov prek spleta. Poudarek je bil na izboljšanju uporabniške izkušnje in razširitvi dosega na globalni ravni.

V drugem sklopu se je podjetje lotilo digitalizacije proizvodnje. Podjetje je uvedlo sisteme za vodenje proizvodnje (MES) in pri tem tudi izvedlo PoC (Proof of Concept) po konceptu UNS – Unified Name Space. Cilj je bil izboljšati učinkovitost, nadzor in avtomatizacijo proizvodnih procesov, kar je pripeljalo do optimizacije in višje stopnje nadzora nad proizvodnimi linijami.

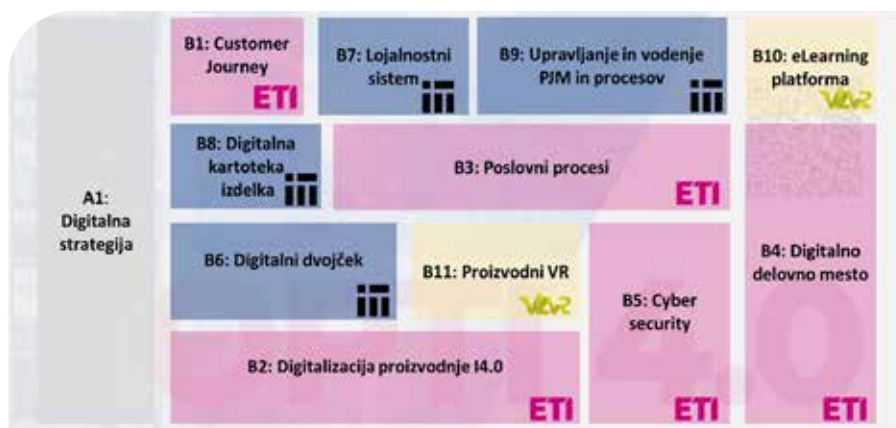
S tretjim sklopom se je digitaliziralo ključne poslovne procese. To je

vključevalo revizijo in ponovno opredelitev nabavno-logističnih procesov, procesov raziskav in razvoja, procesov projektne pisarne (PJM), odločevalskih procesov in procesov upravljanja s podatki. Te spremembe so poskrbele za večjo preglednost, hitrejši pretok informacij in učinkovitejše odločanje.

Poseben pomen in vlogo pri digitalni preobrazbi podjetja imajo kadri in kadrovska funkcija v podjetju, zato je četrti sklop obravnaval področje digitalnega delovnega mesta. Podjetje je uvedlo pobude za dvig digitalnih kompetenc zaposlenih in vzpostavilo digitalna orodja, ki omogočajo fleksibilno delo na daljavo, boljše povezanost in sodelovanje med zaposlenimi. Poseben poudarek je bil na izobraževanju zaposlenih za boljše razumevanje in uporabo digitalnih orodij.

Ker je temelj kakovostnega in varnega digitalnega poslovanja podjetja tudi njegova kibernetska varnost, se je v petem sklopu poskrbelo za sistemsko ureditev kibernetske varnosti za dvig odpornosti. Podjetje je sistematično uredilo področje kibernetske varnosti z vzpostavitvijo robustnih varnostnih rešitev, ki ščitijo podatke in zagotavljajo odpornost proti kibernetskim grožnjam. Cilj je bil povečati varnost poslovanja in zmanjšati tveganja, povezana z digitalnimi grožnjami.

Partner, podjetje Inova IT, je skupaj s podjetjem ETI zasnoval in izvedel štiri ključne sklope, in sicer: digitalni dvojček, lojalnostni sistem (LS) z večkanalnimi marketinškimi in trženjskimi rešitvami za segmenta B2C in B2B, digitalno kartoteko izdelkov, ki temelji na tehnologiji veriženja podatkov (angl. blockchain), ter digitalni sistem za upravljanje in vodenje projektov in poslovnih procesov. S temi projekti je podjetje ETI

dopolnilo in nadgradilo svoje digitalne zmogljivosti predvsem na področjih učinkovitejše proizvodnje, izboljšanja upravljanja odnosa s kupci ter vodenja procesov in posameznih projektov.

Zaradi specifičnih potreb po hitrem učenju in še posebej po naprednih oblikah prenosa znanja v sodobnem svetu sta bila del projekta tudi (pod) projekta podjetja VIAR, ki sta dopolnjevala in povezovala na eni strani področje digitalnega delovnega mesta in na drugi strani področje digitalizacije proizvodnje. Temu sta bila namenjena njihova projekta e-Learning za industrijo 4.0 in vizualizacija proizvodnje z VR.

S povezovanjem in integracijo opisanih tehnologij v okviru sodelovanja partnerjev je podjetje ETI uspešno zaključilo proces prve faze digitalne preobrazbe, pri čemer sta bila izjemno pomembna dva učinka: hitro in poglobljeno učenje na eni strani ter začetek postopne spremembe kulture in miselnosti na drugi strani. S tem se je podjetje tudi praktično pripravilo na novo digitalno obdobje.

S projektom OPTI 4.0, ki predstavlja prvo in temeljno fazo digitalne preobrazbe, skladne z digitalno strategijo podjetja, postaja ETI pametna tovarna, ki je sposobna hitro in učinkovito odgovorjati na zahteve in spremembe na trgu ter se povezovati v nove digitalne verige vrednosti. Že danes

podjetje na podlagi zanesljivih in »real-time« podatkov pripravlja prihodnje verjetne scenarije ter sprejema pomembne operativne in strateške odločitve.

Zaposleni z novimi orodji tudi prevzemajo drugačno in samostojnejšo vlogo pri načrtovanju in še posebej pri izvajanju svojih nalog, postajajo pa tudi bolj opolnomočeni. To omogoča podjetju, da je bolj prilagodljivo in odzivno ter da ob nižjih stroških tudi povečuje svojo poslovno in operativno učinkovitost. V naslednjih fazah digitalne preobrazbe in nadaljnjem procesu kontinuiranega izboljševanja bo podjetje sledilo zastavljeni digitalni strategiji.

Sabina Pešec

ETI zopet med najboljšimi inovatorji v Sloveniji

Na Dnevu inovativnosti 2024, ki ga je 10. septembra organizirala Gospodarska zbornica Slovenije (GZS), je ETI ponovno dokazal, da spada med vodilne inovatorje v Sloveniji.

V torek, 10. septembra 2024, je v okviru Dneva inovativnosti Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) že dvaindvajsetič podelila nacionalna priznanja najbolj inovativnim podjetjem in inovatorjem v podjetjih in drugih organizacijah. Med dobitniki priznanj so tudi zasavski inovatorji in med njimi ETI, ki je prejel dve srebrni priznanji.

Letošnja rdeča nit podelitve je bila »Izbrali smo trajnost«, kar izpostavlja ključno vlogo trajnostnega razvoja in inovacij za prihodnost. Nacionalno priznanje GZS za najboljše inovacije velja za najvišje priznanje inovativnim dosežkom slovenskih podjetij in obenem prispeva k promociji inovativnosti v Sloveniji.

Na podelitvi, kjer je sodelovalo 13 regijskih gospodarskih zbornic, je bilo podeljenih:

- 10 zlatih,
- 24 srebrnih,
- 12 bronastih priznanj
- ter posebno priznanje za inovacijski izziv.

ETI-jevi nagrajeni inovaciji

Med zasavskimi inovatorji so se letos na nacionalni nivo uvrstile inovacije ETI Izlake, podjetja PROGA ROLLERSKI in Srednje tehniške in poklicne šole Trbovlje.

ETI je prejel srebrni priznanji za naslednji inovaciji:

- **Avtomatizacija proizvodnje inštalacijskega odklopnika ETI-**

MAT P

Inovatorji: Peter Benko, Blaž Pleterški, Vid Petelin, David Resner, Jože Majdič, Matija Strehar in David Kralj

- **Novi fotovoltaični varovalčni ločilnik EFH 10/14 1500 V d.c.**

Inovatorja: Matej Kavšek in Said Beganovič

ETI že vrsto let izstopa po številu prejetih priznanj za inovacije in spada v sam vrh slovenskih podjetij. Prejeta priznanja zadnjih deset let potrjujejo, da je inovativnost ključni del naše identitete in našega prispevka k trajnostni prihodnosti.

Vsem našim inovatorjem iskreno čestitamo in se jih zahvaljujemo za njihov trud, predanost in kreativnost, ki ETI-ju omogočajo, da ostaja med najboljšimi.

1. Krka d.d., Novo mesto

2. ETI d.o.o., RC eNem Novi materiali d.o.o, NELA razvojni center d.o.o.

3. Lek farmacevtska družba d.d.

Število inovacij za obdobje 2015 - 2024.

Janik Pikelj

Srebrno priznanje za inovacijo v trajnostni keramični proizvodnji

Maja je naša tovarna prejela srebrno priznanje na inovacijskem razpisu Zasavske gospodarske zbornice. Naša prijava z naslovom Evolucija vakuumskega ekstrudiranja v keramični proizvodnji je bila priznana zaradi pomembnega prispevka k trajnostni keramični proizvodnji. Dosežek je dokaz trdega dela in ustvarjalnosti našega celotnega kolektiva. Naša skupna prizadevanja niso samo izboljšava proizvodnih procesov pri nas, temveč so lahko tudi vzor za proizvodnjo keramike po svetu.

V središču našega nagrajenega projekta je povezava več edinstvenih strojev, ki smo jih razvili sami. Ta povezava omogoča **neprekinjeno proizvodno linijo**, kar je najbolj bistven pogoj za kakovostno proizvodnjo keramike, poleg tega pa **zmanjšuje odpadno keramično maso** in nam s tem omogoča boljšo izrabo vstopnih surovin.

Šele s sinergijo vseh teh izboljšav, ko torej delujejo skupaj, pa se uveljavi naš robustnejši proizvodni proces, manj občutljiv na spremembe v vhodnem materialu, in dvigne kakovost izdelkov.

Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste sodelovali pri projektih.

Doreen Prisching

Ein Ausflug voller Spaß und Abenteuer

Wir, die Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter von ETI Deutschland, machten sich Ende September auf den Weg nach Hamburg, um einen unvergesslichen Ausflug zu erleben.

Von Freitag bis Sonntag durften wir eine der schönsten Städte mit vielen sehenswerten Ecken genießen.

Das Wochenende begann mit einem gemütlichen Beisammensein mit gutem Essen. Hier hatte jeder die Möglichkeit, die Kollegen auch mal fernab der Arbeit kennenzulernen und sich auszutauschen.

Nach einem ausgiebigen Frühstück starteten wir den Samstag mit einer entspannten Barkassenfahrt durch die Hafencity. Dabei konnten wir unglaublich tolle Eindrücke der Stadt aus einer ganz neuen Perspektive genießen. Aber das war erst der Anfang!

Anschließend ließen wir uns in die Welt des Musicals entführen und genossen die beeindruckende Aufführung der Könige der Löwen in vollen

Zügen. Es war ein wirklich zauberhafter Nachmittag, der uns alle restlos begeistert hat. Zum Abschluss durfte natürlich ein Bummel über die bekannteste Meile - die Reeperbahn - nicht fehlen.

Unsere gemeinsamen Erlebnisse haben uns als Team noch enger zusammengeschweißt und unvergessliche Erinnerungen geschaffen.

Doreen Prisching

Izlet poln zabave in dogodivščin

Konec septembra smo se sodelavke in sodelavci podjetja ETI Deutschland odpravili v Hamburg, da bi doživeli nepozaben izlet.

Od petka do nedelje smo uživali v enem najlepših mest s številnimi zanimivimi kotički.

Vikend se je začel s prijetnim druženjem ob okusni hrani. Tukaj je imel vsak priložnost spoznati sodelavce tudi izven delovnega okolja in izmenjati izkušnje.

Po obilnem zajtrku smo v soboto začeli z umirjeno vožnjo z barko skozi пристanišče Hafencity. Ob tem smo lahko uživali v čudovitih razgledih na mesto iz povsem nove perspektive. A to je bil šele začetek!

Nato smo se prepustili svetu muzikala in uživali v impresivni predstavi Levji kralj. Popoldan je bil zares čaroben in nas je vse popolnoma navdušil. Za konec pa seveda ni smel manjkati sprehod po najbolj znani ulici Hamburga – Reeperbahn.

Naša skupna doživetja so nas kot ekipo še bolj povezala in ustvarila nepozabne spomine.

Izlet v Hamburg nam bo še dolgo ostal v najlepšem spominu.

Veliko zabave, skupna doživetja in možnost, da se bolje spoznamo izven vsakdana, so ta izlet naredili za resnično izjemen.

Der Mitarbeiterausflug nach Hamburg wird uns noch lange in bester Erinnerung bleiben.

Viel Spaß, gemeinsame Erlebnisse und die Möglichkeit, sich abseits des Arbeitsalltags besser kennen zu lernen, machten diesen Ausflug zu einem echten Highlight.

Mag. Sabina Pešec

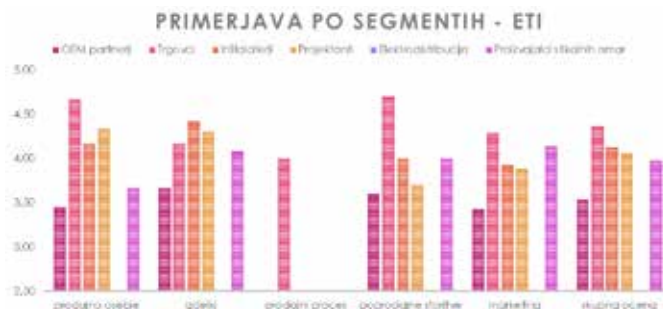
Pogled v zrcalo: kako smo se v letu 2023 odrezali po tržnih področjih

Ko gre za zadovoljstvo kupcev, se slika razlikuje glede na tržno področje in segment kupcev. Z analizo smo pridobili vpogled v ključna področja, kje blestimo in kje je še prostor za izboljšave.

Slovenija: mešane ocene in jasni cilji za naprej

Na domačem trgu smo bili od konkurence ocenjeni slabše na skoraj vseh področjih. Že četrto leto zapored se je povprečna skupna ocena znižala (čeprav tokrat za minimalne pol ocene), smo pa boljše ocene dosegli na področju marketinga. Konkurenci so po drugi strani ocene v primerjavi z letom 2022 zrastle, prav tako največ na področju marketinga. Kupci so povedali, da je ETI v preteklem letu največji napredek dosegel na področju kakovosti, spletnih strani (izdelki in eti blog) ter podpori projektantov, v tem letu pa želijo krajše in bolj točne dobavne roke ter še višjo kakovost (predvsem EFI stikal) in pa dodaten poudarek na kakovostnih člankih in informiranju elektroinštalaterjev.

Pregled ocen po segmentih pokaže, da so z ETI-jem najbolj zadovoljni trgovci, najbolj kritični pa so OEM partnerji. Konkurenca je po drugi strani najvišje ocene prejela od segmenta proizvajalcev stikalnih omar, najnižje pa prav tako od OEM partnerjev.

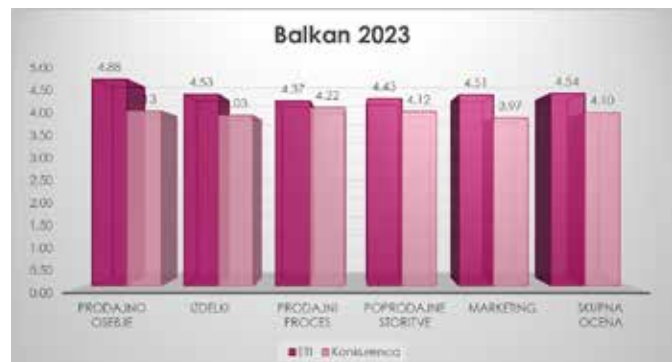
Lanska ETI-jeva digitalna stojnica je očitno kupce navdušila, saj jih je kar dodatnih 12% več želelo njen ogled v letu 2024. V primerjavi z letom 2022 se je povečalo tudi zanimanje za spletna izobraževanja, manjši pa je interes za uporabo chat botov in programske opreme za načrtovanje elektro projektov.

Za boljše načrtovanje spletne uporabniške izkušnje smo

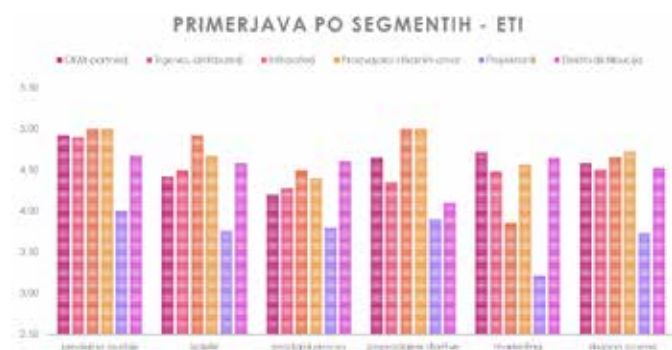
uporabnike povprašali, na kakšen način iščejo izdelke na naših spletnih straneh, pri čemer nas je presenetilo dejstvo, da kar 36% za to še vedno uporablja pdf kataloge. Za desetino se je povečal tudi delež uporabnikov, ki si na spletni strani želijo več konfiguratorjev.

Konkretne želje in zahteve kupcev so bile v obliki nalog vnesene v CRM orodje, kjer nato sistematično spremljamo njihovo izvajanje.

Balkan: stabilne ocene z jasnimi prioriteta

ETI-jeve ocene pa so v primerjavi z letom 2022 ostale na približno enaki ravni, znižala se je edino ocena poprodajnih storitev (odzivni čas ter tehnična podpora). Ocene konkurence so v primerjavi z letom 2022 znižale, edino njihov prodajni proces je bil ocenjen bolje kot leto poprej. Večina anketirancev ocenjuje, da se je ETI v preteklem letu izboljšal. Izpostavili so podporo kupcem in širino asortimana, pa tudi kakovost in dobavne roke. Za to leto pa so anketiranci pričakujejo izboljšave na naslednjih področjih: nadaljnje skrajšanje dobavnih rokov in lokalno skladišče v Srbiji.

Pregled po segmentih pokaže, da so si posamezni segmenti po ocenah relativno blizu, edina izjema so projektanti, katerih ocene povečini odstopajo navzdol od povprečja. Največjo razliko v ocenah ETI-ja in konkurence pa opazimo pri segmentu elektroinštalaterjev, ki je

najbolj kritična do njihovega prodajnega osebja in izdelkov, elektrodistribucija pa ima odstopajoče slabo mnenje o njihovih poprodajnih storitvah.

Dobra polovica naših uporabnikov je zainteresirana za ogled digitalne različice naše stojnice in novih izdelkov, kot so predstavljeni na mednarodnih sejmih. Podoben delež si želi spletnih izobraževanj in produktnih predstavitev in možnosti uporabe online programske opreme za projektiranje, dobri tretjini bi prav prišlo tudi orodje za klepet na naših spletnih straneh.

Natančnejše poročilo analize zadovoljstva kupcev prejmejo tudi lokalne ekipe, ki nato pripravijo ter izvedejo primerne ukrepe.

Vzhodna Evropa: ETI na splošno boljši kot konkurenca

Na trgih Vzhodne Evrope je bil ETI v prav vseh postavkah ocenjen bolje kot konkurenca. Največje razlike so na področju prodajnega osebja, najmanjše pa na področju prodajnega procesa. Prav tako smo zabeležili rast ocen na vseh področjih, največjo na področju poprodajnih storitev, kjer se je najbolj povečala ocena odzivnega časa in tehnične podpore. Bolje kot prej je bila ocenjena tudi konkurenca, največjo rast smo prav tako zabeležili na njihovih poprodajnih storitvah.

Večina kupcev ugotavlja, da se je ETI v letu 2023 izboljšal, najpogosteje navedena področja izboljšav so dobra komunikacija in odzivnost osebja, razpoložljivost izdelkov ter spletne strani. V letošnjem letu pa od nas pričakujejo še boljšo razpoložljivost izdelkov, krajše dobavne roke in večjo cenovno fleksibilnost.

Pregled po segmentih pokaže, da so ocene posameznih segmentov zelo podobne (z nekim odstopanjem elektrodistribucije) in tudi sledijo podobni logiki. Najbolj kritični so tudi na teh trgih projektanti. Podobno je pri konkurenci, s tem da so pri njih zelo kritični tudi elektrodistributerji.

V primerjavi z 2022 se je za desetino povečal delež naših uporabnikov, ki je zainteresiran za ogled digitalne različice naše stojnice in novih izdelkov, kot so predstavljeni na mednarodnih sejmih. Podoben delež si želi spletnih izobraževanj in produktnih predstavitev, skoraj 3/4 uporabnikov pa menijo, da so spletni konfiguratorji izdelkov zelo koristni, četrtnina gre še korak dlje in jih ima za novi standard (7% več kot v letu 2022), ki bi ga morali nuditi vsi proizvajalci.

Zahodna Evropa: dvig ocene prodajnega osebja

Na trgih zahodne Evrope smo bili na vseh področjih ocenjeni bolje kot konkurenca, največja razlika je bila na področju prodajnega osebja in poprodajnih storitev. ETI je največjo rast ocene zabeležil na področju prodajnega osebja, sledila sta prodajni proces, kjer smo najbolj izboljšali oceno razpoložljivosti izdelkov, ter poprodajne storitve, kjer je bil največji napredek na področju odzivnega časa in reklamacij.

Pregled po segmentih pokaže, da so z ETI-jem najbolj zadovoljni projektanti, najmanj pa inštalaterji. Konkurenca je po drugi strani prejela najvišje ocene od distributerjev, najslabše pa so jo ocenili proizvajalci stikalnih omar ter inštalaterji.

Na teh trgih je interesa za napredna digitalna orodja in storitve manj, kar lahko pripišemo tudi dejstvu, da je večina anketirancev iz segmenta distributerjev, trgovcev in OEM partnerjev. Hkrati pa se je delež tistih, ki bi si želeli dodatnih izobraževanj, povečal za kar desetino v primerjavi z 2022.

Ostali svet: Nihanja in izzivi

Za ta trg so značilna izrazita nihanja ocen, po (ponovnem) nihljaju navzgor v 2022, smo v letu 2023 tako zopet zanihali navzdol. ETI je bil ocenjen slabše od konkurence na štirih področjih od petih, na vseh področjih

smo zabeležili tudi padec ocene. Tudi konkurenca je bila v primerjavi z letom prej ocenjena bistveno slabše na večini področjih.

Ključne ugotovitve po funkcijskih področjih

- Prodajno osebje: ETI ostaja v ospredju. Kupci pogosto izpostavljajo posameznike kot ključni dejavnik pozitivne izkušnje.

- Izdelki: Ocene ostajajo stabilne, tako za ETI kot za konkurenco.
- Prodajni proces: Največje priložnosti so na področju razpoložljivosti izdelkov in plačilnih pogojev.
- Poprodajne storitve: Kljub manjšemu padcu ETI še vedno vodi. Kupci cenijo odzivnost in tehnično podporo.
- Marketing: ETI je od konkurence na splošno ocenjen bolje na področju prodajnih katalogov, spletnih strani in e-novičnikov, v letošnjem letu pa smo povečali tudi oceno na področju promocijskih materialov.

Zaključek

Analiza potrjuje, da je personaliziran pristop ključ do uspeha. Razumevanje specifičnih potreb in želja kupcev ostaja osrednje vodilo za razvoj ETI-ja in krepitev odnosa z našimi partnerji. Pod črto letos kupci ponovno jasno izražajo potrebo po krajših dobavnih rokih, izboljšanih izdelkih in dodatnih digitalnih storitvah, kot so digitalne predstavitve izdelkov, spletna izobraževanja in produktivni konfiguratorji.

Mojca Bebar Lavrin

Predstavitev podjetja H.K. Electric BV

Z velikim veseljem želimo predstaviti podjetje H.K. Electric BV s sedežem v kraju Hedel na Nizozemskem. Sodelovanje z njimi sega na začetek leta 2000 ter temelji predvsem na odkritem in vzajemnem partnerstvu, ki je skozi čas postalo temelj našega skupnega uspeha.

Podjetje H.K. Electric BV je bilo ustanovljeno leta 1987 in je v zasebni lasti. V začetnem obdobju poslovanja je podjetje ponujalo program varovalk nemške blagovne

znamke Lindner. Kmalu pa se je pokazalo, da ponudba izdelkov ne ustreza v celoti zahtevam trga, kar je spodbudilo širitev, ki je vključevala MCB, RCCD in RCBO ter

druge izdelke. Ko je podjetje Lindner konec 90. let prevzelo podjetje Ferraz (eden večjih konkurentov ETI-ja), je postalo jasno, da bo ta blagovna znamka prej ali slej prenehala obstajati. Podjetje H.K. Electric BV je bilo prisiljeno poiskati nove možnosti, saj ni želelo izgubiti svojega deleža na trgu varovalk. Tako so začeli hitro vzpostavljati sodelovanje s podjetjem ETI in leta 2003 je bila podpisana pogodba o sodelovanju.

V tem obdobju je bila ponudba izdelkov ETI za nizozemski trg razdeljena med dve podjetji: podjetje H.K. Electric BV je obvladovalo trg varovalk, medtem ko je bilo podjetje EPP odgovorno za preostale izdelke. Ta delitev se je izkazala za manj primerno za trg, saj je distribucija ene blagovne znamke v različnih produktnih linijah prek dveh podjetij ustvarjala neučinkovitosti in ni zadovoljila potreb trga. Leta 2009 je podjetje H.K. Electric BV naredilo odločilen korak in prevzelo podjetje EPP, s čimer je konsolidiralo distribucijo izdelkov ETI na nizozemskem trgu. To je pomenilo prelomnico, saj je poenostavilo poslovanje in omogočilo uspešno partnerstvo s podjetjem ETI.

Dodatni izziv je predstavljalo dejstvo, da so na nizozemskem trgu močno prevladovali nemški standardi in uveljavljene blagovne znamke, kot so ABB, Hager, Schneider in druge, kar je oteževalo uvajanje blagovne znamke ETI. Trg je bil navajen nemških blagovnih znamk in standardov, ki so prevladovali tako v predpisih kot v preferencah kupcev. To je ustvarilo odpor do uvajanja alternativ, zato je bilo treba vložiti veliko truda v spremembo dojemanja in vzpostavitev temeljev za izdelke pod blagovno znamko ETI.

Anže Jerman

Obisk podjetja H.K. Electric BV na Nizozemskem

Ohranjanje stika z našimi poslovnimi partnerji je ključno za doseganje zastavljenih ciljev podjetja. V proces ohranjanja stika med podjetji spada tudi njihovo obiskovanje. Tako sem med 16. in 18. oktobrom obiskal podjetje H.K. Electric BV. H.K. ima sedež v kraju Hedel, ki leži v severnem delu predmestja s-Hertogenbosch ali pogovorno Den Bosch. Den Bosch je četrto največje mesto po številu prebivalcev na Nizozemskem.

Namen službene poti je izobraževanje in informiranje naših partnerjev glede obstoječih rešitev in novosti, ki jih pripravljamo v ETI-ju. V okviru mojega obiska sem v podjetju izvedel dvodnevno izobraževanje na temo izdelkov za zaščito fotonapetostnih sistemov in baterijskih inštalacij ter predstavitev projekta NH Renew, ki bo zaživel v drugi polovici naslednjega leta. Izobraževanja so se udeležili vsi zaposleni v oddelku za prodajo podjetja H.K. Electric. Poslušalci so imeli kar nekaj vprašanj, to pa je zagotovo pokazatelj, da so zaposleni v podjetju začeli aktivno sodelovati tudi na trgu tako imenovanih »posebnih tipov varovalk«.

Preboj je prišel leta 2010 z izjemnim uspehom izdelka KZSIM. Ta izdelek je hitro postal prepoznaven na trgu zaradi svoje zanesljivosti, inovativne zasnove in enostavne integracije v obstoječe sisteme. Njegova uvedba na nizozemski trg je pomenila prelomnico pri prilagoditvi izdelkov ETI na Nizozemskem, saj je dokazala visoko kakovost in zmogljivost rešitev ETI.

Posledično je nizozemski trg začel sprejemati izdelke ETI, ki so pridobili široko prepoznavnost in zaupanje. Ta ključni izdelek je odprl vrata za nadaljnjo širitev, utrdil položaj podjetja H.K. Electric BV kot vodilnega distributerja izdelkov ETI na nizozemskem trgu ter omogočil nadaljnjo rast in okrepljeno partnerstvo med podjetjema H.K. Electric BV in ETI, kar je dokazalo, da lahko močan lokalni distributer in kakovostni izdelki premagajo tudi najtežje tržne izzive.

V zadnjih 15 letih je podjetje H.K. Electric BV razširilo svojo ponudbo izdelkov in štirikrat povečalo promet z izdelki ETI. Danes se podjetje sooča z novimi izzivi, a H.K. Electric BV se jim samozavestno postavlja nasproti, opirajoč se na trdne temelje dolgoletnega partnerstva s podjetjem ETI ter preverjeno sposobnost prilagajanja in rasti na trgu.

Verjamemo, da bomo tudi v prihodnosti nadaljevali z uspešnim sodelovanjem, ki bo prineslo še več odličnih rezultatov in novih priložnosti za rast in razvoj obeh podjetij.

Pogled na pokrajino Nizozemske

Skupinska fotografija z zaposlenimi v podjetju H.K. Electric

Nizozemska je zagotovo država z visokim potencialom, ko govorimo o proizvodnji elektrike iz obnovljivih virov energije. Že pogled iz zraka nam da vedeti, da vstopamo svet vetrnih turbin. Država sicer proizvede za 38 % električne energije iz zemeljskega plina, vendar sta proizvodnja s pomočjo vetra in sonca na drugem in tretjem mestu. Proizvodnja iz obnovljivih virov predstavlja 24 % iz vetrne in 17 % proizvodnje iz sončne energije.

Omenjeni podatki so bili predstavljeni našemu partnerju, naša naloga pa je usmeriti prodajo in predstaviti naše rešitve, s katerimi lahko aktivno nastopajo na trgu. Z razvojnimi projektom NH Renew vstopamo na neko novo področje zaščite močnostne elektronike za zaščito enosmernih načinov uporabe obnovljivih virov energije. Kot enega izmed ključnih trgov smo izbrali tudi Nizozemsko, zato je bilo izobraževanje še toliko

primernejše. Ker se časi spreminjajo in s tem tudi trendi v elektroindustriji, se morajo podjetja prilagajati razmeram na trgu. Tako so se tudi v podjetju H.K. Electric začeli usmerjati v prodajo električnih sestavnih delov, inštaliranih v obnovljivih virih energije, tržni delež prodaje na področju omenjenih načinov uporabe pa želijo še povečati.

V okviru obiska sem se skupaj z zaposlenimi udeležil še sejma Vakbeurs Energie, na katerem je razstavljal tudi podjetje H.K. Electric. Na sejmu so se predstavljala vodilna podjetja s področja elektroindustrije iz Nizozemske. Skupaj z zaposlenimi smo si ogledali sejem in kontaktirali potencialne kupce.

Z obiskovanjem naših partnerjev krepimo povezanost med podjetji. Naši kupci prejmejo aktualne informacije o izdelkih in trendih, ki jih produkti vodje spremljamo v skupini kot celoti, sami pa prejmemo marsikatero novo informacijo s trgov, na katerih delujejo naši partnerji.

Verjamemo, da bomo tudi v prihodnosti nadaljevali z uspešnim sodelovanjem, ki bo prineslo še več odličnih rezultatov in novih priložnosti za rast in razvoj obeh podjetij.

Razstavni prostor podjetja H.K. Electric na sejmu Vakbeurs Energie

Lucjan Strehar

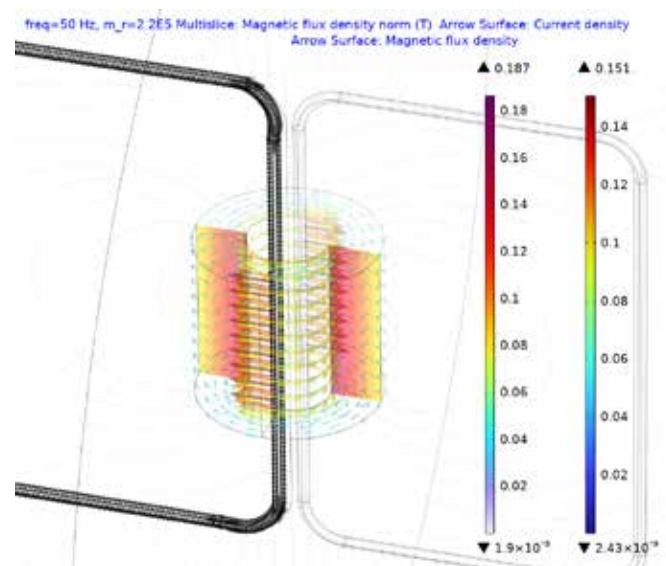
Napredne simulacije v raziskovalno-razvojnem oddelku: učinkovitost skozi strojno učenje in nevronske mreže

V tem članku predstavljamo uporabo programa COMSOL Multiphysics kot orodja za napredno simulacijo fizikalnih pojavov, ki omogoča optimizacijo zasnove naših izdelkov že v fazi razvoja. Z uporabo nadomestnih modelov, zasnovanih na strojnem učenju in globokih nevronskih mrežah, smo občutno skrajšali čas simulacij in omogočili hitrejšo analizo rezultatov. Te metode nam omogočajo, da hitreje preizkušamo različne zasnove in sprejemamo podatkovno podprte odločitve pri razvoju izdelkov.

Program COMSOL že nekaj let uporabljamo kot ključno orodje pri našem razvojnem in raziskovalnem delu. Z njegovo pomočjo ustvarjamo računalniške modele, s katerimi simuliramo različne elektromagnetne, termodinamične ali mehanske razmere znotraj naših izdelkov ob različnih pogojih obratovanja. **Glavni namen teh analiz je omogočiti podrobno simulacijo zapletenih fizikalnih pojavov, kar izboljša razumevanje in napovedovanje obnašanja izdelkov ob različnih pogojih, še preden so ti fizično izdelani.**

Te analize omogočajo optimizacijo zasnove izdelkov, saj z analizami iščemo optimalne rešitve, hkrati pa zmanjšujejo potrebo po številnih fizičnih prototipih, kar nam prihrani čas in stroške. Vse to izboljšuje kakovost in zanesljivost izdelkov ter skrajša razvojni cikel, saj se morebitne šibkosti odkrijejo in odpravijo že v simulacijski fazi, kar vodi k učinkovitejšim in vzdržljivejšim končnim izdelkom. Ti numerični modeli temeljijo na tako imenovanih metodah končnih elementov (angl. Finite Element Analysis), ki omogočajo zelo natančne analize, a zahtevajo tudi posebna strokovna znanja in so zato navadno v domeni specialistov, ki obvladajo te metode. Hkrati pa so računsko precej zahtevni, zato lahko izvedba takih simulacij traja od nekaj minut pa vse do nekaj tednov, odvisno od njihove zahtevnosti in natančnosti. Z namenom, da njihovo uporabo čim bolj razširimo v vseh fazah življenjskega cikla izdelka, smo iskali rešitev, ki bi omogočala njihovo uporabo tudi inženirjem, ki ne poznajo metod končnih elementov, in skrajšala potreben čas za preračun simulacij ob čim boljši natančnosti. V nadaljevanju vam bom predstavil tak primer, ki obravnava dimenzioniranje diferenčnega transformatorja zaščitnega stikala z zaščito pred tokom napake – v našem primeru gre za stikalo EFI ali KZS.

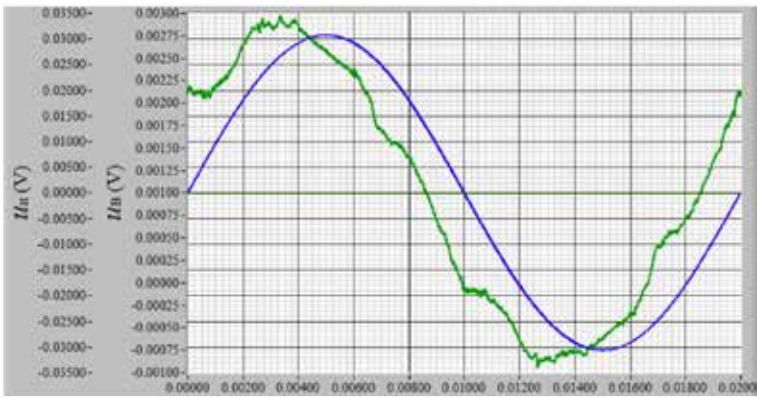
Pri razvoju odklopnikov z zaščito na diferenčni tok je eden glavnih izzivov optimalno dimenzioniranje diferenčnega transformatorja (jedra). Poleg tega, da so njegovi parametri bistvenega pomena za kakovostno delovanje zaščitnega stikala, je jedro tudi ena dražjih sestavnih delov, zato je optimalen dizajn tega elementa zelo pomemben.

Gostota magnetnega pretoka ter inducirana napetost

Za dimenzioniranje jedra se je pripravil numerični model jedra s primarnim in sekundarnim navitjem. Geometrija jedra je opisana s parametri, ki jih lahko poljubno nastavljamo, prav tako njegove magnetne lastnosti. Nastavljiva sta število ovojev primarnega ali sekundarnega navitja in tok napake, ki teče skozi primarno navitje (velikost ter frekvenca). Po izdelavi celotnega modela v programu COMSOL je sledila še njegova validacija, pri čemer smo meritve induciranih napetosti na različnih jedrih primerjali z izračunanimi rezultati. Dobro ujemanje izračunanih in izmerjenih vrednosti nam je potrdilo, da je naš numerični model ustrezen. Po potrditvi modela pa se lahko začne optimizacija jedra, pri čemer izdelamo veliko število virtualnih prototipov in preverimo, kako se ti obnašajo v naših izdelkih.

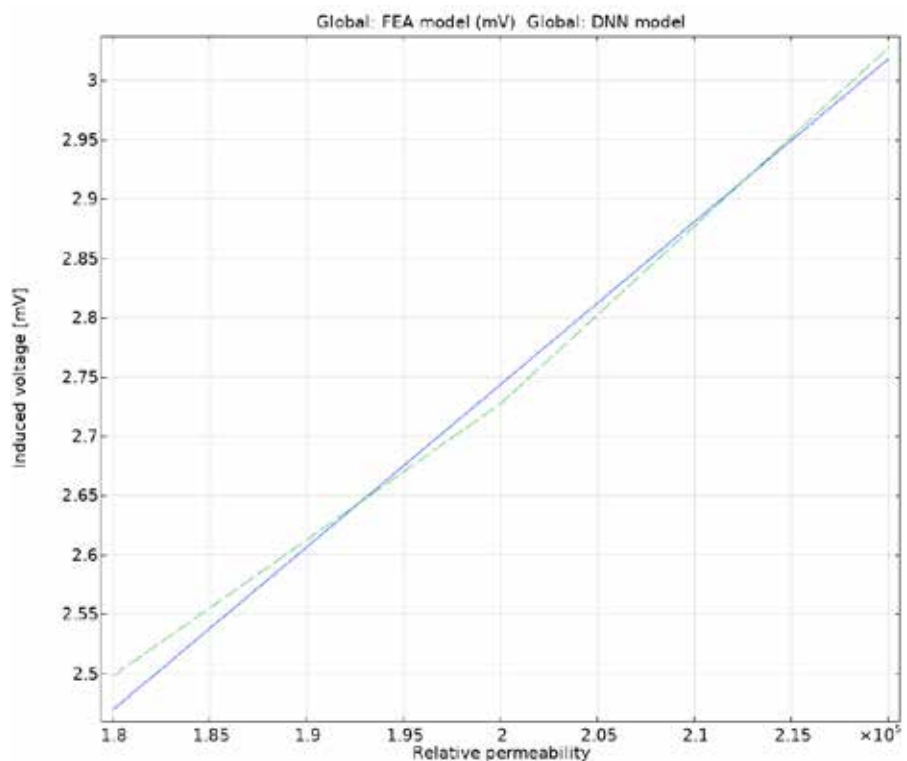
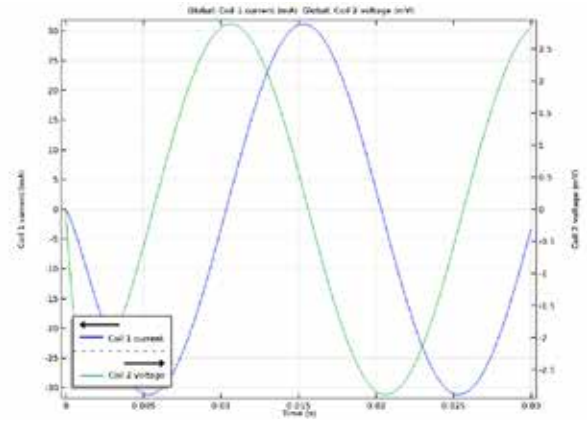
Prvi izziv – da so simulacije običajno v domeni specialistov – smo rešili z uvedbo COMSOL Serverja, ki omogoča izdelavo in uporabo namenskih aplikacij znotraj celotnega podjetja. Na podlagi omenjenega numeričnega modela se je pripravila namenska aplikacija, prilagojena tako, da jo lahko uporabljajo tudi nekdo, ki nima poglo-

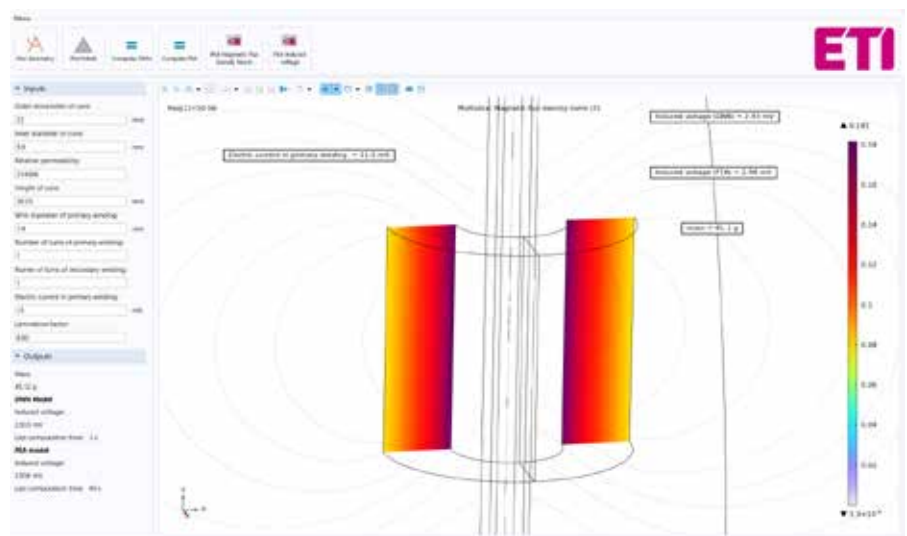
Izmerjene in izračunane vrednosti

bljenega znanja o metodah končnih elementov. **Uporabniški vmesnik je zasnovan tako, da omogoča hitro spreminjanje vhodnih parametrov našega sistema in izračun inducirane napetosti v sekundarnem navitju pri poljubnem toku.** Hkrati v modelu preračunavamo tudi maso jedra, saj je ta pomembna za ceno izdelka.

Drugi izziv – kompleksnost izračunov in dolgotrajnost simulacij – smo obravnavali z uporabo nadomestnega modela (angl. Surrogate model), ki temelji na strojnem učenju in globokih nevronskih mrežah. **Nadomestni model je poenostavljena različica izvirnega numeričnega modela, zasnovana tako, da z uporabo podatkov iz prvotnih simulacij hitro napoveduje podobne rezultate, a z bistveno manj računskih zahtevnosti.** Na modelu izvedemo tako imenovano načrtovanje poskusov (angl. Design of Experiments), pri katerem izračunamo veliko različnih scenarijev na čim večjem razponu vhodnih podatkov (nekajdnevni izračun). S pomočjo strojnega učenja nato analiziramo rezultate teh simulacij in usposobimo model, ki lahko natančno napove končne rezultate brez potrebe po ponavljajočih se kompleksnih izračunih. Uporaba nadomestnega modela omogoča ohranjanje natančnosti, hkrati pa bistveno skrajša čas izvedbe simulacij. V našem primeru, pri katerem gre vseeno za razmeroma preprost model, smo skrajšali računski čas simulacije z nekaj minut na nekaj sekund. Tako lahko hitreje preizkušamo različne zasnove, optimiziramo izdelek in sprejemamo boljše odločitve na podlagi izračunov. Z integracijo simulacij in strojnega učenja smo dosegli višjo raven učinkovitosti in skrajšali čas razvoja novih rešitev. Z vsako optimizacijo postaja naša zasnova izdelkov še zanesljivejša, kar nam omogoča boljši odziv na zahteve trga in uporabnikov.

Primerjava rezultatov celotnega modela ter nadomestnega modela

Uporabniški vmesnik aplikacije

Simon Kovač

Talilni vložki NH gS

Talilni vložki gS predstavljajo odlično rešitev za zaščito električnih sistemov, saj združujejo funkcionalnosti zaščite polprevodnikov in vodnikov, kar poenostavi inštalacije in poveča energetska učinkovitost. Z uvedbo izvedbe Kombi talilnih vložkov gS in z optimizacijo materialov ETI stremi k optimizaciji proizvodnje in izboljšanju konkurenčnosti na trgu.

Slika 1: Talilni vložki gS

Standard za talilne vložke gS je bil uveden leta 2006 z izdajo standarda IEC 60269-4, verzija 4.0. Glavni razlog za njihov razvoj in uvedbo je bila množična uporaba frekvenčnih pretvornikov, mehkih zagonov in drugih motorskih pogonov v sistemih avtomatizacije. **ETI je talilne vložke gS prvič predstavil na sejmu IPC SPS & Drives 2008 v Nürnbergu.**

Pred uvedbo talilnih vložkov gS je zaščita omenjenih naprav temeljila na kombinaciji dveh vrst talilnih vložkov: talilnih vložkov aR za zaščito polprevodnikov in talilnih vložkov gG za zaščito vodnikov. Takšna rešitev je zahtevala uporabo dveh ločilnikov in šestih talilnih vložkov v trifaznem sistemu, kar je povzročalo višje stroške, večjo porabo prostora ter povečane toplotne in električne izgube, ki so posledica obratovalne karakteristike talilnih vložkov aR. Ti imajo namreč občutno višjo izgubno moč, kot talilni vložki gS ali gG.

Z uvedbo talilnih vložkov gS so se inštalacije poenostavile, saj združujejo funkcionalnosti obeh prej uporabljenih tipov. Talilni vložki gS zagotavljajo zaščito tako polprevodnikov kot vodnikov, kar zmanjšuje potrebo po ločilnikih ter prinaša prihranke pri stroških in prostoru. Poleg tega njihova uporaba ne zahteva večjih prilagoditev obstoječih sistemov, saj lahko talilne vložke aR in gG neposredno nadomestimo s talilnimi vložki gS. Ključna prednost talilnih vložkov gS je že omenjena večja energetska učinkovitost. V primerjavi s kombinacijo vložkov aR in gG omogočajo zmanjšanje izgub do 50 %, kar pomeni precejšnje energetske prihranke.

Talilni vložki gS so bili sprva razviti za sisteme zmogljivosti 690 V, z letom 2017 pa se je pojavila potreba po različici z zmogljivostjo 800 V, ki je namenjena zaščiti dela AC na izhodu pretvornikov v solarnih sistemih. **ETI je tako med prvimi ponudil celovito rešitev s talilnimi vložki gG in gS, ki smo jih leta 2019 predstavili na sejmu Intersolar v Münchnu.**

Čeprav prevladujoči delež prodaje še vedno predstavljajo talilni vložki gG, predvsem zaradi nižje cene, se povpraševanje po talilnih vložkih gS nenehno povečuje. Prednost pred talilnimi vložki gG imajo predvsem v količini prepuščene energije, ki je zaradi hitrejšega delovanja nižja kot pri talilnih vložkih gG. Kot je bilo že prej omenjeno, talilni vložki gS tudi niso toliko slabši, kar zadeva izgubne moči, in ne povzročajo precej večjega segrevanja in izgub v sistemu v primerjavi s talilnimi vložki gG. Za potrebe večje varnosti pa se lahko uporabljajo tudi v stikalnih letvah. Je pa po eni strani slabost in po drugi tudi prednost talilnih vložkov gS njihova cena, ker se za talilne elemente uporablja srebro.

Da bi izboljšali to pomanjkljivost talilnih vložkov gS in optimizirali stroške, smo letos zagnali projekt NH gS Kombi. Njegov glavni cilj je konstrukcijski prehod talilnega vložka z obstoječe izvedbe JM na izvedbo Kombi, kar bo precej cenovno optimiziralo izdelek. Z izvedbo Kombi se bo tudi omogočila izdelava na avtomatskih montažnih linijah. Poleg tega pa bomo uporabili talilne elemente Troughlay, pri katerih se srebro na traku uporablja samo na oslabeledih mestih, preostali del traku pa je iz bakra, kar še dodatno znižuje proizvodne stroške.

Zaradi vseh novosti so zato potrebna dodatna umerjanja in testiranja, ki vzamejo svoj čas pred uvedbo izdelka v redno proizvodnjo. **Nova serija talilnih vložkov gS z zmogljivostjo 690/800 V je tako načrtovana za redno proizvodnjo na začetku leta 2025.** Z uvedbo novih izdelkov pričakujemo doseganje še boljših poslovnih rezultatov v segmentu talilnih vložkov gS zmogljivosti 690 in 800 V.

Slika 2: Razlika med srebrnim in Troughlay talilnim elementom

Rosita Razpotnik

Jubilanti 2024

V letu 2024 je jubilejnih 30 let dela v družbah ETI dopolnilo 16 sodelavcev in jubilejnih 40 let dela v družbah ETI 19 sodelavcev.

Jubilanti so se v petek, 29. novembra 2024, srečali na skupnem kosilu in druženju v jedilnici na Izlakah. Vodstvi obeh družb ter direktorji področij in služb so se vsakemu posebej zahvalili za dolgoletni prispevek k zgodbi ETI-ja,

ki ga izkazujejo s svojo vztrajnostjo in pripadnostjo.

Dragi jubilanti, iskrene čestitke in srčna zahvala vsem za vašo zvestobo!

Jubilanti 2024 - 30 let

Jubilanti 2024 - 40 let

dr. Špela Frlec

Prijazna in spoštljiva komunikacija

Zlato pravilo pri komunikaciji: Do drugih se vedimo tako, kot želimo, da se drugi vedejo do nas.

Kaj nam je ljubše: da pridemo v službo in se veselimo srečanja s sodelavci, prijaznih obrazov, dobronamernih komentarjev, sodelovanja pri delu ter izmenjave znanj in izkušenj ali pa da nas je že vnaprej groza mrkih pogledov, pikrih pripomb, nezaželenih nasvetov, nesramnih šal in zbadljivk sodelavcev?

Je kdo morda potreboval čas za razmislek? Predvidevam, da ne.

Vsi želimo živeti in delati v okoljih, v katerih se počutimo varne. Varne pred žaljivimi ali omalovažujočimi pripombami (pripombami, ki nam dajejo občutek manjvrednosti), sarkastičnimi ali prikrito zbadljivimi komentarji, ignoriranjem, povzdigovanjem glasu nad nami (znanim kot »dretje« ali »kričanje«) ali uporabo ostrega tona. Nihče od nas ne želi biti tarča neprimernih šal ali obrekovanja. Drži?

O žaljivi komunikaciji govorimo zato, ker s prijazno in spoštljivo nimamo težav. Vemo, da prijazna in spoštljiva komunikacija spodbuja sodelovanje, povečuje produktivnost in ustvarja pozitivno organizacijsko kulturo. Zagotavlja, da se zaposleni počutijo cenjene, razumljene in motivirane, da prispevajo po svojih najboljših močeh.

Vemo, da je **PRIJAZNOST** pomembna, konstruktivna, da **se kaže v sočutju in obzirnosti do sodelavcev**, ne glede na situacijo. Na primer, če rečete: »Hvala za pomoč, res mi veliko pomeni, ko se lahko učim od tebe,« lahko sodelavka **občuti, da ste ji naklonjeni in jo cenite**. Ko je prijaznost vgrajena v komunikacijo, se ustvarja varno okolje, v katerem se sodelavci spodbujajo k izmenjavi znanja in izkušnji ter neprestanemu učenju in razvoju.

Vemo tudi, da je **SPOŠTOVANJE** pomembno. Pri komunikaciji spoštovanje vključuje **aktivno poslušanje, izogibanje prekinjanju** (in tudi preklinjanju) ter **prepoznavanje drugačnih pogledov in načinov razmišljanja od naših**. To je pomembno še posebej v podjetju ETI, kjer se srečujejo zaposleni iz različnih kulturnih, izobraževalnih in poklicnih okolij. Spoštljiva komunikacija zagotavlja, da se vsak posameznik **počuti slišane in cenjene**. Če na primer konstruktivno obravnavamo nesoglasja namesto da bi se obnašali zaničujoče, spodbujamo sodelovanje in krepimo odnose.

Žaljiva, torej neprijazna in nespoštljiva komunikacija, pa je zelo nevarna.

Zakaj? Ker ni potrebnege dosti časa, da **resno škoduje odnosom, zniža razpoloženje in zadovoljstvo na delovnem mestu ter ustvari strupeno okolje**. Žaljiva komunikacija vključuje nespoštljiv, zaničevalen ali neprimeren jezik in vedenje.

Oglejmo si nekaj primerov žaljive komunikacije, saj je izredno pomembno, da tako komunikacijo prepoznamo in se nanjo primerno odzovemo. **Pazimo, da tako ne komuniciramo sami, in s tem tudi druge nečesa naučimo. Če pa opazimo, da drugi okrog nas žaljivo komunicirajo, pa jih na to prijazno in spoštljivo opozorimo.**

Kakšni komunikaciji se moramo izogibati? Izmišljeni sodelavki Anica in Berta bosta pomagali predstaviti nekaj načinov žaljive komunikacije:

1. Žaljive ali omalovažujoče pripombe

Berta opazuje manj izkušeno sodelavko, ki ima težave, in glasno (tako, da slišijo drugi) ogovori sodelavko: »Uau, tebi pa še vedno čisto zares ni jasno, kako se to dela, a ne?« Zakaj je tak način žaljiv? Ta izjava je zaničevalna in spodkopava sogovornikovo zaupanje. Takšne pripombe bi morale nadomestiti konstruktivne povratne informacije, na primer: »Opazila sem, da ti to še vedno dela težave (opazim, da ima sodelavka težave). Povej, če želiš, da ti še enkrat pokažem (ponudim pomoč). Nikomur od nas ni že prvi teden šlo odlično (izkažem sočutje in iskrenost).«

2. Sarkastični ali prikrito zbadljivi komentarji

Berta s posmehljivim glasom nahruli sodelavko: »Seveda, jaz naj spustim vse iz rok, da spet popravim tvoje napake.«

Zakaj je tak način žaljiv? Berta med vrsticami sporoča sodelavki svoja prepričanja o tem, kako je ona sama uspešna, pametna in dobra delavka, sodelavka pa slaba in neuspešna. Z odnosom »jaz sem v redu, ti pa zanič«, kot ga izkazuje, Berta ustvarja nepotrebno napetost med sodelavci. In kako mislite, da se počuti sodelavka, ki ji je bil komentar namenjen? Ji bo v pomoč pri delu? Se bo kdaj obrnila na Berto za pomoč?

3. Prekinjanje govora ali ignoriranje

Anica: »Mislim, da bi bilo bolje, da se dela lotimo tako, da ...«

Berta (jo prekine in pove): »Ja, kar koli že. Kar spravimo se delat. Saj smo to že delali in kar nadaljujmo tako kot do zdaj.«

Zakaj je tak način žaljiv? Prekinjanje ali zavračanje prispevka drugih kaže na pomanjkanje spoštovanja in ne spodbuja sodelovanja.

4. Diskriminatorne ali stereotipne pripombe (ko pospravimo ljudi v »predalčke«)

Berta: »Saj ni čudno, da si počasna; ljudje od tam, od koder prihajaš ti, so vsi leni.«

Zakaj je tak način žaljiv? Prepričanja, s katerimi ljudem pripisujemo določene lastnosti izključno na podlagi narodnosti, rase, spola ali porekla, so neupravičena in ustvarjajo neprijazno okolje.

5. Povzdigovanje glasu ali uporaba ostrega tona

Berta ne razmišlja, zakaj sodelavki nekaj ne gre od rok, in se le zadere nanjo: »Zakaj nikoli ne moreš ničesar narediti prav? Povedala sem ti že stokrat!«

Zakaj je tak način žaljiv? Povzdigovanje glasu in pretirana ostrost lahko ustrahujeta ali kako drugače prizadeneta sodelavce. Zadiranje in oster ton na delovnem mestu nimata kaj iskati. Tak način uporabljajo praviloma tisti sodelavci, ki ne najdejo pravih besed. Kaj bi jim lahko svetovali? Morda to, da naj razmislijo in najdejo prave besede, saj te vedno najdejo pravo mesto.

6. Zbijanje neprimernih šal

Anica nepretrgoma sedi že nekaj ur in se tiho potoži sodelavki: »Malo si moram pretegniti noge, pa bom takoj nazaj.«

Čprav se Anica ni potožila Berti (in to ji tudi na pamet ne bi padlo, saj ve, kako se Berta vede), jo je Berta slišala in se že nesramno šali: »Anica, res ne razumem, kako ti je težko sedeti. Saj imaš zelo dobro podloženo zadnjico. S svojimi kilami pa res na mehkem sediš.«

Zakaj je tak način žaljiv? Šale, ki ciljajo na osebne lastnosti ali občutljive teme (npr. zdravje, denar ali spolnost), so popolnoma neprofesionalne in lahko hudo žaljive, tudi če morda kdaj niso zlonamerne.

7. Širjenje tračev ali govoric

Primer: »Ste slišale, da je Anica spet zamudila? Verjetno zato, ker ima novega fanta in se jima veliko dogaja.«

Zakaj je tak način žaljiv? Ogovarjanje škoduje zaupanju in ustvarja strupeno delovno okolje ter spodkopava dobre odnose.

Za konec naj omenim le še to, da prijazna in spoštljiva komunikacija v delovnem okolju ne pomeni samo upoštevanja bontona. Je bistvena večšina, ki koristi tako

vsakemu od zaposlenih kot podjetju ETI. Če ne boste vsi pozorni le na vsebino, temveč tudi na način izražanja, se boste bolje razumeli, boste zadovoljnejši ter uspešnejši pri delu in sodelovanju, konec koncev pa tudi srečnejši in mirnejši. In kdo od vas si tega ne želi?

In še ena informacija:

V ETI-ju se bomo z večino zaposlenih od konca novembra naprej srečali na delavnicah, na katerih bomo govorili o tem, **kako prijazno in spoštljivo komunicirati. Govora bo tudi o tem, kako ne komunicirati in kako se odzvati, če kdo v naši okolici žaljivo komunicira, ter o tem, kako lahko vsi skupaj preprečujemo žaljivo komunikacijo.**

Če drži, da si vsi želimo prijaznega in varnega delovnega okolja, verjamem, da bodo naša srečanja tako zanimiva in praktična, kot sta bili moji prvi dve srečanja s sodelavci iz Proplasta. Sodelavci so bili tako zgovorni, da so mi ponudili vsebino za tokratni prispevek, za kar sem jim zelo hvaležna.

Če bodo tudi naslednja srečanja z vami tako polna zanimivih primerov iz vaše prakse, pa morda napišem še kakšen članek.

Rosita Razpotnik

Štipendije kot temelj razvoja prihodnjih kadrov v podjetju ETI

Štipendiranje in omogočanje pridobivanja izkušenj v proizvodnem delovnem okolju sta ključna koraka pri oblikovanju prihodnjih strokovnjakov. Zavedanje, da so mladi perspektivni kadri temelj razvoja, je v ETI-ju vodilo štipendijske politike, ki jo podjetje uspešno izvaja že vrsto let.

Štipendiranje je več kot le finančna podpora. S štipendijami podpiramo izobraževanje in razvoj posameznikov ter mladim ponujamo priložnost za dostopnejši študij in prve korake v svet dela. ETI s svojo štipendijsko politiko ne le vlaga v posameznike, temveč tudi gradi most med sedanostjo in prihodnostjo. S podpornim okoljem, praktičnimi izkušnjami in jasnimi kariernimi priložnostmi ustvarjamo temelje za skupno rast – tako za štipendiste kot za podjetje. Štipendije tako ostajajo nepogrešljiv del naše strategije razvoja kadrov in dolgoročnega uspeha koncerna ETI.

Tudi letošnji odziv na vabilo za podelitev kadrovskih štipendij je potrdil, da je ETI prepoznan kot zanesljiv in ugleden štipenditor in delodajalec. Prejeli smo kar 50 vlog, štipendije pa podelili 19 novim štipendistom. Tako to šolsko leto začnemo s 54 aktivnimi štipendisti, pretežno dijaki in študenti tehničnih smeri različnih stopenj. Veliko število prijav za štipendije kaže na zaupanje mladih v podjetje, pa tudi na privlačnost obljube zaposlitve po končanem šolanju. Ta obljuba pogosto predstavlja odločilni dejavnik pri mladih glede izbire štipen-

ditorja, saj jim daje jasno vizijo, pri katerem delodajalcu si želijo prihodnje zaposlitve.

V ETI-ju z aktivno politiko štipendiranja prihodnje zaposlene pripravljamo na samostojno delo že v času šolanja. Štipendistom omogočamo delo na sodobnih, avtomatiziranih napravah in strojih, pri čemer lahko pridobijo praktične izkušnje. Usposobljeni mentorji jih uvedejo v delovni proces ter jim pomagajo pri študijskih nalogah in projektih. S tem mladim omogočamo, da že med šolanjem usvojijo specifične veščine in znanja, ki so neposredno povezana s potrebami podjetja. Med šolanjem in študijem z njimi organiziramo tudi razne dogodke, na katerih se spoznajo, povežejo in krepijo timsko sodelovanje.

S takšnim usmerjanjem izobraževanja štipendistov podjetje krepiti kompetence prihodnjih sodelavcev, ki so ob zaposlitvi pripravljeni na izzive sodobnega gospodarstva. Hkrati pa takšen odnos do mladih gradi zvestobo in pripadnost zaposlenih, saj se štipendisti pogosto odločijo dolgoročno ostati v podjetju, ki jim je pomagalo pri začetkih njihove kariere.

Rosita Razpotnik

Intervju s štipendistom Tadejem Berčanom

1) Tadej, trenutno obiskuješ 4. letnik STPŠ Trbovlje, smer strojni tehnik. Zakaj si se odločil za šolanje v tej smeri?

Za šolanje v tej smeri sem se odločil iz več razlogov. Že od nekdaj sem doma rad ustvarjal in imel zanimanje za tehnične stvari. Poleg tega me zanimajo tudi avtomobili in motorji. Tudi sam imam doma motor in večkrat je na njem treba kaj popraviti. Strojništvo je zelo široko področje in prepričan sem, da si bom našel delo, ki me bo zanimalo in ki ga bom z veseljem opravljal.

2) Letos si naš štipendist že tretje leto. ETI si že nekoliko spoznal skozi prakso, ki jo opravljaš pri nas vsako leto, spoznal si naše delovno okolje, sodelavce. Kako bi opisal ETI nekemu, ki ga ne pozna?

ETI je veliko in uspešno podjetje, ki se nenehno razvija in izpopolnjuje. Je eno izmed vodilnih podjetji v Evropi, na področju izdelave varovalk. Poleg varovalk izdelujejo tudi stikala. Zelo močni so na področju razvoja. Veliko delajo za tujino, zato so njihova podjetja tudi izven Slovenije. Med prakso sem spoznal veliko dobrih in prijaznih ljudi, od katerih sem se tudi marsikaj novega in poučnega naučil.

3) Zakaj si se odločil za štipendijo pri nas?

Za štipendijo v ETI-ju sem se odločil, ker sem o podjetju slišal veliko dobrega od prijateljev, ki so že prej bili štipendisti. Prednost predstavlja tudi bližina in pa seveda štipendija, ki vedno pride prav.

4) Kako je biti štipendist ETI-ja?

Kot ETI-jev štipendist sem zelo zadovoljen. Med prakso se naučim veliko novega, skozi leto pa mi zelo prav pride tudi štipendija. Poleg tega pa podjetje vsako leto organizira srečanje/team building štipendistov, na katerem se lahko družiš z ostalimi štipendisti. Tako lahko spoznaš nove prijatelje in se kaj novega naučiš.

5) Ali nameravaš nadaljevati šolanje na fakulteti?

Po končani srednji šoli nameravam nadaljevati šolanje na strojni fakulteti v Ljubljani. Za to sem se odločil, ker si želim nadgraditi svoje znanje o strojništvu.

6) V prejšnjem Utripu smo predstavili projekt »Eko žeton«, pri katerem si sodeloval tudi ti in za kar ste prejeli srebrno priznanje za inovacije Zasavja 2024. Ali nasploh rad raziskuješ, eksperimentiraš?

Tako je. Rad raziskujem in odkrivam nove stvari, saj mi slimi da se lahko ob tem marsikaj novega naučiš. Zanima me kako delujejo razni stroji in naprave. V tem primeru smo spoznali stroj za brizganje plastike (kako deluje, kaj lahko izdelujemo z njim ...). Poleg tega pa smo izdelke izdelovali iz zamaškov plastenk in jih tako reciklirali (ponovno uporabili za nekaj uporabnega). Ta projekt je bil zelo zanimiv in poučen, zato sem vesel, da sem lahko sodeloval pri njem.

7) Tvoji hobiji...

Imam veliko hobijev. V prostem času rad igram nogomet ali odbojko, veliko časa pa preživim tudi na motorju. Trenutno pa je moj največji hobi igranje diatonične harmonike. Igram jo že približno 2 leti. Večkrat igram na kakšnih rojstnih dnevih in podobnih zabavah/dogodkih. Igranje harmonike me res veseli.

8) Kako si zamišljaš bodočo kariero v ETIju?

Po srednji šoli razmišljam o nadaljevanju šolanja na fakulteti. Po fakulteti pa bi se zaposlil v ETI-ju. Trenutno me najbolj zanimata razvoj in avtomatizacija. Želim si, da bi se našlo delovno mesto, ki me bo zanimalo in veselilo, tako da bom svoje delo opravljal z veseljem.

Novoletna voščila članov Sveta delavcev ETI, d. o. o., za leto 2025

Iztekajoče leto je čas za premislek o tem, kaj smo dosegli, in o izzivih, s katerimi smo se srečali.

Čas, ko se spomnimo na vse lepe trenutke, ki so nas obogatili in ljudi, ki so bili ob nas.

Čas, ko si postavimo nove cilje.

Naj vam novo leto prinese zdravja, sreče, miru in uresničitev postavljenih ciljev.

Ani Lipovšek

Veliko sreče, zdravja in miru. Topline in osebnega zadovoljstva. Veliko novega in vzpodbudnega doseženega in osvojenega.

Naj vse ovire postanejo premostljive, vse, kar je bilo predaletč, dosegljivo, vse, kar je bilo nemogoče, možno, vse, česar nismo imeli, pa tudi, če se ne uresniči, pa naj ostane v duhu upanja, vztrajnosti in poguma.

Vesel božič in lepe novoletne praznike, vam vsem želim.

Viki Psarn

Spoštovane sodelavke in sodelavci, želim vam mirne praznike, polne topline, veselja in druženja z najdražjimi. Naj bo prihajajoče leto čas osebne sreče, profesionalnih uspehov in novih priložnosti. Skupaj bomo tudi v prihodnjem letu z roko v roki gradili varno, spoštljivo in uspešno delovno okolje. Srečno, zdravo in uspešno 2025.

Peter Drnovšek

V novem letu vam želim visoke cilje, zanimive izkušnje in izjemne dosežke. Srečno novo leto 2025!

Helena Feštanj

Staro leto se od nas poslavlja, roko novo leto nam podaja; Želim, da v novem letu spoznamo pravo pot in prave ljudi, da storimo prave reči, v sebi in drugih pa najdemo le dobre stvari. Srečno, zdravo, veselo, uspešno, smeha polno v letu 2025 ter varen korak na vseh poteh.

Knez Helena

Novo leto naj Vam srečo razkrije v očeh, ker v njih najlepše sije njen nasmeh. Želim Vam vesele Božične in novoletne praznike, v Novem letu pa zdravja in sreče.

Marjan Podbregar

Dragi sodelavci! V novem letu vam želim, da se v službi počutite kot doma – udobno in varno. Srečno, uspešno in pa predvsem zdravo leto 2025!

Jasmin Veladžić

Vsem zaposlenim v ETI-ju želim tudi v letu 2025 veliko zdravja, delovnih uspehov, dobre plače in vsaj toliko dela, kot smo ga imeli letos. Veliko dobrega dela nas bo tudi popeljalo do začrtanih ciljev in naših želja.

Srečno in zdravo novo leto 2025 želim vsem zaposlenim.

Branko Rozman

Tanja Milošević, SD ETI PROPLAST

Novoletno voščilo SD ETI PROPLAST

Ob decemberskem stičišču preteklosti in prihodnosti ne pozabimo na trenutke sedanjosti. Naj bodo ti resnično praznični za vse, obdarjeni z milino miru in iskrivim vesljem.

Do uresničenih pričakovanj novega leta naj vodita pogum in optimizem. K družbenem blagostanju pa odgovornost in solidarnost. Prijaznih misli in src zmoremo živeti v skupnosti, ki povezuje in osrečuje.

Želim Vam prijetne božično-novoletne praznike ter zdravja, veselja in zadovoljstva polno leto 2025.

Damjan Kostanjevec, predsednik SP SKEI ETI

Poslanica predsednika SP SKEI ETI

Drage članice in člani sindikata SKEI,

Leto, ki je za nami, nam je prineslo mnogo izzivov, uspehov in neprecenljivih izkušenj. Skupaj smo dokazali, da smo vztrajni, trdni in enotni, ko je potrebno doseči skupne cilje. Prav te vrednote so nam pomagale stopiti skozi ovire in obogatiti naše poti.

Naj nam prihajajoče leto prinese sveže priložnosti in nove zmage. Naj bo to čas, ko bomo lahko pogumno sledili svojim sanjam, vztrajali pri svojih prizadevanjih in ustvarjali trajne vezi, ki bodo osnova za uspeh vsem nam. V prihodnje leto stopimo z zaupanjem vase in v ljudi okoli nas, s srčnostjo in pozitivno energijo ter željo po medsebojnem sodelovanju.

Hvala vam za vašo neprecenljivo podporo in zaupanje. Srečno novo leto!

Mihael Gošte, Predsednik KSP ETI

Poslanica predsednika konference sindikalnih podružnic SKEI ETI

Veliko sreče, zdravja in miru. Topline in osebnega zadovoljstva. Veliko novega in vzpodbudnega, doseženega in osvojenega.

Naj vse ovire postanejo premostljive, vse kar je bilo predaleč, dosegljivo, vse kar je bilo nemogoče, možno, vse, česar nismo imeli, pa četudi se ne uresniči, pa naj ostane v duhu upanja, vztrajnosti in poguma.

Vesel božič in vse lepo v novem letu, ki prihaja.

Damjan Kostanjevec

Sindikat SKEI ETI

Združevanje, sodelovanje, spoštovanje, poštenost in solidarnost so za nas delavce zelo pomembne vrednote, ampak ali jih bomo znali obdržati tudi v prihodnje?

Te vrednote so temeljna načela, ki bi nas morala voditi pri našem ravnanju, odnosih in pričakovanjih na delovnem mestu. Prispevajo k oblikovanju delovne kulture ter vplivajo na motivacijo, zavzetost in splošno zadovoljstvo pri delu. Vsak dan nam prinaša nove izzive, zato so temeljne človeške vrednote, kot so poštenost, spoštovanje, sodelovanje in solidarnost, zelo pomembne.

Namesto da bi upoštevali te vrednote, pa se žal že kar nekaj časa med sodelavci pojavlja in stopnjuje mobing ali trpinčenje in je prisoten v številnih delovnih okoljih. Mobing vključuje vedenja, ki jih posameznik ali skupina izvaja z namenom škodovati, poniževati ali izključiti sodelavca. Čeprav se mobing lahko zgodi kjerkoli, je na delovnem mestu še posebej nevaren, saj ima negativen vpliv na posameznika, medsebojne odnose in delovno okolje. Pojavlja se v različnih oblikah, ki so lahko tako očitne kot prikrite. Najpogostejše oblike mobinga vključujejo verbalne napade, socialno izključitev, podcenjevanje dela, vdiranje v zasebnost in spodbujanje konfliktov. Vzroki za mobing med sodelavci so lahko kompleksni in večplastni, vendar so nekateri dejavniki precej pogosti, kot so negotovost in strah pred konkurenco, slaba komunikacija in pomanjkanje zaupanja, pomanjkanje vodstvenega nadzora ali kompetenc vodij, stres in pritisk ter kultura delovnega okolja. Posledice, ki jih prinaša mobing na delovnem mestu, pa so zelo škodljive in vplivajo na vse udeležene. Zato mobing na delovnem mestu ni le moralno nesprejemljiv, temveč tudi škodljiv za posameznika in kolektiv. Preprečevanje mobinga ter ustvarjanje zdravega in spodbudnega

delovnega okolja sta dolžnost delodajalca! To ni samo pravna ali etična dolžnost delodajalca, ampak tudi ključ do dolgoročnega uspeha, zadovoljstva in učinkovitosti vseh zaposlenih.

Mi pa delajmo in gradimo na odnosih, saj so temelj uspešnega in zdravega delovnega okolja. Spoštovanje, poštenost, sodelovanje, podpora in učinkovita komunikacija so ključne sestavine, ki prispevajo k zdravim medsebojnim odnosom, zato vlagajmo v te vrednote in soustvarimo delovna okolja, v katerih se bomo počutili varne in zadovoljne.

Če se vam dogaja, da se nad vami izvaja pritisk, ali mislite, da ste žrtev mobinga, so vam vrata sindikalne pisarne vedno odprta in lahko pridete na zaupen pogovor.

In še nekaj besed o naših dogodkih. Kot vsako leto se po kolektivnem dopustu odvije cela vrsta dogodkov. Konec avgusta smo se člani SKEI odpravili na 12. tradicionalni dvodnevni pohod na Prehodavce, s katerega smo vsi udeleženci prišli zelo zadovoljni in z lepimi spomini. Največ vznemirjenja pa je seveda vsako leto okrog enodnevne in večdnevne strokovne ekskurzije. Člani, ki so šli na enodnevno ekskurzijo, so si v Avstriji ogledali znameniti Minimundus, pluli po Vrbskem jezeru in občudovali razgled iz stolpa Pyramidenkogel. Večdnevna ekskurzija pa nas je popeljala v Novi Sad, Subotico, Crvenko in še kam. Z obeh izletov smo prišli z odličnimi občutki, novimi spomini in zgodbami, ob katerih se bomo ob marsikateri priložnosti še nasmejali. V oktobru smo v podjetju gostili kolege iz avstrijskega sindikata PRO-GE, ki pokriva dejavnost elektroindustrije. Na srečanju smo primerjali načine delovanja in izmenjali prakse, kar je pri našem delu vedno koristno. V novembru so v naše podjetje prišli člani izvršnega odbora SKEI Slovenije. Po ogledu novega dela proizvodnje so se seznanili z obstoječim stanjem in načrti, ki jih ima vodstvo podjetja za naprej. Sindikat v podjetju pa jim je tudi predstavil poročilo o delovanju.

Člani/-ice, če bi se radi aktivneje vključevali v delovanje sindikata, imate ideje ali pripombe, če potrebujete informacije, se obrnite na svojega sindikalnega zaupnika. Z veseljem vam bomo prisluhnili, dali informacije ali pomagali. Druge pa pozivamo, da se nam pridružite.

Skupaj smo močnejši!

Benc Joži

Potepanje po Vojvodini

Letošnji september je bil v Sloveniji toplejši od povprečja, nadpovprečno namočen in manj osončen kot običajno. Tako vsaj piše Agencija Republike Slovenije za okolje. Za prav poseben dan v letošnjem septembru, to je za petek, 27. septembra, ko smo se člani ETI-jevega sindikata SKEI odpravili proti Vojvodini, pa se je izkazalo, da so v noči s četrтка na petek na Voglu izmerili 378 milimetrov padavin v 24 urah. To je nov slovenski rekord in je za 13 milimetrov prekosil lanskega.

A nas to ni zelo skrbelo. Z navdušenjem smo tisti dan spremljali neko drugo vremensko napoved. Seveda, zanimalo nas je, kako kaj kaže z vremenom v Vojvodini. Na srbski televiziji so napovedovali »U petak sunčano i vrlo toplo. Vetar slab do umeren južni. Minimalna temperatura 15 °C, a maksimalna do 32 °C. Uveče suvo i toplo.« Kaj bi si želeli lepšega?! Čeprav! Napoved za soboto je bila slabša, a se nismo obremenjevali z njo. Glasila se je: »U subotu pre podne sunčano, a kasnije popodne naoblachenje sa kišom ...«

Avtobus je startal v petek, ob enih zjutraj, iz Kamnika in pobral tudi Zasavce: potnike na Izlakah in v Trbovljah. Obljubljali so nam udobno nočno-jutranjo vožnjo proti Obrežju. Mimogrede je minil čas do meje, ko smo zapustili Slovenijo in se po avtocesti, ki ji mnogi še danes rečejo avtocesta bratstva in enotnosti, podali mimo hrvaške prestolnice in Slavonskega Broda proti Srbiji in, kot so nas nekoč učili, proti »žitarici Jugoslavije«, kot so imenovali Vojvodino. Kmalu po prestopu meje je za lačne in žejne nastopil pomemben trenutek: postanek za jutranjo kavico in malico. Nakar je sledila Ruma, pa Narodni park Fruška gora in končno Novi Sad, eno najlepših mest bivše skupne domovine.

O Rumi smo se na Wikipediji poučili, da so ob njej vedno potekale glavne prometne povezave do večjih središč v bližini – do Beograda, Novega Sada in Šabca. Po letu 1718 je po Požarevskem miru turško oblast v Rumi nadomestila avstro-ogrška, ki ji je vladala naslednjih 200 let. Največ prebivalcev je zaposlenih v industriji in poljedelstvu.

Fruška gora nosi ime po Frankih, pravzaprav Frankovska gora, in je vzpetina v Sremu. Njen najvišji vrh je Crveni Čot s 539 metri nadmorske višine. Območje je poraščeno z gozdom in zapolnjeno s pašniki, polji, vinogradi in sadovnjaki. Ker tam domujejo številne redke rastlinske in živalske vrste, je območje od leta 1960 zavarovano kot narodni park. Tu je tudi 16 pravoslavniških samostanov.

V Novem Sadu smo se ustavili, da si ogledamo srednjeveško trdnjavo Petrovaradin, zgrajeno davnega leta

1692. Pravijo ji tudi »donavski Gibraltar« ali grad na steni, čvrst kot vera. Znana je tudi bitka pri Petrovaradinu, ki jo zgodovina opisuje kot prvo veliko zmago habsburške vojske v avstrijsko-turški vojni (1716–1718) pri Petrovaradinu, zdaj delu Novega Sada. V trdnjavi so zdaj galerije in gostinski lokali.

Po ogledu mogočne trdnjave je sledila panoramska vožnja po mestu in Dunavski ulici. Ljudje v Novem Sadu živijo počasi, smo izvedeli, kulturno in tudi vzvišeno, kar daje mestu poseben čar. Uživali smo tudi v ogledih katedrale, Porta in Srbskega narodnega gledališča, pa mestne tržnice, parka itn. Da ne omenjam kulinarčnih užitkov ob okušanju čevapčičev s prilogo! Čas do odhoda je minil kot blisk; okrog 17. ure smo se že namenili proti Subotici. Tam so nas čakali namestitve v hotelu, večerja in pozneje – tamburaši! Na vabilu na izlet je pisalo: Možnost druženja in zabave pozno v noč. Seveda smo oboje izdatno izkoristili.

Naslednjega dne je bil na vrsti ogled Subotice, drugega največjega mesta v Vojvodini. Šteje okrog 100.000 prebivalcev in leži le kakšnih 13 kilometrov od meje z Madžarsko. Hiter pogled v Wikipedijo pravi, da se v starih listinah kraj prvič omenja leta 1391 pod madžarskim imenom Zabadka.

Subotica ima Trg svobode in mestno hišo, ki velja za najlepšo secesijsko zgradbo v Vojvodini. Organizator izleta Peter nam je dovolil, da vsak zase malce raziščemo tamkajšnjo tržnico. In smo jo. Žal je načrtovani obisk jezera Palić, nekakšnega »vojvodjanskega morja«, odpadel. Kdor je želel vedeti, kako je ob jezeru, je pobrskal po spletu v svojem telefonu in našel naslednje podatke: Jezero zajema površino 3,8 kvadratnega kilometra. Povprečna globina jezera je 2 metra. Z okolico tvori zaščiten naravni park Palić, ki obsega 7,25 kvadratnega kilometra. Izvedeli smo tudi, da so ob jezeru plaže z velikimi in urejenimi vilami ter kopališčem Štrand.

Predvideno je bilo, da tam okusimo tudi pravi srbski domači petelinji paprikaš.

Tudi tokrat sta nas v hotelu pričakali večerja in živa glasba.

Nedelja je bila prost dan za sprehod po Subotici in raziskovanje nedeljskega dopoldanskega utripa v tem mestu. Okrog 11.30 smo Subotici pomahali v slovo in se odpeljali v smeri znamenite vinske kleti v Crvenki. Tam smo okušali njihova vina in njihove jedi, obiskali pa tudi značilno panonsko »etno hišo«. Vračali smo se prek Osijeka in prispeli domov, ko je nedelja že skoraj jemala slovo in se je na koledarju izpisoval ponedeljek.

Iztok Vozelj

Umetna inteligenca v skupini ETI

V zadnjih letih sta **umetna inteligenca** (angl. artificial intelligence, **AI**) in **strojno učenje** (angl. machine learning, **ML**) postala osrednja gonilna sila tehnološkega napredka, ki spreminjata ne le poslovni svet, temveč tudi naš vsakdanjik. Tehnologija, ki se je nekoč zdela del **oddaljene prihodnosti**, danes že vstopa v naš dom in zasebno življenje ter postaja nepogrešljiv del sodobnega sveta.

Naše ure so zdaj pametne. Ne merijo le časa, ampak spremljajo tudi naš srčni utrip, kakovost spanja, dnevno aktivnost in celo raven stresa. Učijo se naših navad, nam predlagajo vadbo, ki nam bo najbolj koristila, in nas spodbujajo, da živimo bolj zdravo. Robotski sesalniki samostojno skrbijo za čistočo našega doma in nam omogočajo, da več časa namenimo stvarjem, ki so nam pomembne. Vse naprednejše aplikacije in sistemi za domačo avtomatizacijo skrbijo za optimalno porabo energije ter uravnavanje temperature in osvetlitve, s čimer izboljšujejo naše udobje in zmanjšujejo porabo. AI in ML se v zadnjih letih močno uveljavljata tudi na področju transporta. Samovozeča vozila niso več le koncept, temveč že danes vključujejo tehnologije za prepoznavanje pešcev, predvidevanje trkov in prilagajanje hitrosti vožnje glede na prometne razmere. Vozila lahko z naprednimi sistemi za preprečevanje nesreč in vzdrževanje varnostne razdalje bistveno zmanjšajo možnost človeških napak, kar predstavlja velik korak naprej pri varnosti na cestah. Z naprednimi algoritmi, ki prepoznavajo nevarne situacije in se nanje odzivajo v delčku sekunde, nam AI omogoča varnejša potovanja in zmanjšuje stres, povezan z vožnjo. Ta izjemen napredek ni samo rezultat tehnološkega razvoja, temveč tudi vse večjega zavedanja ljudi, da lahko z AI in ML dejansko izboljšamo kakovost življenja. Zato uvajanje teh tehnologij ni več zgolj možnost, temveč **postaja nuja** za podjetja in posameznike, ki želijo ohraniti konkurenčnost in kakovost življenja v svetu, v katerem se pričakovanja stalno dvigujejo.

Tudi v skupini ETI sledimo tej viziji. Zavzemamo se za uvedbo rešitev, s katerimi lahko z uporabo AI in ML optimiziramo procese, izboljšamo storitve in dosegamo boljše rezultate pri manjših vložkih. Naše poslovanje se s tem odziva na sodobne trende, ki ne le preoblikujejo industrijo, v kateri delujemo, ampak tudi bogatijo vsakodnevno življenje ljudi (zaposlenih), bodisi skozi učinkovitejše proizvodne procese bodisi skozi orodja, ki neposredno služijo našim partnerjem in njihovim potrebam v vse bolj digitalnem svetu. Seveda to ne pomeni, da smo pri uporabi ML in AI na začetku. Že med izvedbo projekta OPTI 4.0 in digitalne preobrazbe skupine ETI smo razvili

vrsto konkretnih rešitev, ki temeljijo na pametnih algoritmih za optimizacijo naših procesov. Projekta sta nam omogočila, da smo začeli preoblikovati proizvodne in poslovne procese s poudarkom na avtomatizaciji ter napredni analitiki ML in AI. Seveda smo se vseh sprememb najprej lotevali pilotno. Po začetnih preizkusih (pilotnih projektih) in analizah rezultatov pa smo postopno prešli na širše (proizvodno) uvajanje teh rešitev.

Začeli smo uvajati orodja, ki omogočajo hitrejša in natančnejša napovedovanja prodaje, posledično optimizacijo zalog in učinkovitejše upravljanje proizvodnje. Poleg tega smo začeli razvijati sisteme za napredno analitiko naših podatkov, pri čemer smo uporabili hibridno postavitev (postavitev na lokalni in oblaki infrastrukturi) našega sistema OAS. S projektom uvedbe sistema MES in arhitekture UNS v proizvodnjo uvajamo prediktivno vzdrževanje, ki z uporabo algoritmov strojnega učenja preprečuje izpade proizvodnih linij, zmanjšuje stroške vzdrževanja in zmanjšuje časovne izgube v procesu proizvodnje.

Tudi rešitve in razna orodja, ki jih že uporabljamo v skupini ETI, postopoma postajajo pametnejše z vgrajenimi algoritmi AI in ML. Tako je na primer že pri vsakdanjih orodjih, kot je MS Office, ki s Copilotom vključuje inteligentne predloge (npr. ustvari predlogo pptx glede na vsebino) in ponuja avtomatizacijo opravil (npr. prepis sestanka, ki je bil izveden prek orodja MS Teams). Veliko naših sodelavcev s pridom uporablja ChatGPT, ki olajša iskanje informacij, omogoča hitre odgovore na vprašanja ter ponuja dodatno pomoč pri ustvarjanju vsebin in iskanju rešitev (npr. hitra pomoč pri korekciji poizvedbe nad podatkovno zbirko). Poleg tega ta tehnologija postaja del

A IDENT	A OPS	CO
00611195	O.POOD14F2 25A	25
00611191	Ornena godstaska D8/S	0
00611194	O.POOD1.B1 EZH 65A	25
00611198	O.POOD1.D5 EZN 65A	25
JM50849	Pokrov L vel.2/K AI	
JM50851	Pokrov D vel.2/K AI	
JM50515	Kontakt 52u3/110-1	0
JM50867	Pokrov vel.MXK desni 100x	15
JM50909	Pokrov vel.1 D 5G	0
JM50110	Pokrov kont. 00-118.5	15
JM50155	Preleplječa vel.2+3 za vij.korit	
JM50635	Pokrov vel.1 VKM nosl 24x6	15
JM50617	Pokrov G3 u801	15

Letni razpored delovnega časa

2025	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
JANUAR 2025	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	P	S						
FEBRUAR 2025	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	P	S						
MAREC 2025	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	P	S						
APRIL 2025	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	P	S					
MAJ 2025	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	S							
JUNIJ 2025	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	S						
JULIJ 2025	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	P	S					
AVGUST 2025	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	P	S					
SEPTEMBER 2025	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	P	S				
OKTOBER 2025	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	P	S						
NOVEMBER 2025	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	P	S						
DECEMBER 2025	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	P	S				

JANUAR 2026	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	S							
-------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---	--	--	--	--	--	--	--

OPOMBE:

V primeru spremenjenih okoliščin se v skladu s podjetniško kolektivno pogodbo letni razpored delovnega časa lahko naknadno spreminja.

Če je zaradi narave dela neizogibno potrebno, posamezni delavci ali posamezni oddelki v dogovoru in po navodilu vodje morda delajo v nedelje ali praznikih.

Delavci, ki imajo v poletnem času le 1 teden kolektivnega dopusta, izrabljajo v dogovoru z neposrednim vodjem še en dodaten dan dopusta. Brezpogojno naj se spoštuje zakonsko pravilo, da mora v koledarskem letu delavec izrabljati dopust tako, da en del traja najmanj 1 teden.

24	25	26	27	28	29	30	31	KOLED. DNEVI	OD TEGA			Izračun za proizvodne oddelke in podporo				
									P	SOB	NED	delovni DNEVI	k.dopust DNEVI	DEL. URE	PLAČ. URE	
PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET									
D	SOB	NED	D	D	D	D	D	31	2	4	4	20	1	160	184	
ON	TOR	SRE	ČET	PET												
D	D	D	D	D				28	0	4	4	20	0	160	160	
ON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON									
D	D	D	D	D	SOB	NED	D	31	0	5	5	21	0	168	168	
PET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE										
D	D	SOB	NED P	D	D	D		30	1	4	4	21	0	168	176	
SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB									
SOB	NED	D	D	D	D	D	SOB	31	2	5	4	20	0	160	176	
TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON										
D	P	D	D	SOB	NED	D		30	1	4	5	20	0	160	168	
PET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET									
D	D	SOB	NED	kld	kld	kld	kld	31	0	4	4	19	4	152	184	
NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED									
NED	D	D	D	D	D	SOB	NED	31	1	5	5	14	6	112	168	
SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR										
D	D	D	SOB	NED	D	D		30	0	4	4	22	0	176	176	
PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET									
D	SOB	NED	D	D	D	D	P	31	1	4	4	22	0	176	184	
ON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED										
D	D	D	D	D	SOB	NED		30	0	5	5	20	0	160	160	
SRE	ČET	PET	SOB	NED	PON	TOR	SRE									
D	P	P	SOB	NED	D	D	D	31	2	4	4	21	0	168	184	

KUPAJ 2025

365	10	52	52	240	11	1920	2088
-----	----	----	----	-----	----	------	------

SOB	NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB
SOB	NED	D	D	D	D	D	SOB

LEGENDA:

D - DELOVNIK

P - PRAZNIK

SOB - SOBOTA

NED - NEDELJA

KLD - KOLEKTIVNI DOPUST

kld - KOLEKTIVNI DOPUST samo v proizvodnih oddelkih in oddelkih podpore proizvodnji

Dela prosti državni prazniki in drugi dela prosti dnevi

1. in 2. januar:	25. junij:	dan državnosti
8. februar:	15. avgust:	Marijino vnebovzetje
20. april:	31. oktober:	dan reformacije
21. april:	1. november:	dan spomina na mrtve
27. april:	25. december:	božič
1. in 2. maj:	26. december:	dan samostojnosti in enotnosti
1. in 2. januar:	1. in 2. maj:	praznik dela
8. februar:	1. in 2. maj:	Prešernov dan
20. april:	1. in 2. maj:	velika noč
21. april:	1. in 2. maj:	velikonočni ponedeljek
27. april:	1. in 2. maj:	dan upora proti okupatorju

odno spremeni.

med KLD delajo, izraba dopusta pa se jim omogoči v drugem terminu.

aten teden dopusta.

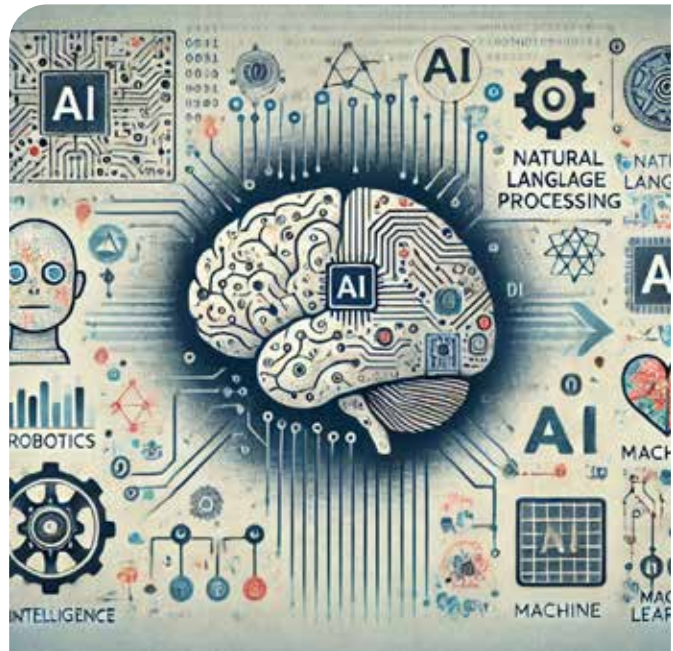
ajmanj dva tedna skupaj.

naše strojne opreme in vgrajenih procesorjev, kar omogoča večjo hitrost in učinkovitejše izvajanje procesov.

Če povzamemo, smo z uvedbo AI že zajeli številna ključna področja, na katerih bomo z njenim nadaljnjim razvojem in izboljšavami še naprej gradili. Ta področja vključujejo podporo pri odločanju, optimizacijo proizvodnih procesov, avtomatizacijo rutinskih nalog, predvidevanje prodaje (povpraševanja) in posledično upravljanje zalog, prilagojeno proizvodnjo, »pametne« dobavne verige, ekonomično upravljanje z energijo, R & R in inovacije ter nenazadnje izboljšanje informacijske varnosti.

Čeprav ML in AI prinašata številne prednosti, prinašata tudi vrsto izzivov, ki zahtevajo premišljen pristop. Med njimi so prenasičenost z informacijami, tveganja za zasebnost in varnost podatkov ter zmanjšanje osebnega stika in strateške presoje pri pomembnih odločitvah. Prav tako pa vse večja uporaba AI in ML odpira vrata nepridipravom, ki to tehnologijo izkoriščajo sebi v prid, kar povečuje tveganje za kibernetске napade in zlorabe podatkov. Da bi se tem tveganjem izognili, je izredno pomembno, da zaposleni razumejo varno uporabo tehnologij AI in ML. S tem namenom smo že (in še bomo) organizirali različne tečaje in usposabljanja o varnosti uporabe teh tehnologij, na katerih zaposleni pridobijo ključna znanja o zaščiti podatkov, prepoznavanju morebitnih groženj ter odgovorni in etični uporabi AI. S tem skrbimo, da AI ne le povečuje učinkovitost, ampak tudi zagotavlja varno in zaupanja vredno podporo pri našem delu.

Na začetku smo omenili pametne ure, ki spremljajo naše zdravje in dnevno rutino – prav tako pa z uporabo

naprednih tehnologij tudi ETI postaja »pametno podjetje«. Uvajamo rešitve, ki nam omogočajo hitrejše odzivanje, boljše povezanost procesov in poglobljen vpogled v podatke, kar pripomore k učinkovitejšemu delovanju na vseh ravneh. S tem se skupina ETI postopoma prilagaja spremembam v realnem času, optimizira vire in natančneje napoveduje potrebe – prav tako kot pametne naprave spremljajo in prilagajajo svoje delovanje našim vsakodnevnim potrebam.

Mitja Kržišnik

Kdo so ti napadalci?

Kdo so napadalci naših sistemov, o katerih toliko poslušamo v medijih ter na raznih konferencah in/ali izobraževanjih? Običajno so s strani mainstreamovskih medijev, vključno s hollywoodsko filmsko produkcijo, predstavljeni kot nekakšni super pametni in nadpovprečno inteligentni asocialni delinkventi, ki s kapuco na glavi sedijo za računalnikom, z najmanj tremi ali štirimi ekrani, v zatemnjeni kleti svojih staršev, kot da bi pri črpanju vsega možnega znanja, ki obstaja na svetu, zraven dobili še agorafobijo.

Najbolj znan izraz za takšnega »super genija« je HEKER oziroma s tujko HACKER, čeprav se tej besedi, zaradi slabe konotacije, kar malo dela krivica. Namreč besedna zveza »to hack something« oziroma »shekati nekaj« je v prvotnem tehničnem žargonu pomenila »ustvariti rešitev za določen še nepoznan problem oziroma izvesti inovativno bližnjico za povečanje produktivnosti ali uporabnosti«. Prvič se je izraz heker, v povezavi s tehnologijo, pojavil, konec 60. let prejšnjega stoletja, znotraj MIT-jevega tehničnega kluba za modelčke vlakov, v katerem so »hekali« električni sistem skupinskega modela železnic za čim bolj optimalno delovanje vlakcev.

V današnjem času se v strokovnih krogih kibernetске varnosti ne uporablja več toliko izraz heker, kot se je

pred leti, temveč se za kibernetске napadalce uporablja izraz nasprotnik (s tujko adversary) ali kibernetски napa-dalec.

Različni tipi kibernetских napadalcev

Na začetku, ko še ni bilo na voljo orodij in skript, so bili kibernetски napadalci pretežno napredni uporabniki in poznavalci računalniških in omrežnih sistemov, ki so sami izdelovali orodja in pisali skripte za napade sistemov. Razdeljeni so bili v tri osnovne kategorije glede na njihovo motivacijo, in sicer WhiteHat Hacker – oseba, ki svoje računalniške veščine uporablja v zakonite/koristne namene, BlackHat Hacker – oseba, ki svoje računalni-

ško znanje uporablja za nezakonite/škodljive namene, in GreyHat Hacker – oseba, ki svoje računalniško znanje uporablja pretežno za zakonite namene, ampak je včasih za dosego cilja treba narediti tudi kaj nezakonitega. Konotacija je bila vzeta iz starih vesternov, v katerih so običajno bili kavboji z belim klobukom (whitehat) dobri in kavboji s črnim klobukom (blackhat) slabi. Kavboji s sivimi klobuki (greyhat) pa so bili najverjetneje kakšni stranski liki, ki so sodelovali z vsemi.

V današnjem času, ko sta razvoj in dostopnost odprtokodnih orodij skoraj neomejena in dosegljiva malodane vsakomur, pa je mogoče še najprimerneje, da kibernetške napadalce na splošno razvrstimo v tri stopnje glede na njihovo tehnično znanje in izpopolnjenost. Zato sem jih razdelil v trinivojsko hierarhijo od najmanj do najbolj izkušenih napadalcev:

1. Script Kiddies (skidi) oziroma kibernetški napadalci z malo, ali celo brez, izkušenj

Osnovne karakteristike: Script Kiddies so najmanj izkušeni in najmanj tehnično usposobljeni kibernetški napadalci. Za izvedbo svojih napadov se pogosto zanašajo na vnaprej izdelana orodja in/ali skripte, ki so na voljo na spletu. Običajno ne poznajo dovolj podrobno, kako ta orodja in/ali skripte sploh delujejo, zato te velikokrat ostanejo nastavljeni na privzete vrednosti. Tako so njihove tehnike napadov največkrat ponavljajoče in predvidljive, zaradi česar jih varnostni sistemi dokaj hitro in enostavno zaznajo. Izraz Script Kiddie je tudi znotraj hekerske skupnosti dobil zelo negativen ali celo ponižujoč pomen, s katerim naprednejši hekerji radi poimenujejo hekerje začetnike, ki se šele učijo hekerske obrti, čeprav imajo v primerjavi s klasičnimi skidiji ti neko osnovno znanje o delovanju sistemov in omrežij, ki ga skozi kibernetške napade samo še nadgrajujejo.

Namen in vrste napadov: V večini primerov se lotijo sistemov, ki imajo neke splošno znane ranljivosti in se jih da enostavno izkoriščati z uporabo vnaprej nastavljenih namenskih odprtokodnih orodij in/ali ogrodij. Torej, s čim manjšim vložkom želijo na čim hitrejši in čim lažji način narediti čim večji vtis ali škodo. Velikokrat sodelujejo s haktivističnimi skupinami pri skupinskih napadih,

kot sonapadi DDoS, in/ali pri distribuciji škodljive kode (virusi, črvi). Njihova motivacija je pretežno kratkega roka s hitro minljivim zanimanjem za »hekanje« in pri njihovem početju gre največkrat samo za radovednost, hvalisanje ali občutek dosežka.

Obseg napadov: Pred leti je statistika govorila, da so v povprečju za 86–91 % vseh napadov odgovorni neuki kibernetški napadalci. Danes lahko ta odstotek znižamo na okrog 60–70 %. Razlogov za to je več, ampak po mojem mnenju so trije osnovni razlogi: Prvi razlog je napredovanje varnostnih sistemov in čedalje večja ozaveščenost uporabnikov, kar otežuje izvajanje napadov z nekimi splošnimi pristopi. Drugi razlog je razvoj generativne umetne inteligence (genAI), ki napadalcem zelo lajša delo in doda k sofisticiranosti napadov. Tretji razlog se lahko nanaša tako na prvega kot na drugega in je ta, da se je v zadnjih letih kibernetški kriminal razvil do te stopnje, da je prešel že v poslovni model kot platforma as-a-service. To je omogočilo, da se lahko tudi neuki napadalci za dosego cilja poslužujejo naprednih taktik, tehnik in postopkov (TTP), ki so bili prej samo v domeni izkušenih kibernetških napadalcev.

2. Script-Writers oziroma napredni kibernetški napadalci z izkušnjami

Osnovne karakteristike: V to skupino največkrat spadajo, ni pa nujno, haktivistične skupine, kot so Anonymous, LulzSec, Lazarus Group, DarkSide in podobno. Napredni kibernetški napadalci so korak nad neukimi napadalci, kar zadeva tehnično znanje in motivacijo za kibernetške napade. Imajo osnovno znanje iz računalniških sistemov, mrežnih sistemov in programiranja. V primerjavi s skidiji napredni napadalci največkrat pišejo in modificirajo lastne skripte in programe za izvajanje kibernetških napadov. Običajno so organizirani v skupine, katerih motivacija je lahko haktivistična (aktivizem, pri katerem se izkorišča kibernetške napade na določene ustanove in/ali organizacije za spodbujanje političnih ali družbenih razlogov) ali pa so zgolj finančno motivirani. Njihove tehnike so bolj sofisticirane in ne tako »glasne« kot pri napadalcih brez izkušenj, zato je tudi njihova zaznava s strani varnostnih sistemov nižja in so zato potrebni dodatni varnostni ukrepi za obrambo pred njimi.

Namen in vrste napadov: Običajno je namen naprednih napadalcev povezan s političnim aktivizmom, dostikrat pa so napadi tudi finančno motivirani. Če gre za haktivistične skupine, te pretežno uporabljajo napade DDoS in distribucijo škodljive kode za izgradnjo bot omrežij (botnet), ki služijo za napade DDoS in/ali kampanje SPAM. Pred časom je ruska haktivistična skupina Cyber Army of Russia Reborn izvedla napade DDoS na slovenska spletna mesta, med drugim na spletno stran predsednice Slovenije. Razlog za to je bil čisto politične narave. Takšni napadi v osnovi ne povzročijo velike škode za sistem, razen trenutne nedosegljivosti, imajo pa lahko velik medijski učinek, zato jih haktivistične skupine rade uporabljajo. Napredni hekerji, katerih motivacija je izključno finančna korist, izvajajo sofisticirane phishing kampanje ali izkoriščanje ranljivosti sistemov, kar jim omogoča distribucijo škodljive kode, zbiranje prijavnih podatkov uporabnikov in celo oddaljen dostop do uporabnikovega sistema. Večinoma gre pri tem za vdore v sisteme manjših podjetij ali posameznikov, ki zaradi omejenih financ nimajo možnosti uvedbe in integracije naprednih varnostnih rešitev. V veliki meri gre za krajo podatkov, ki jih nato prodajajo na temnem spletu in, v manjšem obsegu, šifriranje datotek z namenom izsiljevanja.

Obseg napadov: Skladno z nižanjem odstotka napadov, za katere so odgovorni neuki napadalci, se je odstotek napadov s strani naprednih in elitnih napadalcev povečal. Pri naprednih napadalcih je ta odstotek narasel s prejšnjih 8–12 % na približno 20–35 %. Enako kot pri neukih napadalcih je tudi tukaj razlog v hitrem porastu razvoja genAI in kibernetkega kriminala kot storitve. Zaradi tega napredni napadalci predstavljajo čedalje večjo grožnjo malim do srednje velikim podjetjem, saj jim je, poleg tehničnega znanja in spretnosti na voljo tudi nabor naprednih storitev, s katerim se njihovi TTP-ji že zelo približujejo tistim, ki jih uporabljajo elitni napadalci.

3. Elite oziroma elitni kibernetški napadalci z največ izkušnjami

Osnovne karakteristike: Vrh piramide predstavljajo elitni napadalci. To so najbolj napredni in usposobljeni kibernetški napadalci. Imajo poglobljeno poznavanje delovanja računalniških sistemov, omrežnih sistemov in programskih jezikov. Poleg izkoriščanja ranljivosti v sistemih med drugim odkrivajo tudi varnostne ranljivosti ničtega dne (0-day). To so ranljivosti, za katere se v javnosti sploh še ne ve, da obstajajo. Da bi takšno ranljivost čim učinkoviteje izkoristili, pri tem razvijajo nove tehnike in nova orodja za izvajanje kibernetških napadov. Njihovo strateško razmišljanje jim omogoča izvajanje kompleksnih napadov na tarče visokega pomena. Organizirani so v skupine, za katere pa ni nujno, da se vse ukvarjajo s kibernetškim kriminalom.

Namen in vrste napadov: Pri elitnih napadalcih je motivacija podobna kot pri naprednih napadalcih. Največkrat gre za finančno korist, vdore v sisteme, krajo podatkov in izsiljevanje. Razlika je v tem, da elitni hekerji največkrat napadajo kritično infrastrukturo in velika podjetja ali organizacije, v katerih ima lahko kibernetški napad velike, če ne katastrofalne posledice. Danes so se te elitne skupine razvile v kibernetške združbe, ki ponujajo kibernetški kriminal kot storitev, pri čemer med drugim nudijo svoje storitve drugim, manj naprednim skupinam kibernetških napadalcev. Najbolj znane kibernetške združbe so tako imenovane skupine APT (Advanced Persistent Threat oziroma napredna stalna grožnja). Cilj teh skupin je, da se infiltrirajo v sistem podjetja in/ali organizacije in vzdržujejo neko dolgotrajno prisotnost v sistemu (lahko tudi več mesecev) z administrativnim dostopom do sistema, pri čemer se spretno izogibajo zaznavam varnostnih in nadzornih sistemov. V tem času preučujejo žrtev in njene navade, zbirajo podatke in intelektualno lastnino ter vse to prikrito odlagajo na lastna odložišča. Kaj potem naredijo z vsemi temi informacijami in/ali podatki, je odvisno od namena napada. Lahko je namen javno ponižanje in diskreditacija žrtve. Lahko je namen šifriranje vseh pomembnih datotek in izsiljevanje. Lahko je namen podtakniti škodljivo kodo za uničenje točno določenih sistemov IT ali OT (Stuxnet) in dokončno onemogočiti delovanje podjetja ali organizacije. Lahko je namen ostati prikrit v sistemih kritične infrastrukture ali v bančnih sistemih določene države, ki se onemogočijo v primeru neizpolnjevanja določenih političnih pogojev. To nas pripelje do elitnih skupin, ki delujejo v okviru državnih agencij. Ti, v imenu nacionalnih držav, izvajajo kibernetško vohunjenje (zbiranje informacij, kraja podatkov in kraja intelektualne lastnine z uporabo računalniških sistemov na državni ravni) in različne oblike kibernetkega vojskovanja, med katerimi sta najbolj značilna napad na kritično infrastrukturo in/ali vojaške ali državne računalniške sisteme strateškega pomena.

Obseg napadov: Trenutno elitni hekerji predstavljajo 5–10 % vseh napadov. Večinoma so to napadi, ki so politično ali aktivistično usmerjeni. Se pa nenehno ustanavljajo nove skupine APT, katerih motivacija je izključno finančno usmerjena in ti predstavljajo čedalje večjo grožnjo, ne samo velikim podjetjem in organizacijam, temveč tudi manjšim podjetjem in posameznikom.

Kaj nam preostane?

Dostopnost informacij in naprednih orodij, razvoj generativne AI, razvoj kibernetkega kriminala kot storitve in še kaj bi se našlo, so omogočili, da danes lahko že skoraj vsak predstavlja napredno kibernetško grožnjo organizacijam, podjetjem in posameznikom, če le ima voljo, motivacijo in/ali interes. Dejansko v prihodnosti sploh ne bo pomembno, katera skupina kibernetških napadalcev se nas bo lotila, ker bodo vse uporabljale napredne TTP (taktike, tehnike in postopki) pri kibernetških napadih. In kaj nam preostane? Organizacije, podjetja in posamezniki bomo morali spremeniti miselnost in naravnost v povezavi s kibernetško varnostjo. Kibernetška varnost ni nek statičen proces, ki se vzpostavi in nato pozabi. To je živ proces, ki se mora nenehno prilagajati, in to velja tako za sisteme kot uporabnike. Če želimo biti vsaj v koraku z napadalci, moramo delati nenehne in zelo velike korake. Če je neka varnostna rešitev bila dobra pol leta ali leto nazaj, ni rečeno, da je dobra danes. Danes je potreben nek celovit pristop, ki sem ga razdelil na štiri osnovne varovalne elemente.

Prvi varovalni element vključuje vzpostavitev varnostnega modela Zero Trust (ničto zaupanje). Zero Trust je varnostni model, ki predpostavlja, da nikomur ali ničemu ne smemo zaupati, ne glede na omrežno lokacijo, vrsto naprave ali identiteto uporabnika. Sem spadajo načela, kot so »zaupaj nikoli, vedno preveri«, dostop z najmanjšimi pravicami (least privileges), neprekinjeno spremljanje in uveljavljanje pravil ter mikro segmentacija.

Drug varovalni element je uveljavljanje močnih praks kibernetške varnosti. Sem spadajo redna posodabljanja sistemov, robustna mrežna varnost, varnostno kopiranje in arhiviranje podatkov ter načrt odzivanja na incidente. V ta varovalni element smo vključeni tudi uporabniki sami kot zadnja linija obrambe. Izrednega pomena je, da se uporabnike redno izobražuje in ozavešča iz kibernetške varnosti, kar med drugim vključuje tudi redno (vsaj enkrat mesečno) izvajanje testiranja odzivov uporabnikov na phishing napade in druge oblike socialnega inženiringa.

Tretji varovalni element so napredne rešitve zaznave in odzivov. Sem spadajo predvsem napredne rešitve XDR (eXtended Detection and Response) skupaj s storitvami 24/7/365 MDR (Managed Detection and Response).

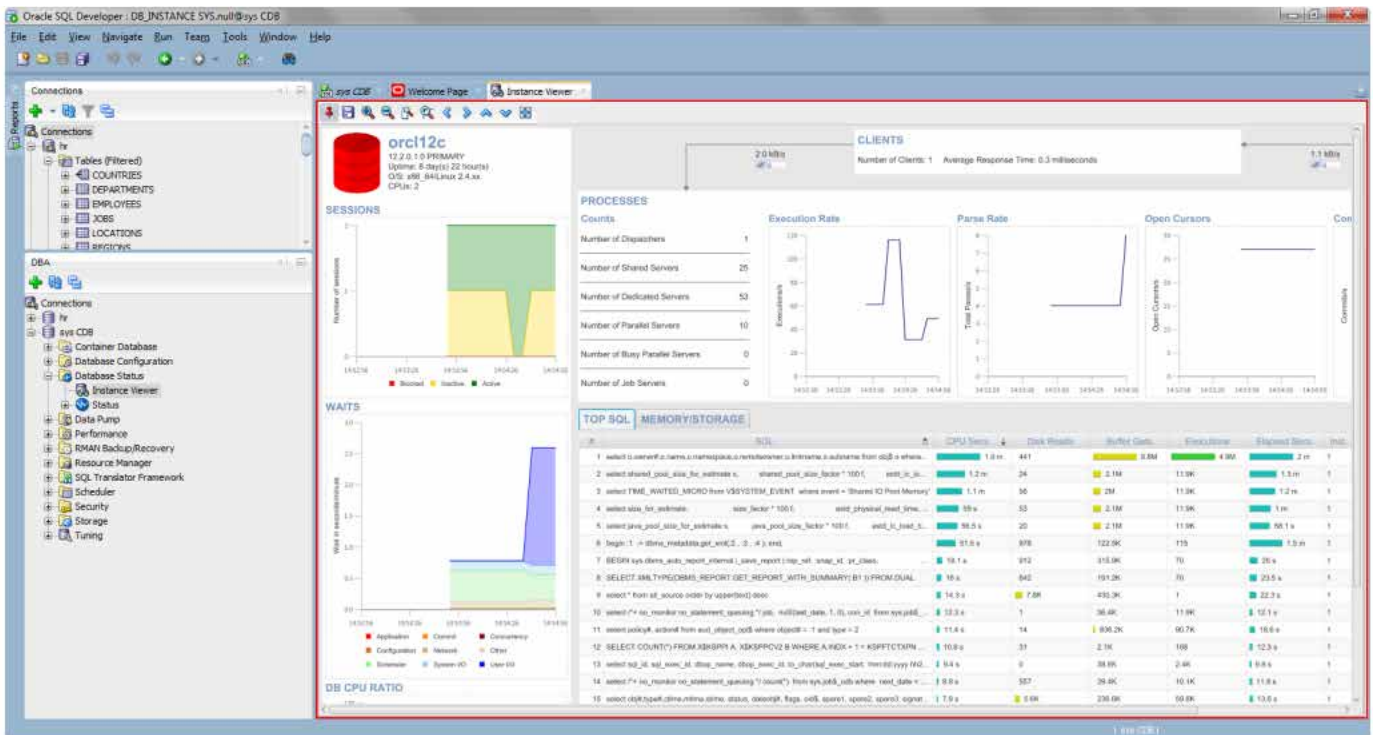
Četrti varovalni element so proaktivni ukrepi, ki predvsem vključujejo nenehno spremljanje obveščanja o grožnjah (Threat Intelligence), preverjanje ranljivosti sistema (Penetration Testing) in simulacije napadov (Red Teaming). Na podlagi obvestil in rezultatov preverjanj se nato izvajajo nenehne posodobitve in prilagoditve sistemov.

Skratka, 100-odstotne varnosti ni in najboljše je, da se sprijaznimo, da je tudi nikoli ne bo. Vse, kar nam preostane, je, da z učinkovitimi varnostnimi ukrepi povzročimo napadalcu toliko gorja, da ga bo prej minilo nadaljevati napad, saj bi se zavedal, da obstaja velika verjetnost, da bi ga na neki točki prej ali slej zaznali.

Matic Pirš

Orodje SQL Developer

SQL Developer je orodje za razvoj, upravljanje in administracijo podatkovnih zbirk, ki ga je razvil in ga distribuira Oracle. Namenjeno je predvsem delu s podatkovnimi zbirkami Oracle, vendar podpira tudi druge vrste podatkovnih zbirk, kot so MySQL, PostgreSQL, SQL Server in podobno.

SQL Developer omogoča enostavno povezovanje z eno ali več podatkovnimi zbirkami, v katerih lahko uporabniki izvajajo različne naloge, kot so pregledovanje tabel, izvajanje poizvedb, urejanje podatkov in pregledovanje shem podatkovne zbirke. Vključuje urejevalnik za pisanje in izvajanje poizvedb SQL ter skriptov PL/SQL s funkcijami za samodejno dokončanje kode, preizkušanje delovanja in iskanje napak. Poleg tega omogoča tudi oblikovanje podatkovnih zbirk, saj vključuje funkcije za modeliranje entitetno-relacijskih diagramov, generiranje skriptov za ustvarjanje tabel in drugih objektov ter primerjavo različnih verzij shem. SQL Developer omogoča migracijo podatkov med različnimi podatkovnimi zbirkami, vključno z uvozom podatkov iz Excelovih datotek ali drugih virov. Prav tako ponuja orodja za upravljanje uporabnikov in varnostnih nastavitvev v podatkovnih zbirkah.

Upravljanje z zbirkami prek funkcije Monitoring Overview Page v orodju Oracle SQL Developer

Oracle SQL Developer ponuja funkcijo Monitoring Overview Page, ki je obsežna nadzorna plošča za upravljanje in nadzorovanje ključnih vidikov delovanja podatkovne zbirke Oracle. Ta stran je dostopna samo za uporabnike z vlogami DBA ali PDB_DBA in ponuja enostaven dostop do celovitih podatkov o stanju in uspešnosti zbirke.

Glavne značilnosti funkcije Monitoring Overview Page

- **Status zbirke:** Prikaz trenutnega stanja zbirke, ki pomaga pri hitri identifikaciji težav ali preverjanju njene razpoložljivosti.
- **Uporaba prostora:** Vizualizacija količine uporabljenega shranjevalnega prostora v zbirki, kar omogoča lažje upravljanje prostorskih zahtev in optimizacijo shranjevanja podatkov.
- **Seje:** Prikaz števila aktivnih sej, ki jih je mogoče razčleniti po statusu. To je ključno za nadzor obremenitve zbirke in optimizacijo zmogljivosti.
- **Čakanja:** Informacije o čakalnih dogodkih, ki lahko vplivajo na zmogljivost zbirke. Uporabniki lahko dostopajo do podrobnejših strani, kot je Performance Hub, za nadaljnjo analizo teh dogodkov.
- **Uporabniški računi:** Prikaz stanja uporabniških računov, vključno z odklenjenimi, zaklenjenimi ali potekli. To omogoča hitro upravljanje dostopa in varnosti.
- **Opozorila:** Povzemajoče informacije o opozorilih, ki so se zgodila v zadnjih dneh. To je pomembno za proaktivno odzivanje na potencialne težave, preden postanejo kritične.
- **Potekla ali kmalu potekla gesla:** Seznam uporabniških računov z gesli, ki so potekla ali bodo kmalu potekla. To pomaga pri vzdrževanju varnosti z zagotavljanjem, da uporabniki redno posodablajo svoja gesla.

Uporabniški dostop in navigacija

Za dostop do strani Monitoring Overview morajo biti uporabniki prijavljeni z ustreznimi pravicami. Stran je intuitivno zasnovana z widgeti, ki prikazujejo ključne informacije na enem mestu, omogočajo pa tudi enostavno navigacijo do specifičnih podstrani za podrobnejšo analizo. Tako stran Monitoring Overview v orodju Oracle SQL Developer predstavlja osrednjo točko za upravljanje in nadzor zdravja podatkovne zbirke, kar je ključno za zagotavljanje stabilnosti in zmogljivosti v dinamičnih produkcijskih okoljih. Ta funkcionalnost je zelo koristna za administratorje podatkovnih zbirk, saj centralizira ključne nadzorne operacije in omogoča hitrejše odločanje z jasnim vpogledom v delovanje zbirke.

Možnosti orodja Instance Viewer

Instance Viewer v orodju Oracle SQL Developer je zmogljiva funkcija, ki deluje kot nadzorna plošča za uspešnost, namenjena predvsem DBA (Database Administrators). Instance Viewer omogoča vizualno spremljanje in upravljanje stanja podatkovnih zbirk Oracle. Ta funkcionalnost je zdaj dostopna prek novega vmesnika Database Actions, ki prenaša značilnosti namiznega orodja Oracle Database v brskalnik. Omogoča zagon skriptov, upravljanje uporabnikov, ustvarjanje in urejanje objektov, uvoz podatkov, diagnostiko zmogljivosti, vizualizacijo shem in več, kar lahko opravite neposredno prek vašega spletnega brskalnika. Ta orodja zagotavljajo močno podporo za upravljanje zmogljivosti in konfiguracije zbirke, vključno s funkcijami za ustvarjanje in urejanje uporabniških računov, nalaganje podatkov iz različnih formatov in urejanje shem Oracle. Za dostop do funkcije Instance Viewer morajo biti uporabniki prijavljeni kot DBA. Uporabnik lahko do funkcije dostopa prek strani Database Actions ali prek menija za nadzor, v katerem izbere Instance Viewer. Ko uporabnik premakne miško nad grafikon, se prikaže temno modri rob, ki uporabnika usmerja k podrobnostim s klikom na grafikon. Instance Viewer je oblikovan tako, da ne zahteva strežniških objektov, agentov ali sprememb v zbirki, kar poenostavi vzpostavitev in uporabo.

Ključne značilnosti funkcije Instance Viewer

Grafični prikazi podatkov

Instance Viewer omogoča učinkovit prikaz delovanja podatkovne zbirke s pomočjo vizualnih grafov in grafikonov, ki poenostavijo spremljanje različnih parametrov, pomembnih za zmogljivost in optimizacijo. Uporabniki lahko tako pregledujejo število odprtih sej in njihove statuse, vizualizirajo aktivne procese in spremljajo njihovo obremenitev ter preučijo čakalna stanja z možnostjo poglobljenega vpogleda v pogostost in vrsto čakanj. Poleg tega ponuja orodje še pregled nad uporabo pomnilniških virov in stanjem shranjevalnih zmogljivosti. Takšna grafična predstavitev omogoča hitro prepoznavo morebitnih ozkih grl ali neoptimalnih delovanj, saj so vse ključne informacije vidne v realnem času.

Podrobnosti o procesih

Instance Viewer omogoča podrobno spremljanje procesov v podatkovni zbirki, kar vključuje trenutne aktivne procese in njihovo obremenitev, pa tudi podatke o

hitrosti izvedbe in analize hitrosti. Poleg tega ponuja vpogled v število odprtih kazalnikov, kar lahko vpliva na zmogljivost zbirke, in spremljanje stopenj potrditev »commit« za zagotovitev varnosti podatkov. Te podrobnosti so ključne za razumevanje vpliva posameznih procesov na zmogljivost sistema, kar omogoča uporabnikom, da hitro prepoznajo morebitne težave in jih pravočasno odpravijo.

Uporaba pomnilnika

Pomnilniški viri so ključnega pomena za učinkovito delovanje podatkovne zbirke, Instance Viewer pa omogoča natančno spremljanje hitrosti branja in pisanja blokov podatkov, hitrosti logičnega branja ter dodelitve pomnilnika različnim procesom in operacijam. Poleg tega orodje ponuja vpogled v generacijo sprememb, ki vplivajo na pomnilnik, kar je še posebej koristno pri optimizaciji. Uporabniki tako pridobijo nadzor nad učinkovitostjo uporabe pomnilniških virov in preprečijo morebitna ozka grla.

Shramba in dnevniški zapisi

Instance Viewer omogoča vpogled v informacije o shranjevanju podatkov in dnevniških zapisih, kar vključuje podrobnosti o datotekah, njihovi lokaciji in porabi prostora. Poleg tega omogoča pregled dogodkovnih zapisov, kar olajša upravljanje shranjevalnega prostora in pomaga pri reševanju morebitnih težav. S temi informacijami lahko skrbniki učinkovito načrtujejo dolgoročno uporabo prostora, kar je ključno za nemoteno delovanje podatkovne zbirke.

Razmerje uporabe CPU

Instance Viewer omogoča spremljanje procesorske obremenitve, ki jo ustvarja podatkovna zbirka, v primerjavi s celotno aktivnostjo CPU. To je pomembno za prepoznavanje deleža procesorskega časa, namenjenega podatkovni zbirki, in optimizacijo delovanja sistema. Z vpogledom v obremenitev lahko uporabniki hitreje prepoznajo morebitna ozka grla zaradi prekomerne porabe CPU in sprejmejo ustrezne ukrepe za izboljšanje zmogljivosti.

Top SQL

Orodje Top SQL v Instance Viewerju omogoča spremljanje in analizo najzahtevnejših poizvedb SQL glede na porabo časa CPU. Prikazuje seznam poizvedb, razvrščenih po obremenitvi procesorja, omogoča dostop do načrtov izvajanja za boljšo analizo optimizacije ter zgodovino poizvedb za opazovanje trendov in nadaljnje izboljšave. Z orodjem Top SQL lahko administratorji hitro prepoznajo poizvedbe, ki upočasnjujejo delovanje zbirke, in prilagodijo njihove načrte za izboljšanje zmogljivosti.

Instance Viewer je torej ključna funkcija orodja SQL Developer, ki omogoča celovito spremljanje in analizo delovanja podatkovne zbirke v realnem času. S temi funkcijami imamo na voljo bogat nabor orodij za optimizacijo, diagnosticiranje težav in izboljšanje zmogljivosti.

Iztok Vozelj

Nova generacija orodij Oracle Analytics Server (OAS), Hyperion Planning (HP) in Hyperion Financial Management (HFM)

V skupini ETI so omenjena orodja v uporabi že **več kot desetletje**. Kot prvo je bilo uvedeno orodje za poslovno obveščanje, ki se je ob uvedbi imenovalo **Oracle Business Intelligence Enterprise Edition (OBI EE)** oziromapogovorno BI. **V letu 2009** smo tako najprej pokrili poslovno področje **prodaje**. Ob uvajanju transakcijskega sistema Infor v skupino ETI se je to pokazalo kot smiselna odločitev. Podatki iz prodajnih procesov so namreč omogočali vpogled v ključne trende, analizo prodajne uspešnosti in prepoznavanje priložnosti za rast. Poleg tega pa ni bilo več treba najrazličnejših poročil programirati v Inforju, ampak so si jih uporabniki lahko sami naklikali.

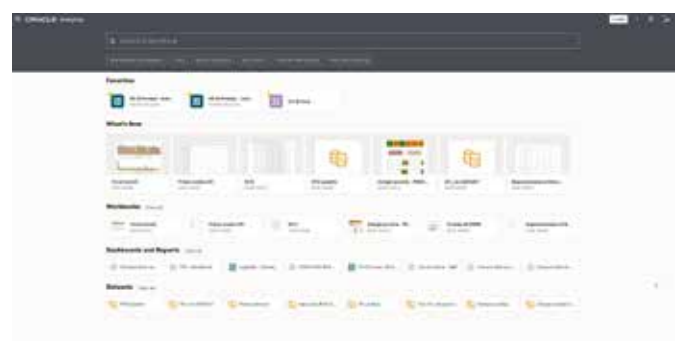
Z leti se je uporaba preselila tudi na preostala poslovna področja, kot so kontroling, nabava, spremljanje zalog, investicije, reklamacije, ključni kazalniki poslovanja, proizvodnja itn. Uvajanje naprednih analitičnih orodij na različnih poslovnih področjih je omogočilo boljše povezavo med podatki ter hitrejše in boljše odločanje na vseh ravneh. Poleg tega pa smo orodje BI najprej dopolnili z drugim orodjem iz družine Oracle. **Hyperion Planning** je bilo prvo takšno orodje, ki nam je bistveno olajšalo proces letnega načrtovanja. Pri tem smo naredili velik preskok od množice neusklajenih datotek MS Excel do centraliziranega sistema, ki omogoča enotno, natančno in pregledno načrtovanje. Osveženi podatki so v našem primeru rezultat načrta eksterne prodaje in so na voljo v 15 minutah. Rezultat predstavljajo preračunani interni odnosi ter načrt nabave in proizvodnje v skupini ETI. Sistem je popolnoma integriran z Inforjem in orodjem BI. Z orodjem HP smo izboljšali natančnost ocene in načrta, zmanjšali napake in skrajšali čas priprave. S tem so se posamezne službe lažje osredotočile na analizo podatkov in iskanje strateških priložnosti namesto na usklajevanje in ročno obdelavo podatkov.

Zaradi potrebe po poenostavitvi, avtomatizaciji finančne konsolidacije in poročanju v skupini ETI se je uvedlo orodje **Hyperion Financial Management**. Ta nam zdaj

omogoča hitro in natančno zbiranje, združevanje in obdelavo finančnih podatkov vseh hčerinskih podjetij v skupini in s tem pripravo konsolidiranih finančnih poročil. Z uvedbo rešitve HFM se bistvene koristi kažejo v hitrejšem zaključevanju finančnih poročil, večji točnosti in skladnosti z računovodskimi standardi ter v tem, da poročanje poteka v realnem času in ni treba čakati, da se podatki preračunajo prek noči. Tudi orodje HFM smo uspešno integrirali z Inforjem in orodjem BI.

Zavedamo se, da se zahteve in želje uporabnikov spreminjajo ter jim je treba slediti in jih ustrezno podpreti. Omenjena orodja zato v informatiki nenehno vzdržujemo na najnovejših različicah, saj lahko le tako dobimo zadnje funkcionalnosti, izboljšano varnost ter najnovejše optimizacije za hitrejše in zanesljivejše delovanje. Pravočasne posodobitve nam tudi omogočajo, da hitreje in učinkoviteje rešujemo morebitne izzive uporabnikov ter se odzivamo na spremembe v poslovnem okolju.

Letos smo nadgradili vsa tri orodja in v nadaljevanju vam razkrivamo ključne izboljšave ter nove funkcionalnosti, ki jih prinašajo. Obstoječe orodje BI smo v letu 2022 nadgradili na različico 6.4, pri tem pa je, poleg novih funkcionalnosti, prišlo tudi do spremembe naziva orodja v **Oracle Analytics Server (OAS)**. Oracle je namreč orodja za poslovno obveščanje razdelil v dve veji, **Oracle Analytics Cloud (OAC)** in omenjenega OAS. Pri

OAC so nadgradnje in dodatne funkcionalnosti mesečno objavljene in samodejno dostopne uporabnikom. Pri OAS pa Oracle enkrat letno, običajno maja, pripravi novo različico, ki si jo lahko upravičene stranke namestijo v svojem informacijskem okolju.

Glede na to, da gre za različice, ki vsebujejo veliko novih funkcionalnosti in običajno tudi spremenjeno, a ne nujno, da boljše, delovanje, je potrebna kar nekaj časa, da se to preveri, preden gre v proizvodno uporabo. Ravno zato se običajno nadgradnje izvedejo pred procesom letnega načrtovanja, pri čemer se delovanje najprej preveri v informatiki, potem pa se k uporabi pozove še ključne uporabnike. Ti predstavljajo dragocen vir povratnih informacij, saj lahko hitro prepoznajo prednosti ali morebitne izboljšave, pomembne za njihovo delo. Na podlagi njihovih odzivov se lahko nato dodatno prilagodijo orodja, s čimer se zagotovi boljši prehod na proizvodno uporabo.

Različica 2024 orodja OAS prinaša vrsto ključnih izboljšav, ki jih lahko pregledno razdelimo na naslednje sklope:

- Raziskovanje nadzorne plošče in pripovedovanje zgodb. Sem spadajo funkcionalnosti za prikaz in vizualizacijo podatkov, kar omogoča enostavno raziskovanje, filtriranje in interaktivne predstavitve. Uporabniki lahko izvažajo vsebine, kot so tabele, neposredno v MS Excel, prilagodijo velikost nadzornih plošč glede na napravo in uporabljajo interaktivne filtre za boljše analizo podatkov. Poleg tega so dodani novi pogledi in možnost vključitve predlog iz spletne podpore in skupnosti Oracle (Oracle Support, Oracle Community).
- Priprava in povezljivost podatkov, modeliranje. Funkcionalnosti na tem področju izboljšujejo povezljivost orodja OAS z različnimi podatkovnimi viri, vključno s podatkovnimi skladišči, kot so Google Analytics, MySQL, Heatwave, Snowflake, Vertica in drugi. Nova orodja omogočajo enostavno povezovanje in agregacijo podatkov, ustvarjanje semantičnih modelov ter izboljšano profiliranje podatkov. Uporabniki lahko s tem preprosto združujejo tabele, uporabljajo vloge za določanje filtrov ter oblikujejo in delijo podatkovne tokove, kar bistveno olajša pripravo podatkov.
- Izboljšana analitika in strojno učenje. Ta sklop vključuje funkcionalnosti, ki izboljšujejo analizo podatkov z uporabo naprednih orodij za avtomatizirano strojno učenje (AutoML), ki omogoča enostavno ustvarjanje napovednih modelov. OAS zdaj omogoča priklic vnaprej pripravljenih modelov za razumevanje dokumentov (angl. OCI Document Understanding), za klasifikacijo in izvleček ključnih vrednosti. Prav tako lahko uporabniki izbirajo vrste novih vizualizacij za podrobnejše vpogled, ki že samodejno vsebujejo posamezne modele AI in ML.

- Administracija. Ta sklop funkcionalnosti omogoča boljši nadzor nad varnostjo in upravljanjem sistema. Administrator lahko nastavi omejitve za oddajo obrazcev v varnih domenah, prilagodi časovne omejitve za uporabniško neaktivnost, enostavno izbriše nastavitve poštnega strežnika in omogoči varno dostavo poročil prek SFTP z uporabo naprednih metod izmenjave ključev. Omogočeni so tudi fino nastavljanje dovoljenj za vloge, samodejno odjavljanje neaktivnih uporabnikov in enostavnejša migracija vsebine med različnimi okolji. Zaradi izboljšanega procesa ETL pa se zdaj osvežitev podatkov za vsa poslovna področja zaključi že okoli 6. ure zjutraj.

Pred začetkom letnega načrtovanja smo uspešno nadgradili orodje Oracle Hyperion Planning na najnovejšo različico, kar je omogočilo izvedbo ocene za letošnje leto in pripravo načrta za leto 2025 na sodobnejši platformi. Uporabniki so že dobro spoznali novo različico, pri čemer so opazili predvsem spremenjen uporabniški vmesnik in nove ali posodobljene funkcije, ki zdaj omogočajo drugačne načine uporabe in boljše zmogljivosti. Da bi prehod na novo različico potekal čim bolj gladko in brez težav, smo pripravili video navodila z uporabo orodja Rewo v angleškem jeziku. Navodila smo vsebinsko umestili v poročila, ki služijo kot podpora procesu načrtovanja, kar uporabnikom omogoča, da se seznanijo z novostmi in jih spremljajo skozi celoten postopek. Ta pristop olajša prilagoditev in zagotavlja, da so vsi uporabniki dobro podprti v vseh fazah uporabe.

Nazadnje pa smo nadgradili tudi orodje Hyperion Financial Management. Tudi to se je preimenovalo, in sicer v **Enterprise Performance Management (EPM)**. Trenutno v skupini uporabljamo različico 11.2.18, pri kateri so izboljšave predvsem v ozadju in so uporabnikom nevidne. Nanašajo se predvsem na sistemske nastavitve ter podpirajo novejšo različico podatkovnih zbirk in operacijskih sistemov.

V letošnjem letu smo tako izvedli najobsežnejšo nadgradnjo omenjenih orodij doslej. Poleg ključnih programskih posodobitev smo orodja uspešno migrirali na nove strežnike, kar omogoča večjo zmogljivost, stabilnost in varnost delovanja. Obenem smo uvedli izboljšane varnostne mehanizme, vključno s celovitimi rešitvami za varnostno kopiranje, kar zagotavlja večjo zaščito podatkov in zanesljivost sistema. Vseskozi smo si prizadevali, da bi bil izpad sistema čim manjši in da bi uporabniki imeli kar se da nemoteno delo. Večino posodobitev in migracij smo zato izvedli konec tedna, ko je obremenitev sistema nižja.

Verjamemo, da bodo nove funkcionalnosti prispevale k pozitivni uporabniški izkušnji in olajšale vsakodnevne odločitve.

Iztok Vozelj

Triki za uporabo aplikacij – OAS in filtri

Do zdaj smo se dotaknili **osnovne uporabe in načela workbookov** ter spoznali, kako uporabljamo **različne filtre**. Danes pa bomo spoznali, kako ustvariti **lasten izračun**. Spoznali smo, da lahko v poročila umeščamo najrazličnejše vire, ki imajo svoje mere in dimenzije. V praksi to pomeni, da imamo neko številko, ki predstavlja mero, npr. 1.000.000, vendar brez dimenzij ne vemo, kaj to pomeni. S pomočjo dimenzije pa lahko to vrednost smiselno interpretiramo in jo pravilno umestimo v kontekst poročila. Na primer, če je številka 1.000.000 označena z dimenzijo »prodaja v EUR«, vemo, da se nanaša na vrednost prodaje v evrih.

Dimenzije nam torej pomagajo razumeti pomen številke in jih smiselno povezati v želeno poročilo. Vendar pa ni smiselno, da čisto vsako mero pripeljemo v posamezen vir, saj lahko na enostaven način naredimo svoj izračun in ga uporabimo pri poročilu. Takšen primer je povprečna cena posameznega artikla, pri čemer imamo na razpolago dve meri, končno **vrednost** in **količino**, **cena** pa je rezultat deljenja med njima.

Nov izračun naredimo tako, da se v zavihku »**Data panel**« pomaknemo na dno seznama do možnosti »**My Calculations**«. S klikom na desno tipko miške se odpre meni, ki ima samo eno možnost, »**Create Calculation ...**« (korak 1).

Odpre se okno »**New Calculation**« (korak 2).

Najprej je treba izračun poimenovati in dobra praksa je, da se poda tudi opis mere.

V polje za vpis vpišemo formulo izračuna. Če so pri tem potrebne kakšne funkcije, jih lahko poiščemo v delo pogovornega okna na desni strani.

Če bi recimo želeli vedeti, čemu je namenjena in kakšna je sintaksa funkcije »**Case (Switch)**«, to poiščemo in preverimo opis funkcije.

Če bi želeli to funkcijo uporabiti v izračunu, moramo le dvakrat klikniti na ime funkcije in ta se skopira v polje formule kalkulacije.

V našem primeru je formula precej bolj enostavna. Treba je le deliti dve vrednosti iz poslovnega področja »**Prodaje**« – »**Neto vrednost**« – s »**Količino**«.

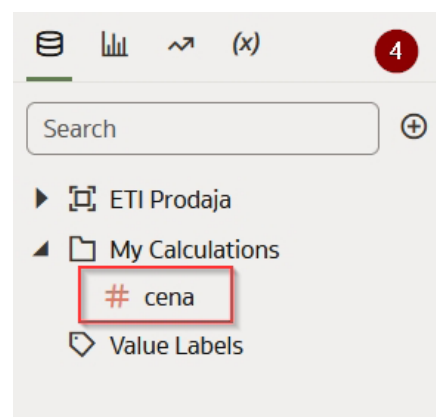
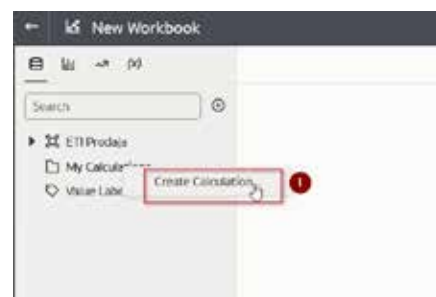
Ko začnemo z vpisovanjem prve vrednosti, »**Neto vrednost**«, se ta pojavi na spustnem seznamu.

Vrednost, ki jo dodajamo, moramo obvezno izbrati s seznama, sicer lahko validacija formule pozneje sporoči napako. Ko potrdimo prvo vrednost funkcije (ta je vpisana s tehničnim imenom), vpišemo znak za deljenje (/) in nadaljujemo z vnosom druge vrednosti »**Količina**« na enak način, kot smo vnesli prvo.

Treba je izbrati še možnost »**Validate**« in preveriti pravilnost formule. Če je vse v redu, pa izračun samo še shranimo z izbiro gumba »**Save**« (korak 3).

Nov izračun je zdaj dodan med izračune pod zavihek »**My Calculations**« (korak 4).

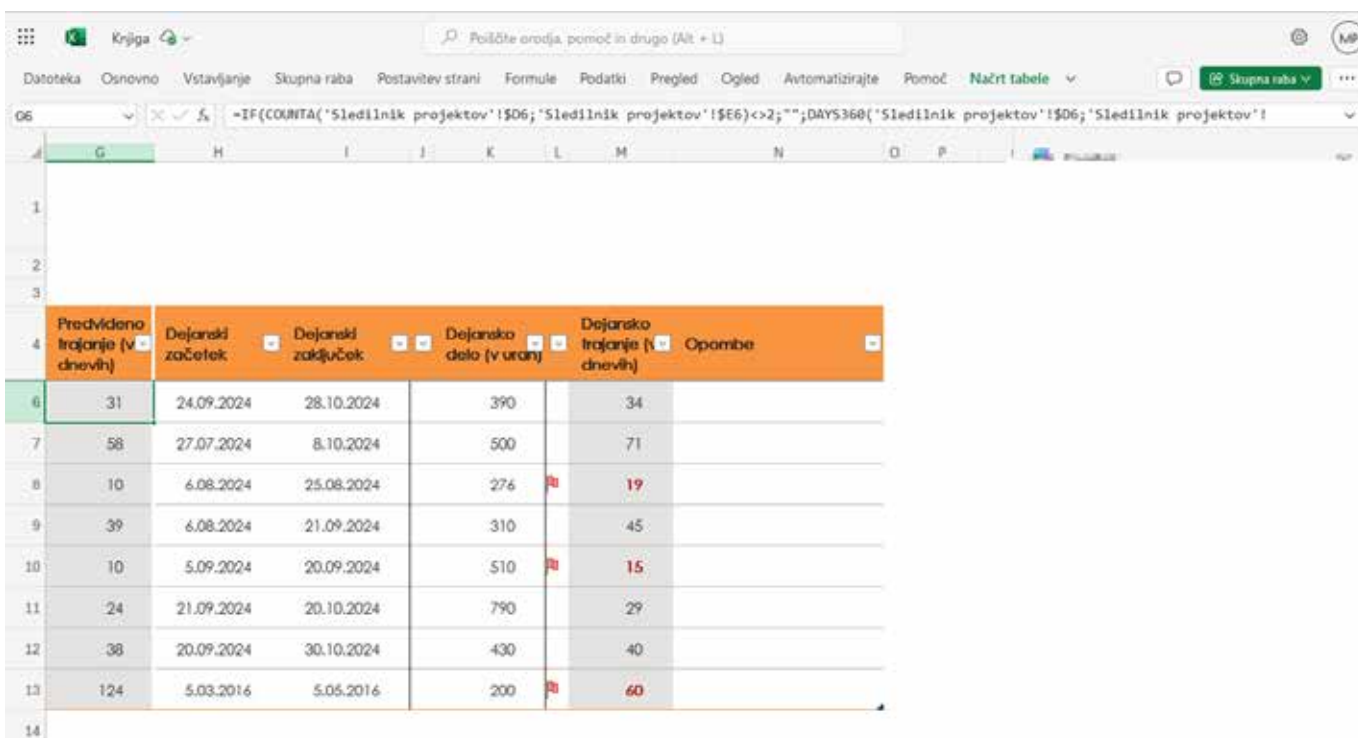
Zdaj nam ostane samo še to, da to novi izračun uporabimo v svojem poročilu na isti način kot preostale mere z dvojnim klikom ali pa akcijo povleci/spusti (drag and drop).

Matic Pirš

MS Excel – analiza podatkov z orodjem AI Copilot

V zadnjih letih so umetna inteligenca in digitalna orodja postala ključni del vsakdanjega življenja v številnih podjetjih in organizacijah. Orodja AI, kot so ChatGPT, Copilot in podobni asistenti AI, so prinesli novo raven učinkovitosti in avtomatizacije, ki omogočata hitrejšo obdelovanje podatkov, ustvarjanje vsebin in pomoč pri reševanju zapletenih nalog. Toda ob tej digitalni revoluciji se pojavlja tudi pomembno vprašanje varnosti podatkov, še posebej ko gre za občutljive informacije, ki jih vnašamo v ta orodja. Razumevanje, zakaj občutljivih podatkov ne smemo posredovati orodjem AI, je ključno za vsakega uporabnika, ki si želi zagotoviti varno in odgovorno uporabo.

	Predvidena trajanje (v dnevih)	Dejanski začetek	Dejanski zaključek	Dejansko delo (v urah)	Dejansko trajanje (v dnevih)	Opombe
6	31	24.09.2024	28.10.2024	390	34	
7	58	27.07.2024	8.10.2024	500	71	
8	10	6.08.2024	25.08.2024	276	19	
9	39	6.08.2024	21.09.2024	310	45	
10	10	5.09.2024	20.09.2024	510	15	
11	24	21.09.2024	20.10.2024	790	29	
12	38	20.09.2024	30.10.2024	430	40	
13	124	5.03.2016	5.05.2016	200	60	

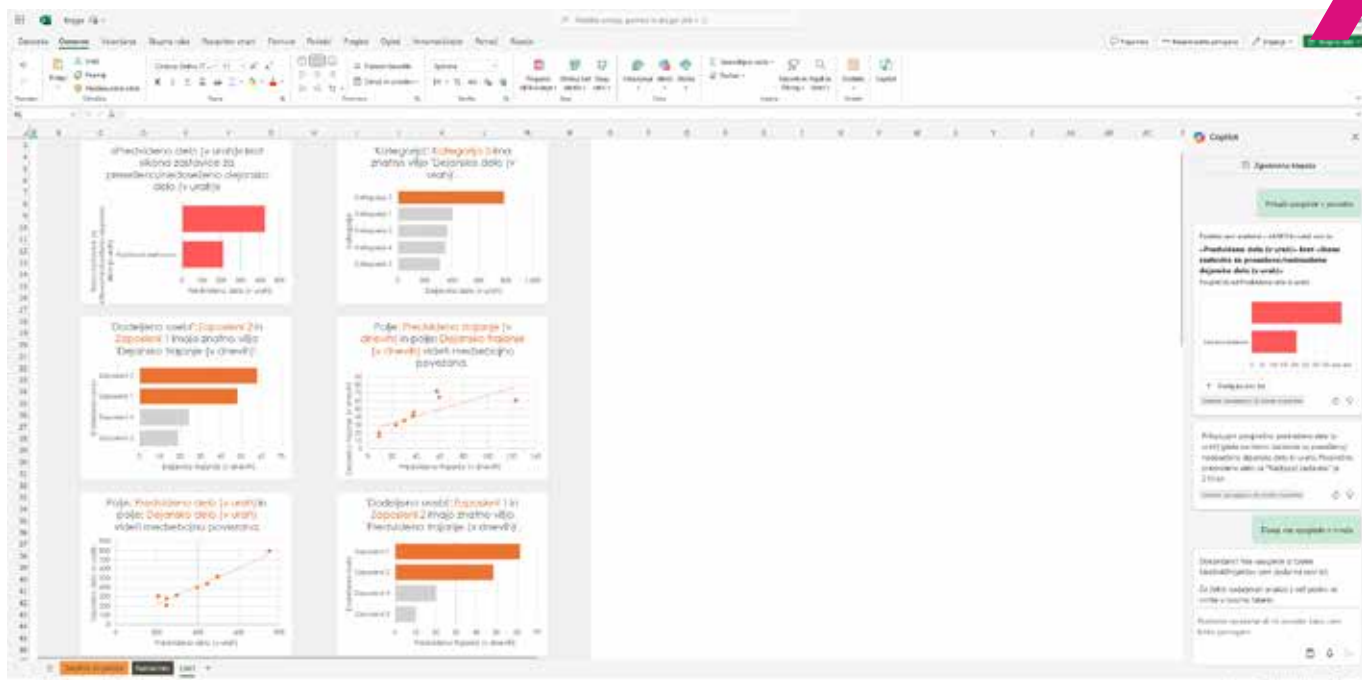
Slika 1: Tabela za analizo s Copilotom

Občutljivi podatki vključujejo informacije, kot so osebni podatki zaposlenih in strank, poslovne skrivnosti, finančni podatki podjetja, strateški načrti in druge zaupne informacije, ki bi lahko povzročile škodo podjetju ali posamezniku, če bi jih pridobile nepooblaščen osebe. Takšne informacije je treba obravnavati z visoko mero previdnosti, saj njihovo uhajanje in nepravilna obdelava lahko povzročita finančno in pravno škodo ter poškodujeta ugled podjetja. Treba je tudi izpostaviti, da se večina podatkov steka v tuje države zunaj EU, kjer so zakonske omejitve bistveno manjše kot znotraj EU.

Pri uporabi orodij AI moramo razumeti, da so ta zasnovana tako, da se učijo iz podatkov, ki jih prejmejo. Mnoga orodja AI analizirajo in obdelujejo vnose, ki jim jih uporabniki posredujejo, z namenom izboljšanja kakovosti svojih odgovorov in delovanja. Če v orodje AI vnesemo občutljive ali zaupne informacije, lahko te postanejo del širše podatkovne zbirke, ki omogoča izboljšanje algoritmov, kar pa pomeni tudi možnost nenamernega širjenja ali dostopa do teh podatkov s strani drugih uporabnikov. Čeprav številni ponudniki AI obljublajo visoko stopnjo varnosti, je kljub temu težko

zagotoviti, da ne bo prišlo do uhajanja podatkov.

Poleg tega je pogosto težko natančno razumeti politike zasebnosti in varnosti podatkov, ki jih orodja AI ponujajo. Tudi če podjetja zagotavljajo šifriranje in druge oblike varnosti, ni vedno jasno, kako so ti podatki obdelani in za katere namene bodo uporabljene. Pomanjkanje transparentnosti pri ravnanju z vnesenimi podatki predstavlja dodatno tveganje, ki ga morajo uporabniki upoštevati, preden v orodje AI vnesejo občutljive informacije.

Slika 2: Analiza podatkov in gradnikov s pomočjo Copilota

Kadar torej uporabljamo orodja AI, se moramo zavedati teh tveganj in upoštevati nekaj ključnih načel varne uporabe. Najboljši pristop je, da občutljivih informacij preprosto ne vnašamo v taka orodja. Če je nujno, da preizkusimo določen scenarij ali funkcijo, lahko namesto pravih podatkov uporabimo namišljene, splošne ali anonimizirane podatke, ki nimajo povezave z resničnimi poslovnimi informacijami ali osebnimi podatki. V podjetjih je smiselno uporabnike izobraziti o varnostnih tveganjih pri uporabi orodij AI, saj večja ozaveščenost zmanjšuje možnost nenamernih napak in zagotavlja odgovorno ravnanje. Tudi v mojem praktičnem primeru uporabe Copilota sem uporabil namišljene podatke, ki so bili generirani s pomočjo Excelovih funkcij, ki nam v tabelo vnesejo naključne podatke znotraj določenega obsega, ki si ga sami nastavimo.

Primer, kako Copilot iz podatkov v tabeli sam prepozna podatke in njihov pomen. Enostavno v dveh korakih naredi analizo podatkov in jih tudi grafično prikaže v različnih oblikah grafov, ki so najprimernejši za prikaz določenega podatka. Vse te grafe tudi z enim ukazom lepo razporedi v pogled, ki si ga lahko natisnemo ali uporabimo pri kakšni predstavitvi. Uporabil sem enostaven ukaz, da naj prikaže vse vpoglede v mreži, in dobil grafično analizo podatkov.

»V zadnjem analitičnem pregledu podatkov iz tabele SledilnikProjektov smo pridobili nekaj zanimivih vpogledov glede predvidenega dela v urah in dejanskega dela, označenega z ikono zastavice za preseženo ali nedoseženo delo.

Povprečno predvideno delo:

Analiza je pokazala, da je povprečno predvideno delo za projekte, ki so označeni z ikono zastavice za preseženo ali nedoseženo dejansko delo, približno 210 ur. To pomeni, da so projekti, ki so bili bodisi preseženi bodisi niso dosegli dejanskega dela, v povprečju načrtovani za 210 ur.

Pomembnost vpogledov:

Ti vpogledi so ključnega pomena za boljše razumevanje načrtovanja in izvedbe projektov. S tem lahko projektni vodje in ekipe bolje ocenijo, koliko časa je potrebno za dokončanje določenih nalog in projektov, ter prilagodijo svoje načrte in viire, da bi izboljšali učinkovitost in uspešnost projektov.

Priporočila na podlagi teh vpogledov priporočamo naslednje korake:

Pregled načrtovanja:

Redno pregledujte in posodablajte načrte projektov, da zagotovite, da so realistični in dosegljivi.

Spremljanje napredka: Uporabite ikone zastavic za spremljanje napredka in hitro prepoznajte projekte, ki so v nevarnosti, da presežejo ali ne dosežejo predvidenega dela.

Prilagoditev virov: Prilagodite razporeditev virov glede na vpoglede, da zagotovite, da so projekti ustrezno podprti in da se izognete zamudam ali presežkom.»

Zgornje besedilo v narekovajih je bil ustvarjeno s pomočjo asistenta AI Copilot. Torej, s tremi preprostimi ukazi je naredil analizo podatkov in jih prikazal grafično in tudi opisno. Zavedati se moramo, da je vse te analize treba preveriti, saj lahko AI tudi halucinira in si izmišljuje podatke oziroma analize, če nima na voljo dovolj predznanja, narobe razume besede ali pa jih da v napačen kontekst. Na koncu je bistveno, da se zavedamo, da so orodja AI sicer zmogljiva in uporabna, vendar njihova varna uporaba zahteva preišljen pristop. Uporabniki moramo biti pozorni na politike zasebnosti, če je mogoče, uporabljati rešitve AI v zaprtih sistemih, kadar delujejo z občutljivimi podatki, in predvsem vedno premisliti, katere informacije vnašamo v sisteme AI. S tem ne le varujemo svoje poslovne in osebne podatke, temveč tudi gradimo kulturo odgovorne uporabe tehnologije, ki koristi podjetju in posameznikom ter spodbuja dolgoročno zaupanje v AI.

Občinska stavba v Trbovljah

Darko Dolinar

Zagorje, Koper, Tolmin

Letošnje poletje je bilo zelo vroče. Sredi septembra pa je Evropo zajel orkan Boris in povzročil poplave.

Na fotografiji je stavba Občine Trbovlje. Občina Trbovlje je ena od 212 občin v Republiki Sloveniji. Leta 1991 je bilo v Sloveniji 62 občin. Imenovali so jih komune. Njihove vodje so imenovali predsednik skupščine občine. Danes tej funkciji rečemo župan občine.

Leta 1994 je izšel Zakon o lokalni samoupravi. Občine so hoteli razdeliti na manjše občine, da se je lokalna oblast porazdelila. Po letu 1994 je bilo še več delitev občin. Tako imamo torej v letu 2024 v Republiki Sloveniji 212 občin. Zadnja ustanovljena je bila Občina Ankaran. Leta 2005 so bile te občine navidezno združene. Tisto leto so Republiko Slovenijo razdelili na 12 prostorskih enot oziroma regij, predvsem za statistično vrednotenje regij med seboj in za določene podatke. Eden najpomembnejših podatkov je število rojstev oziroma smrti. Prvo leto je vrednost 100 odstotkov. Drugo leto pa so že novi podatki. Občine Zagorje, Trbovlje, Hrastnik in Litija spadajo v Zasavsko statistično regijo.

Skozi zgodovino so bile te občine v istih državah. Tudi izdelani so bili podobni projekti oziroma izdelki. Skozi vse štiri občine teče reka Sava. Okrog leta 1850, ko smo bili v državi Avstro-Ogrska, je bila zgrajena juž-

na železnica. Južna zato, ker poteka južno od Dunaja. Južna železnica poteka od Dunaja, prek Maribora, Zidanega mosta in Ljubljane do Trsta. Dolga je 500 kilometrov. Teče skozi vse zasavske občine: Hrastnik, Trbovlje, Zagorje in Litijo. V socialistični Jugoslaviji (1945–1991) so bili v vseh zasavskih občinah zgrajeni novi betonski mostovi čez Savo. Zgrajenih je bilo veliko stanovanj. V samostojni državi Sloveniji je bilo tudi veliko narejenega ali obnovljenega. Naj omenim samo Občino Zagorje. Obnovljeno je bilo občinsko središče in zgrajena je bila obvoznica skozi mesto. V Kisovcu je bila obnovljena cesta skozi mestno središče. Na Izlakah je bil zgrajen nov most čez Medijo. Zgrajenih je bilo več trgovskih središč.

Tudi Trbovlje so zadnja leta zelo oplešane. Kar zadeva objekte, imajo šole, zdravstveni dom, bolnišnico, delavski dom, starega in novega, cerkev in še marsikaj. Imajo avtomobilskega prodajalca Malgaj in podjetje za tehnične preglede. Imajo pa tudi bazen.

V Občini Trbovlje so naslednje osnovne šole: osnovna šola Trbovlje, osnovna šola Ivana Cankarja, osnovna šola Tončke Čeč, podružnična šola Alojz Hohkraut in podružnična šola na Dobovcu. V Trbovljah je tudi

srednja tehnična šola in gimnazija. V stavbi Občine Trbovlje je tudi šola varne šole, v kateri sem tudi jaz opravil vozniški izpit.

V zadnjih letih so bile za Slovenijo pogosto uporabljene besede poplave, zemeljski plazovi in toča. Tudi v Zasavju se to dogaja. Lani so poplave najbolj prizadele občino Litija. Plaz se je letos zgodil v občini Zagorje. Bil sem precej blizu. Za pet minut sem ga prehitel. Bilo je 28. julija letos. Bila je nedelja. Napovedano je bilo jasno vreme, proti večeru pa na severovzhodu močne nevihte. Peljal sem se prek Litije, Ivančne Gorice in Žužemberka do Novega mesta. Tam pa naprej prek Šmarjeških toplic in Škocjana do Mokronoga. Ves dan je bilo jasno, tam pa so se pojavili prvi oblaki. Prek Mirne, Trebnjega in Čateža sem se ob petih popoldne pripeljal do Šmartnega pri Litiji. Med vožnjo proti Zagorju me je v bližini predorov zajel močan naliv. V bližini Kisovca so na radiu povedali, da so se na cesti Litija–Zagorje usuli zemeljski plazovi ...

Kar zadeva šport, sta slovenska kolesarja Primož Roglič in Tadej Pogačar dosegla odlične rezultate. Mislim pa, da je vse športnike zasenčil japonski skakalec Rjoju Kobajaši. Na skakalnici na Islandiji je 24. aprila letos podelil 256, 259, 282 in 291 metrov.

Rosita Razpotnik

Čarobno prednovoletno srečanje za otroke sodelavcev

Letošnje prednovoletno srečanje za otroke naših sodelavcev je že tradicionalno potekalo v telovadnici OŠ na Izlakah. Dogodek, ki je potekal v sredo, 11. decembra, je bil prežet s prazničnim vzdušjem in iskricami otroškega veselja.

Posebno čarobnost dogodku je prinesla čarovniška predstava. Mare Čare je čaral trik za trikom, s čarobno paličico, prahom in klobukom pa je skupaj z otroki pričaral belega golobčka.

Ko so otroške oči že sijale od navdušenja, je dvorano napolnilo še večje veselje – otroke je obiskal Božiček! S pomočjo sodelavk kadrovske službe je malčkom razdelil darila. Letos so se otroci razveselili otroške slikanice in sestavljanke.

Dogodek je bil več kot le zabava – bil je priložnost za druženje, ustvarjanje toplote in radosti v našem kolektivu ter za spodbujanje otroške razposajenosti in veselja. Še enkrat smo dokazali, kako dragoceno je negovati medsebojno povezanost in veselje ob skupnih trenutkih.

Mojca Medvešek, članica PIGD ETI

60 let požrtvovalnosti in varnosti – obletnica PIGD ETI

PIGD ETI Izlake je letos obeležilo pomemben mejnik – 60 let neprekinjenega delovanja. Vse od ustanovitve leta 1964 do danes društvo neutrudno deluje v okviru podjetja ETI d. o. o., v katerem člani društva skrbimo za požarno varnost in izobražujemo o preventivnih ukrepih. Naše poslanstvo, nesebična pomoč ob vsaki nesreči, solidarnost in humanitarnost, nas spremlja tudi v šestem desetletju delovanja. Čeprav se je v članstvu od ustanovitve Prostovoljnega industrijskega gasilskega društva ETI do danes zamenjalo že več generacij, so humanost, požrtvovalnost, pomoč, prijateljstvo in pogum še vedno naše vodilo in dober temelj tudi za prihajajoča desetletja.

Gasilci smo bili, smo in ostajamo tudi v prihodnje nepogrešljiv pomočnik ljudem v različnih stiskah. Leta nazaj je bil to največkrat požar, danes pa nam narava vse pogosteje ponagaja še drugače: z vetrovi, poplavami in žledom. Preprečevanje in gašenje požarov je že zelo stara človekova dejavnost, saj so gasilsko službo v naših krajih organizirali že Rimljani, sredi 18. stoletja pa so bili izdelani že tudi prvi »požarni in gasilni redi« na Slovenskem. Septembra 1869 so prvo prostovoljno gasilsko društvo ustanovili v Metliki.

Naše društvo, Prostovoljno industrijsko društvo ETI Izlake, je bilo ustanovljeno na ustanovnem občnem zboru 20. julija 1964. Ustanovni člani so bili Ivan Mali, Franc Vidmar, Pavel Turenšek, Franc Rebolj, Drago Cukjati, Viktor Drnovšek, Marjan Drnovšek, Mirko Zorec, Mirko Kožar, Rozalija Rozina, Pavel Zupančič in Terezija Sešlar.

Prva oprema našega društva je bila v začetnih letih precej skromna, po tovarni so opremo vozili z ročnimi vozički, za intervencije zunaj tovarne pa so imeli na voljo tovarniški tovornjak. Motorno črpalko Savica, ki so jo v tovarni kupili leta 1962, so leta 1972 zamenjali s črpalko

Rosenbauer, ki nam je dobro služila. Leta 1980 smo v dar od GZ Zagorje dobili prvo vozilo – potniški kombi, ki so ga gasilci preuredili v gasilsko vozilo. Vodstvo je leta 1988 gasilcem podarilo dve leti starega trafica, ki ga je društvo dalo preurediti v kakovostno gasilsko vozilo z vso opremo za intervencije. V vseh teh letih smo nakupili tudi preostalo gasilsko opremo in potrebna zaščitna sredstva. Konec leta 2020 smo nabavili gasilsko vozilo GVV-1 in z njim nadomestili dotrajano staro vozilo GVM. Po 50 letih delovanja se je leta 2022 pokvarila prenosna črpalka Rosenbauer. Vodstvo nam je omogočilo nabavo nove prenosne črpalke Iveco Magirus Fire 1000. Danes lahko rečemo, da smo sodobno industrijsko gasilsko društvo, ki je vedno pripravljeno na morebitno intervencijo v tovarni ali zunaj nje.

Društvo ima trenutno 69 članov, od tega 36 operativnih gasilcev in gasilk. V zadnjih letih imamo zelo aktivno žensko desetino, na kar smo zelo ponosni. Veliko časa in energije gasilci ETI-ja posvečamo predvsem preventivi, ozaveščanju in izobraževanju naših članov in vseh delavcev našega podjetja.

V soboto, 6. septembra, smo, kot je tradicija, s slavnostno proslavo obeležili 60. obletnico delovanja Prostovoljnega industrijskega gasilskega društva ETI Izlake. Jubilejno slovesnost smo začeli s slavnostno gasilsko povorko. Himno države Slovenije in gasilsko himno nam je zapel mešani pevski zbor Izpod Svete gore pod vodstvom zborovodje Petra Razpotnika. Na gasilsko parado so bili poleg članov sosednjih društev GZ Zagorje vabljeni tudi generalni direktor družbe ETI Tomaž Berginc, župan Občine Zagorje ob Savi Matjaž Švagan, namestnica predsednika gasilske zveze Slovenije Janja Kramar Stanjko, predsednik GZ Zagorje ob Savilvan Potočnik, predsednik regije Toni Fakin ter ustanovni član Franci Vidmar in dolgoletni poveljnik Marjan Grošelj.

Po uradnem nagovoru predsednice PIGD ETI Izlake Helene Odlazek, v katerem je na kratko opisala zgodovino in uspehe društva, sta sledila krajši kulturni program ter podelitev priznanj zaslužnim članom in spominske plakete vsem društvom GZ Zagorje. Za svoje dolgoletno vestno in požrtvovalno delo so prejeli priznanja GZ III. stopnje, Zagorje: Jože Per, Janez Smrkolj, Mojca Jazbec,

Janez Cirar, Domen Bergant, Peter Dolinšek, Darja Kuder Sijamhodžič, Mojca Marija Majdič, Mojca Ocepek, barbi Jenko, Irma Urankar Koren, Mojca Medvešek, Boštjan Pikelj, Boštjan Hudomalj, Nataša Duh, Luka Prek in Jelka Razboršek. Priznanja GZ II. stopnje, Zagorje: Janko Mali, Boris Drnovšek, Ivan Klančičar, Mojca Hrovat, Anton Grošelj, Matija Prašnikar, Marjan Podbregar, Albin Poznajelšek in Matija Gomilar. Priznanja GZ I. stopnje, Zagorje: Antonija Šramel in Helena Odlazek. Najvišje državno odlikovanje, gasilsko plamenico II. stopnje, je prejel Marko Mal. Prostovoljno industrijsko gasilsko društvo ETI Izlake je prejelo gasilsko odlikovanje II. stopnje.

Gasilskemu protokolu je sledil slavnostni prevzem nove prenosne črpalke Iveco Magirus Fire 1000, ki je zamenjala 50 let staro črpalko Rosenbauer.

V tednu pred slovesnostjo smo v avli pripravili gasilsko razstavo. To je bila slikovna razstava, ki je imela pet sklopov: zgodovina, intervencije, vaje, tekmovanja in strokovne ekskurzije. Ob jubileju pa smo izdali tudi brošuro z naslovom 60. let PIGD ETI Izlake.

Helena Odlazek, predsednica PIGD ETI Izlake

Aktivnosti gasilcev PIGD ETI Izlake v letu 2024

Leto 2024 je za gasilce PIGD ETI Izlake jubilejno, saj je minilo 60 let od ustanovitve Industrijskega gasilskega društva ETI Izlake. Letos smo veliko časa posvetili aktivnostim, potrebnim za uspešno izvedbo slovesnosti ob našem 60. jubileju, ki je bila v soboto, 7. septembra 2024 pred upravo stavbo ETI Izlake in s pogoštvijo v jedilnici (dogodek je opisan v samostojnem članku Mojce Medvešek).

V januarju se je prvič sestala ekipa za pripravo publikacije z naslovom 60 let PIGD ETI Izlake 1964–2024, ki smo jo sestavljali Janko Mali Boštjan Hudomalj, Ivo Klančičar, Rosita Razpotnik in Helena Odlazek. Razdelili smo si delo ter zbrali in uredili gradivo in fotografije. Do izdaje knjige je bilo potrebnega precej dela ter kar nekaj sestankov in usklajevanj, zato se na tem mestu vsem iskreno zahvaljujem za njihovo delo in prizadevnost. Rezultat našega dela je publikacija, ki je pisan in trajen spomin vsem, ki so našemu društvu dali svoj pečat.

V februarju smo na rednem 60. občnem zboru najprej položili račune za preteklo leto, potrdili poročila za leto 2023, sprejeli plan dela za leto 2024 in podelili napredovanja v višje čine. Zadali smo si kar nekaj izzivov, ki smo jih skozi leto uspešno premagali.

Tradicionalno 15. spomladansko čistilno akcijo smo izvedli v soboto, 6. aprila. Udeležilo se je 31 članov društva, čistilke in vzdrževalci. Že utečene skupine so tudi tokrat vzele v roke metle, lopate, grablje in drugo orodje ter odlično opravile svoje delo. Očistili smo transportne poti, parkirišča, platno obeh šotorov, zgornji plato, stopnišča, zelenice, grmovje in strugo potoka Medija ter obžagali nekaj drevja. Pri čiščenju šotorov smo si pomagali tudi z našim gasilskim vozilom in vozilom PGD Čemšenik. Vsem udeležencem gre zahvala za udeležbo in dobro opravljeno delo.

Kot člani Gasilske zveze Zagorje ob Savi se skozi leto udeležujemo različnih slovesnosti, prireditev in tekmovanj v občini, regiji in tudi zunaj teh meja. Letos smo se udeležili naslednjih dogodkov:

- 9. marec – srečanje Z ROKO V ROKI v športni dvorani v Zagorju,
- 18. maj – članice in člani so se udeležili 11. memoriala Ljubomirja Vutkovića, ki ga organizira PGD Zagorje – mesto, na letališču Ruardi,
- 8. junij – članice in člani so se udeležili tekmovanja PGD Mlinše,
- 6. julij – tekmovanje članic in članov ter praznovanje 90. obletnice delovanja PGD Šentlambert,
- 19. julij – praznovanje 90. obletnice delovanja PGD Čolnišče,
- 27. julij – praznovanje 90. obletnice delovanja PGD Padež,
- 24. oktober – otvoritev Regijskega gasilskega poligona Zasavje v Zagorju ob Savi,
- 26. oktober – Tehnični dan GZ Zagorje, regijski gasilski poligon Zasavje,
- 5. november – 3. regijska vaja za članice v organizaciji GZ Trbovlje,
- 29. november – 19. srečanje članic GZ Zagorje v organizaciji PGD Izlake,
- oktober in november – izvedba servisa gasilnih aparatov.

Oktober je mesec požarne varnosti, letošnja tema je bila »Požarna varnost – bodi pripravljen, bodi varen!«. V okviru meseca požarne varnosti in za zaključek jubilejnega leta smo organizirali tridnevno strokovno ekskluzijo v Bosno in Hercegovino. Pot nas je vodila v Sarajevo, kjer smo si najprej ogledali naše hčerinsko podjetje, v katerem so nas prijazno sprejeli in popeljali na ogled. Po ogledu smo pot nadaljevali do Bašaršije, se okrepčali in sprehodili, nekateri pa so se tudi z gondolo odpeljali

Čistilna akcija 2024

Tehnični dan GZ Zagorje ob Savi

3. regijska vaja članic Zasavje

na Trebevič. Naslednji dan smo se odpravili proti Jablanici, kjer smo si ogledali muzej bitke na Neretvi in prezentacijo Titovega bunkerja. Po kosilu nas je pot vodila do Mostarja, ki smo si ga ogledali in nadaljevali pot do Blagajske tekije in izvira reke Bune ter tudi tu opravili ogled. Po večerji v hotelu ADA – Blagaj je sledil tradicionalni gasilski krst in že je bila tu nedelja, ko je bil čas za povratek domov. Odpeljali smo se v dolino Neretve do Ploč, nakupili mandarine in se odpravili nazaj v Slovenijo. Kot običajno, smo preživeli prijeten konec tedna v odlični družbi.

V zadnjem desetletju smo se soočali s pomembnim izzivom zagotavljanja članstva, saj je članstvo v industrijskem gasilskem društvu tesno povezano z zaposlitvenim statusom posameznika in tudi njegovimi navadami pred zaposlitvijo. Ta izziv dokaj uspešno premagujemo. V dogovoru z GZ Zagorje ob Savi in lokalnimi gasilskimi društvami smo že leta 2013 začeli izvajati dvojno članstvo v PIGD in PGD, ker se le malo zaposlenih odloči postati prostovoljni gasilec v podjetju, če to niso bili že prej. Tako ima PIGD zadostno število operativnih članov, prek ETI-ja pa opravljamo zdravniške preglede, usposabljanja in tudi intervencije v lokalnem okolju naših zaposlenih. Članstvo v industrijskem društvu je tesno povezano

tudi s fluktuacijo zaposlenih, v našem primeru zlasti z odhodi iz podjetja. Skoraj praviloma zaposleni, ki je bil član PIGD, odide tudi iz društva. Trend staranja družbe nasploh, zlasti pa zaposlenih v ETI-ju, in s tem povezani odhodi v pokoj so močno prisotni tudi v našem društvu. Zato izvajamo številne aktivnosti in spodbude ter pozivamo vse člane društva, pa tudi druge, da z zgledom in besedo poskušamo v svoje vrste pridobiti mlajše zaposlene. Želimo si, da tradicija gasilstva v podjetju živi tudi v prihodnje. Zato vsi, ki bi se nam radi pridružili – DOBRODOŠLI med nami.

Veliko zahvalo za delovanje našega društva moram izreči vodstvu podjetja, ki se zaveda, kaj pomeni organizirano in opremljeno lastno gasilsko društvo ter z znanjem oboroženi člani društva. Brez podpore nekdanjih in sedanjih vodilnih mož podjetja seveda ne bi mogli biti tako učinkoviti. Še enkrat hvala vodstvu za finančno podporo, ki nam omogoča redno delovanje, in za nakup opreme, ki jo gasilci potrebujemo za nemoteno delovanje gasilskega društva ter izpolnitev predpisov. Vodstvu gre tudi zahvala za finančno podporo pri izdaji zgoraj omenjene publikacije in pogostitev na osrednji slovesnosti ob 60. obletnici PIGD ETI Izlake. Na tem mestu gre naša zahvala tudi kuharicam, ki so poskrbele za odlično pogostitev.

Največja HVALA pa gre vam, gasilkam in gasilcem, še posebej vsem, ki ste kakor koli pomagali pri organizaciji in izvedbi slovesnosti.

Leto 2024 se počasi izteka, zato se vam iskreno zahvaljujem za pripravljenosti na sodelovanje z željo in v upanju na sodelovanje tudi v prihodnje. Skupaj bomo zmogli!

Zdaj je pravi čas za nove ideje, za nove rešitve, za vse, kar je tako dolgo čakalo, da končno plane na dan.

Vse dobro in SREČNO v letu 2025 vam želimo gasilci PIGD ETI Izlake!

Z gasilskim pozdravom »Na pomoč!«

Strokovna ekskurzija PIGD ETI Izlake

Janko Mali, poveljnik PIGD ETI

Intervencije in izredni dogodki v letu 2024

Naj se ob koncu leta 2024 spomnimo izrednih dogodkov in rednega dela, ki smo ga opravili gasilci PIGD ETI Izlake.

V januarju smo imeli opravka s snegom, ki smo ga očistili z nadstreška pri orodjarni. Ob koncu meseca smo zabeležili začetni požar v sušilni enoti S3 v oddelku TK. Gorela je lesena konstrukcija, na katero je pritrjena stropna pločevina (*slika 1*).

V februarju je v večernem času potekala nenapovedana gasilska vaja v tretjem nadstropju upravne zgradbe. Scenarij vaje je predvideval požar v hodniku tretjega nadstropja, več pogrešanih in poškodovanih oseb ter njihovo iskanje in reševanje.

Marca smo zabeležili večji izliv hidrauličnega olja na obračališču OMAS, ki smo ga uspešno sanirali, tako da ni prišlo do izliva olja v meteorne jaskhe in s tem v potok (*slika 2*).

V aprilu je potekala tradicionalna čistilna akcija. Čiščenje struge Medije, predvsem naplavin lesa in dreves, urejanje parkirišč in pranje šotorov ter sečnja grmovja so redna opravila, ki jih izvajamo vsako leto.

V maju so potekale priprave na gasilska tekmovanja v okviru pokalnega tekmovanja GZ Zagorje v izvedbi PGD Zagorje mesto, ki sta se ga udeležili ekipi gasilk in gasilcev.

Junija smo dobili zahtevo po ureditvi dreves v klančini OKG. Veje dreves so predstavljale oviro za tovarnjake, ki so vozili do odpremnega skladišča. Prav tako so potekale vaje in udeležba na pokalnem tekmovanju GZ Zagorje v izvedbi PGD Mlinše, ki sta se ga udeležili obe ekipi.

Julija smo se z žensko in moško ekipo udeležili pokalnega tekmovanja GZ Zagorje v Šentlambertu (*slika 3*).

V oktobru je potekala sektorska vaja, tokrat pod okriljem PGD Kandrše. Scenarij vaje je predvideval požar stanovanjske hiše. Poleg organizatorja vaje smo sodelovali še: PGD Kolovrat, PGD Mlinše, PGD Izlake in PIGD ETI Izlake (*slika 4*). 24. oktobra 2024 je potekala slovesnost ob odprtju regijskega poligona gasilcev zasavske regije, ki bo služil zasavskemu gasilcem za usposabljanje, trening in osveževanje veščin, potrebnih za naloge, s katerimi se srečujemo. Slavnostnega odprtja smo se udeležili tudi gasilci PIGD ETI Izla-

ke, bili pa smo tudi del tehničnega dneva 26. oktobra 2024, na katerem je bila prikazana oprema za reševanje ob večjih intervencijah.

5. novembra je potekala tretja regijska vaja članic Zasavja, letos v organizaciji GZ Trbovlje, ki so se je udeležile štiri članice PIGD ETI Izlake. Namen vaje je bil preizkusiti pripravljenost in operativno sposobnost članic za dela v gasilstvu.

Skozi leto smo organizirali vaje evakuacije, s katerimi krepimo pripravljenost zaposlenih na ukrepanje ob morebitnih nevarnostih, ki so posledica požara, poplave ali podobnih nesreč. Prav tako skozi vse leto aktivno sodelujemo s službo SVDO pri izobraževanju zaposlenih, kako ravnati ob nastanku požara in uspešno pogasiti ogenj.

Ob koncu leta 2024 se zahvaljujem vsem gasilkam in gasilcem PIGD ETI za požrtvovalno delo in dragocen prosti čas, ki ga namenijo za delo v društvu. Letos še posebno, saj je društvo praznovalo 60. obletnico delovanja. Ob našem jubileju se zahvaljujemo vodstvu podjetja, ki nas podpira pri opravljanju našega prostovoljnega dela, in vsem zaposlenim, ki nam pri tem pomagajo.

Naj za konec vsem zaposlenim v koncernu ETI zaželim zdravo, uspešno, predvsem pa mirno prihajajoče leto 2025.

Sebi v ponos, bližnjemu v pomoč. Z gasilskim pozdravom »Na pomoč!«

Borut Markošek

Pohodi

Po avgustovski odpovedi pohoda (zaradi slabega vremena), smo se **septembra** odpravili na 1562 metrov visoko goro **Visoki Mavrinc** (Špica v Sedelcih) ki se nahaja med Suho, Malo in Veliko Pišnico. Z vrha na katerem stoji lesen križ in prijetna klopca, se nam odpre čudovit pogled na Frdamane police, Špik, Veliko Ponco, Škrlatico, Razor, Prisank, Vršič, Malo Mojstrovko, greben Robičja...

Visoki Mavrinc

Golič naš oktobrski cilj je travnat greben, ki se razprostira od Kojnika do Slovensko-Hrvaške meje in se nadaljuje v greben Žbevnice na Hrvaški strani. Zaradi relativno dolgih dostopov je slabo obiskan in to mu daje tudi svoj čar. Na prvi ekstremiteti grebena s severo-zahoda je postavljen »križ« z vpisno knjigo. Naslednji kucelj je najvišji vrh Goliča (890 m), sledi Nadglavinjak (888 m), ki je zadnji vrh grebena, ki je v celoti na Slovenski strani. S celotnega grebena se odpira lep razgled na Istro, morje, Snežnik ter seveda sosed Slavnik. V lepem vremenu se lahko vidi tudi Dolomite in zahodni del Julijskih Alp.

Golič

Pohodniška pot JULIANA TRAIL je krožna daljinska pohodniška pot, dolga 267 km, ki poteka skozi doline, preko prelazov, skozi gozdove, urbana središča, samotne planote in ob rekah Save in Soče. Razdeljena je na 16 dnevnih etap po 18-25km.

Novembra smo prehodili etapo

II. Etapa se začne izpred Slovenskega planinskega muzeja, ki stoji ob glavni cesti skozi Mojstrano in na vstopu v dolino Vrata, ki je izhodišče za pot na Triglav s severne strani. Etapa večinoma poteka po makadamskih cestah in kolovozih, v zadnjem delu po lepo urejeni in s tablami opremljeni Stari rudni poti. Od Slovenskega planinskega muzeja v Mojstrani pot vodi najprej v vas Dovje. Vasi Mojstrana in Dovje sta rojstna kraja številnih slovenskih alpinistov tako iz pionirskega obdobja alpinizma, kot tudi iz časov po drugi svetovni vojni (Mojstranske veverice – alpinisti, ki so bili nekoč poznani daleč naokrog).

Pot na začetku sledi poti Via Alpina, a se za vasjo Dovje odcepi na vzhod proti dovškim Ravnam in dalje proti Plavškemu Rovtu in Planini pod Golico. Po Stari rudni poti se spusti do Jesenic, mesta gorskega utripa in jeklene volje. Po tej poti so skoraj 400 let prevažali rudo iz rudnikov v Savskih jamah do fužin na Savi, kjer so vse do danes odlično ohranjeni elementi fužinarskega naselja.

Pri spomeniku Jakobu Aljažu

Juliana trail II etapa

V začetku decembra smo izvedli še zadnji letošnji pohod. Odpravili smo se na **Sv. Jakob** (961 m), ki je med pohodniki priljubljena vzpetina nad Preddvorom. Vzpetina je dobila ime po istoimenski cerkvi iz 15. stoletja, ki stoji na samem vrhu. Najpogostejši dostop na vzpetino je skozi

Preddvor, naselje Hrib ter mimo gradu Turn. Pot od parkirišča pri gradu do vrha povprečen pohodnik opravi v približno 45 minutah. Ob sami cerkvi na pogorišču nekdanje mežnarije od leta 1988 stoji tudi planinska kočica Iskra. Ime je kočica dobila, ker so jo zgradili delavci kranjskih Iskrinih obratov, ob pomoči dijakov in zaposlenih srednje šole Iskra (danes TŠC Kranj). Z razgledne planjave pred planinsko kočico se odpira razgled po ravninah proti Kranju, Ljubljani in Škofji Loki. Izza Jakoba pa se dviga pobočje, imenovano Zaplata, z izstopajočim Hudičevim borštom.

Sveti Jakob nad Preddvorom

(Vir: internet)

PD Zagorje ob Savi

Plan pohodov za leto 2024

JANUAR: Dom na Kofcah – 11. 1. 2025

FEBRUAR: Kamni grič – 1. 2. 2025

MAREC: 3. etapa JT Jesenice–Begunje – 1. 3. 2025

APRIL: Boskovec – 5. 4. 2025

MAJ: 4. etapa JT Begunje–Bled – 26. 4. 2025

JUNIJ: Sv. Trojica (nad Pivko) – 7. 6. 2025

JULIJ: Königstuhl – 25. 6. 2025

AVGUST: Skuta – 19. 7. 2025

SEPTEMBER: Tolminska korita–Čadrg – 6. 9. 2025

OKTOBER: 5. etapa JT Bled–Goreljek – 4. 10. 2025

NOVEMBER: Janče – 25. 10. 2025

DECEMBER: Sv. Miklavž nad Savo – 6. 12. 2025

Navedeni datumi so predvideni datumi pohodov.

Helena Knez

Utrinki pohodov ETI v letu 2024

Leto 2024 je bilo nam pohodnikom kar naklonjeno. Uspeli smo izvesti 11 pohodov po planu. Avgustovskega pohoda na Skuto nismo uspeli izpeljati zaradi slabih vremenskih razmer za visokogorje.

JANUAR: Na Kozlek JZ od Ilirske Bistrice nas vodila je pot. Hodili smo po gozdu, travniku, kolovozu, mimo ruševin nekdanje cerkve in mimo ruševin grada. Med potjo so se naše oči ozrle v dolino reke Reke in okoliško hribovje, nato mimo Koče na Kozleku, ki pa je odprta samo nedelje in praznike. Tako smo začeli pohodniško leto in se povzpeli na Kozlek.

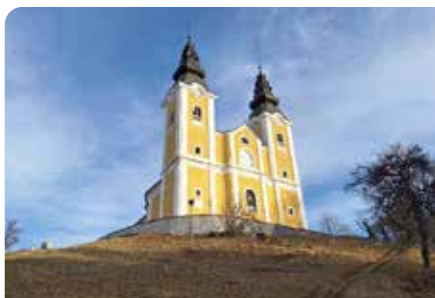

Koča na Kozleku

Kozlek

FEBRUAR: Na Goro Oljko smo se podali in cerkev Sv. Križa z dvema zvonikoma občudovali. Pogledi naši zrlji so proti KSA, Goltem, Zasavskemu hribovju,...

Gora Oljka

Nato smo se namenili še v Jama Pekel v Šempetru, da smo še malo v podzemlje stopili. Lepa jama, vredna

ogleda. V jami smo si poleg suhega in vodnega dela jame ogledali najvišji podzemni slap s 4 metri vodnega padca. Skozi jamo teče potok Poniknica, ki v jami ponikne, iz jame pa priteče Peklenščica. Pozimi, ko je zunanaj bolj mrzlo, kot v jami, se iz jame kadi, od tod tudi ime Jama Pekel.

Koča na Gori Oljki

MAREC: Do Črnega vrha nad Idrijo smo se odpeljali. Čez Šajsko Ravan smo stopili, naprej do Javornika, kjer stoji razgledni stolp. Sestopali smo proti Pirnatovi koči, kjer smo žig SPP pridobili, se malo okrepčali in se nazaj na izhodišče podali.

Javornik

Pirnatova kočica na Javorniku

APRIL: Smo se v Furlanijo, Julijsko krajino namenili. Alpska vasica na SV Italije, kjer živijo Rezijanci. Starejša populacija prebivalstva še vedno uporablja staro slovensko narečje rezijanščino. Za večino nas čisto novi, še nepoznani kraji, ampak s tem dnem, ko smo obiskali Rezijo lahko rečemo: »Bili smo v Reziji« in ob poti spoznali tudi Zverinice iz Rezije.

Rezija

Rezija

MAJ: 1. etapa Julijana trail. Spet nekaj novega smo si zadali, da tudi Juliano bi malo spoznali. Pot nas je vodila iz Kranjske Gore preko Srednjega vrha, do gozda Martuljek. Zadnje kilometre smo po kolesarski poti prehodili in prišli do alpske vasice Mojstrana. Ob poti ki je dolga 18 km smo občudovali naše vi-

soke vrhove Julijskih Alp, imeli lepe poglede na Martujkovo alpsko verigo. Skupaj smo preživeli še en lep dan ,ki nam je odprl nove poglede in lepe razglede na našo Slovenijo.

1. etapa Juliana trail - Martujkova skupina

1. etapa Juliana trail - Kranjska Gora, Mojstrana

JUNIJ: V Vitanje smo se odpeljali in se proti Paškemu Kozjaku iz doline namenili. Po cesti, stezi, gozdu, travniku, vsega po malem je bilo do najvišje točke Basališče ,kjer je tudi žig SPP. Po okrepčilu smo se proti Dobrni obrnili in imeli občasno lepe poglede v dolino in okoliške vrhove. Tudi po poti 14.divizije smo nekaj časa hodili in pohod zaključili v Dobrni.

Dobrna

Vitanje

JULIJ: Na dan državnosti smo na Porezen se podali. Ob Bolnici Franji, ki je trenutno zaprta za ogled smo začeli naš pohod. Lepo vreme, po grebenu proti vrhu Porezna pa gosta megla in veter ,ki nam je odnesel lepe razglede. V koči smo se okrepčali, ob sestopu še cvetje občudovali in si dan zapomnili.

Porezen

Porezen

AVGUST: Pohod na Skuto nam je letos spet odpadel, zaradi neugodnega vremena.

SEPTEMBER: Smo iz 2. Vršiške serpentine se podali, mimo Ruskega križa, Mihovega doma, Ruske kapeli-

Mihov dom

ce, nato pa v smeri Visokega Mavrince pot nadaljevali. Hitro smo prišli na razgledno sedlo, nato pa še nekaj korakov in prišli smo na zelo razgledni vrh in tako lepoto gora ob čudovitem vremenu občudovali.

Ruska kapelica

OKTOBER: Do Podgorja pod Slavnikom smo se odpeljali. V smeri proti Kojniku smo se podali, nato naprej proti predvrhu Golič po travnatem terenu smo hodili, še na vrh Golič smo stopili. Skalnate skulpture smo ob poti si ogledali. Blizu Hrvaške meje smo bili, pogledi naši so na okoliške vrhove se ozrli, pa tudi tja v Koprski in Tržaški zaliv segal je pogled, ter na redko poseljen in nerodovit predel Slovenije.

Pogled na koprski zaliv

Skalnate skulpture

Golič

NOVEMBER: 2. etapo Juliana traila smo si zadali. V Mojstrani pri Planinskem muzeju smo pričeli etapo, do spomenika Jakobu Aljažu v Dovjah smo stopili, žig pridobili. Naprej skozi najbolj sončno vas v Sloveniji - Dovje smo se sprehodili. Med potjo smo v naše Julijce se ozirali. Skozi Anclov rovt smo nadaljevali pot. V Kamniku pri gostilni pod Rožco smo pavzo pri prijetnih, gostoljubnih ljudeh naredili. Razgledna točka, kjer pogledi so na bližnji Hruški vrh in v Karavanke segali. Nato skozi Plavški rovt, do Planine pod Golico smo nadaljevali pot, od tam naprej pa po stari železarski poti do Jesenic. Skozi Jesenice do stare Save, kjer smo še en žig pridobili in tako 21 km poti potrdili.

2. etapa Juliana traila - Planinski muzej Mojstrana

2. etapa Juliana traila - Planinski muzej Mojstrana

2. etapa Juliana trail - Spomenik Jakob Aljaž Dovje

2. etapa Juliana trail - Pogled v dolino Vrata

2. etapa Juliana trail - Gostilna pod rožco v Kamniku

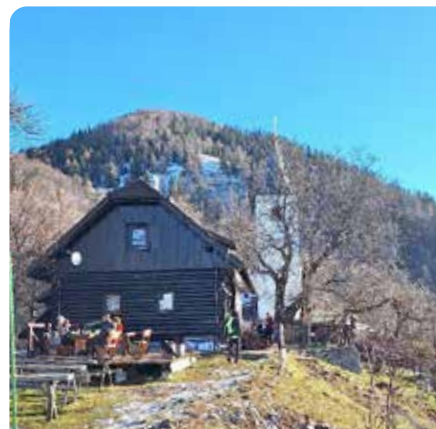
DECEMBER: V Preddvor smo se zapeljali in se preko vzpetine Josipine Turnograjske proti Jakobu usmerili. Lepo speljana pot z veliko vmesnih poti, ki vodijo do Planinskega doma Iskra ob cerkvi Svetega Jakoba na višini 961 m. Sestopili smo do Francijeve kočice, nato pa po makedamski cesti proti izhodiščni točki. Ob povratku smo se ob gradu in jezeru Črnava v Preddvoru malce sprehodili, si sončen decembrski dan zapomnili.

Zahvaliti se moramo vodstvu podjetja ETi, da nam omogoča ta način rekreacije, da lahko spoznavamo in odkrivamo lepote naše majhne, raznolike, prelepe Slovenije pod

Cerkev Sv. Jakoba

vodstvom PD Zagorje. Tudi njim se iskreno zahvaljujemo za njihovo prostovoljno delo, vsa vodenja, opise, razlago ob poti, za vse nasvete, ki jih delijo z nami.

Planinski dom Iskra na Jakobu

Grad Preddvor

Naj nas moto »Z GIBANJEM DO ZDRAVJA« spremlja še naprej. Vabljeni ljubitelji pohodništva, da se nam pridružite s svojimi družinskimi člani tudi v letu 2025.

Črnava Preddvor

Čez hribe doline, do lepe planine, od pogledov na gorsko cvetje, do razgledov gora, kjer uživa prav vsak ljubitelj gora. Včasih malo bolj visoko, da dihamo kar globoko, do pogledov z višjih gora, ko odpre se obzorje na lepoto sveta.

Jernej Kovačič

Tek in pohod po zagorski dolini 2024

Športno društvo Izlake je v sodelovanju z Zavodom za šport ter ob podpori Občine Zagorje ob Savi, Športne unije Slovenije in Fundacije za šport v soboto, dne 3.8.2024, s startom ob 18. uri, organiziralo tradicionalni 19. Tek in pohod po zagorski dolini. Poleg glavnega teka na 10 km je bil organiziran tudi tek na 4,3 km za tekaške začetnike in/ali manj pripravljene tekače. Glede na starost istočasno tečejo otroci na 300 m, 500 m, 1000 m ter invalidi na 200 m. Teki na 200, 300 in 500 m so netekmovalnega značaja in vsi udeleženci prejmejo medalje. Pohoniki so startali ob 9:15 na 7,5 km dolgo progo.

Glavni tek na 10 km ima start pod trojanskim klancem. Lahka proga, ki se skoraj ves čas spušča po glavni cesti skozi Izlake in Kisovec do centra Zagorja ob Savi, kjer je bil pred krožiščem tudi cilj. Pri spominskem obeležju kolesarja svetovne klase Primoža Rogliča je start teka na krajši progi.

Skupaj se je prireditve udeležilo 765 posameznikov, od tega 723 tekačev in 42 pohodnikov. Teklo je 420 otrok, 11 invalidov, 61 tekačev na 4,3 km in 231 na 10 km. Absolutno sta na 10 km zmagala Hana Košenina s časom 39:00 v ženski in Jakob Medved s časom 30:55 v moški kategoriji. Hkrati 10 km proga šteje tudi za občinsko prvenstvo v uličnih tekih - zmagala sta Eva Arh in Angelo Korica. Na 4,3 km sta se zmage veselila Maksim Lara Bedrač s časom 16:21 in Andrej Mikelj s časom 13:43.

Tudi letos je na prireditvi sodelovala naša ekipa ETI GROU z 9 tekači in 2-ema pohodnikoma. Na 10 km sta bila najhitrejša Beti Stegenšek s časom 56:24 in Marko Marn s časom

44:39. Na 5 km je bil najhitrejši Luka Prek s časom 16:42.

Pri organizaciji teka je letos sodelovalo 124 prostovoljcev, od tega 63 predstavnikov Športnega društva

Izlake, 53 predstavnikov Prostovoljnih gasilskih društev in 8 predstavnikov Rdečega križa.

Rezultate in slike s prireditve lahko najdete na www.sdizlake.si.

Jernej Kovačič

Kalnč 2024

Športno društvo Izlake je skupaj s Krajevno skupnostjo Izlake in Turističnim društvom Izlake v nedeljo, dne 1.12.2024 letos že 16. organiziralo pohod in gorski tek na Kalanov hrib z nadmorsko višino 629 metrov.

Start teka na 5 km je bil ob 10. uri v Športnem parku Izlake. Po dobrem krogu teka na tekaški stezi se trasa nadaljuje levo po asfaltni cesti, ki se dvigne nad Izlake v naselje Gladež. Na razcepu pri kmetiji zavije desno v smeri proti Podlipovici. Po dobri kolovozni cesti je rahel spust mimo vasi in cerkve do asfaltni ceste, kjer zavije levo. Po 100 metrih zopet levo in nato navzgor po makadamski cesti do naslednje kmetije, kjer tik pred vrhom zavije ostro levo na kolovozno cesto po grebenu skozi gozd do vrha Kalanovega hriba kjer je cilj. Tekalci premagajo 320 metrov nadmorske višine oz. cca 370 m vzpona in cca 50 m spusta. Na karti trase proge so označene pomembnejše točke.

Pohod poteka po tekaški trasi ali po drugih markiranih planinskih poteh v dopoldanskem času. Na vrhu je vpisna knjiga, kjer se lahko pohodniki evidentirajo.

Za vse udeležence je uradni del in podelitev najhitrejšim ob cca 11. uri v ciljnem prostoru teka oz. vrhu Kalanovega hriba.

Letos se je teka udeležilo 20 tekačev, od tega 4 v ženski in 16 v moški kategoriji. Absolutno sta bila najhitrejša Lucija Arh s časom 31:00 in Angelo Korica s časom 24:38. V svojih kategorijah so zmagali še Beti Stegenšek, Goran Maksimovič, Andrej Novak in Alojz Urnaut. Nagrade prejmejo tudi trije pohodniki ter najmlajši in najstarejši v obeh kategorijah.

Vse rezultate in slike s prireditve lahko najdete na www.sdizlake.si.

Dejan Pangeršič

30 let Pon Do Kwan Izlake

»Z vero v lastne sposobnosti, močno voljo in trdim delom je mogoče doseči najvišje cilje,« je svoj pozdravni nagovor na prireditvi ob 30. obletnici kluba Pon Do Kwan Izlake sklenil njegov predsednik Marjan Pograjc.

V ospredju prireditve, ki je potekala 20. septembra v izlaški kinodvorani z namenom počastitve visokega jubileja, pa niso bili uspehi članov in članic kluba, kot bi pričakovali, čeprav ti niso zanemarljivi. V zadnjih desetih letih so namreč osvojili kar 73 naslovov državnih prvakov, dva evropska in štiri naslove svetovnih prvakov ter še celo vrsto drugih in tretjih mest na vseh tekmovanjih. V ospredju ni bila niti statistika, denimo statistika novo vpisanih članov, teh je bilo v zadnjem desetletju kar 136, temveč predanost. Predanost do prostovoljstva, športa in zdravega načina življenja, do solidarnosti s sorbci in tudi tekmeči ob najtežjih trenutkih športne kariere.

Jubilej sta prišla skupaj z drugimi vidnimi gosti obeležiti tudi ustanovitelj večšine pon do kwan Daniel Pond, ki je klubu ponosno izročil plaketo za trideset let predanega dela in vzgajanja ne samo dobrih borcev, temveč predvsem ljudi, in predsednik Kickboxing zveze Slovenije (KBZS) Vladimír Sitar, ki je, skupaj z generalnim sekretarjem KBZS in predsednikom kluba Pon Do Kwan Zagorje Alenom Vozljem, izlaškemu klubu poklonil priznanje s strani KBZS za dolgoletno predanost temu športu in za vrhunsko predstavljanje Slovenije v svetovnem merilu. »Klub Pon Do Kwan Izlake je med 48 člani Kickboxing zveze Slovenije vedno aktiven. Na Izlakah organizira tudi turnir, na katerem smo vedno prisotni in je zglede organiziran. V čast nam je in veselimo se, da je klub član Kickboxing zveze Slovenije,« je ob predaji plakete povedal Sitar, ki je bil poleg sedem drugih nagrajencev tudi sam

prejemnik priznanja s strani kluba Pon Do Kwan Izlake.

Na prireditvi je namreč klub svojim najzvestejšim podpornikom poklonil posebna priznanja. Poleg Sitarja in Ponda, ki je pohvalil izvedbo prireditve, ki jo je lahko zaradi simultane prevajanja v angleški jezik celo spremljal, so jih dobili še eden najuspešnejših slovenskih kickboksarjev vseh časov in trener kluba Tilen Zajc, ustanovitelj kluba Srečko Rozman, glavni trener Miloš Rozman, glavni sponzor – trboveljsko podjetje Kovit projekti d. o. o., Občina Zagorje ob Savi in Alojz Miklavčič, ki je pon do kwan prinesel v takratno državo Jugoslavijo. Miklavčič je bil ob prejemu priznanja ganjen in z besedami skromen: »Ponosen sem, da je kal, ki sva jo vrgla s Srečkom pred 31 leti, zrasla v tako veliko rastlino.« V imenu občine je priznanje prevzel podžupan Janez Vovk, ki se je pošalil, da je, medtem ko je poslušal o uspehih, mislil, da je klub star najmanj 60 let. »Marsikateri klub bi bil vesel, če bi doživel take uspehe v 60 letih delovanja, vi ste jih v 30. Povem pa vam še to. Če bi mene, ki sem star 65 let, vprašali, za koliko bi se pomladil ... Nikakor ne bi rekel na 20 let, tudi 30 ne, ampak nekje med 30 in 40. Prihajate torej v najlepša leta. Imate izkušnje, znanje in ljudi, zato srečno!« je še povedal Vovk.

Tilen Zajc je posebno priznanje sprejel ponižno, pa čeprav je mali klub in z njim malo Slovenijo postavil na zemljevid najboljših športnikov sveta. Zajc je, če izpostavimo samo člansko kariero, evropski in dvakratni svetovni prvak v kickboks, zmagovalec svetovne serije Wako

Kickboxing v kategoriji pointfight, hkrati pa se edini v Sloveniji ponaša s kar dvema medaljama z Olimpijskih iger borilnih športov (World Combat Games). Njegova pojava je potrditev, da kickbox ni le fizična moč, ampak tudi umetnost nadzora, strategije in duševne trdnosti. Mladim članom in članicam je zgled zavzetosti, ki jo vlaga v vsak trening in v vsako borbo, kar se odraža v pozitivnih rezultatih tudi v vsakdanjem življenju, ki se ne vrtili le okoli športa. Zajc pa je tako kot druga dva dobitnika posebnega priznanja iz trenerskih vrst kluba – Srečko in Miloš Rozman – v prvi vrsti prostovoljec, eden izmed skupno šestih trenerjev (poleg Srečka in Miloša Rozmana ter Tilna Zajca mlade upe trenirajo še Maja Vetršek, Klemen Pograjc in Tomi Sešlar), ki so v zadnjih desetih letih skupno namenili 4320 ur svojega časa za treninge v telovadnici in 1920 ur za treninge v garaži. Da, prav ste prebrali. V garaži. Tilen Zajc je namreč svojo domačo garažo, ki ni ogrevana, ponudil kot prostor za treninge tudi klubu, v katerem člani in članice trenirajo, pa če je deset stopinj minusa ali 35 stopinj plusa.

Tudi Srečko Rozman, ki ga uokvirjajo zdravorazumskost, preudarnost in mirnost ter je filozofijo discipline pon do kwan prenesel na Izlake in na izlaško mladino, prejema posebnega priznanja ni pospremil z besedami, zato so drugi govorili namesto njega. Podpredsednica kluba Maša Zajc nam je ob koncu večera povedala, da je lahko Srečko Rozman vsem mladim trenerjem in drugim pedagoškim delavcem zgled predvsem zato, ker goji visoko zaupanje do svojih varovancev. Po-

stregla nam je z naslednjo anekdoto. Leta 2017 je šel Srečko Rozman s svojim varovancem, takrat 23-letnim Tilnom Zajcem, na svetovno prvenstvo v Budimpešto. Čeprav je imel Zajc takrat visoke cilje, za katere je trdo delal, se seveda ni vedelo, s kakšnim uspehom oziroma neuspehom bo prišel domov. A Rozman je tako verjel vanj, da je že pred tekmovanjem dal izdelati majico z napisom World's number one, s čimer je dokazal, da brezpogojno verjame v svoje varovance, in to se mu je izplačalo, saj je Zajc prišel domov okronan z zlatom.

Na srečanju so prisotni poudarili, da je med uspehi Srečka Rozmana zagotovo tudi ta, da je zmožeg svoje znanje nesebično predati svojemu sinu Milošu Rozmanu, ki je gonilna sila kluba že več kot 25 let. Pred podelitvijo priznanja so o njem spregovorile njegove varovanke Anaya Gaja Vozel, Lili Sešlar in Maša Udovič. »Vsi vemo, da je trener srce in duša vsake ekipe. Trener ni samo oseba, ki ti da znanje in napotke, ampak nekdo, ki te spodbuja, motivira, navdihuje in verjame vate tudi takrat, ko morda niti sam ne verjameš več vase. Naš trener Miloš je dokazal, da je sposoben vsega tega in še več; predvsem cenimo to, da mu nikoli ni težava priskočiti na pomoč kljub vsem službenim in drugim dolžnostim.« S temi besedami so svojo zahvalo trenerju začele njegove varovanke in jo zaključile z besedami, ki so bile namenjene vsem trenerjem ter aktivnim in nekdanjim članom kluba: »Hvala, da ste zgradili nekaj veliko večjega od ekipe. Zgradili ste družino.«

Družine pa ni mogoče zgraditi brez finančnih sredstev, zato je klub s posebnim priznanjem nagradil tudi podjetje Kovit projekti d. o. o., ki mu je v zadnjih letih finančno izdatno priskočilo na pomoč. Priznanje je prevzel direktor Sandi Grm, ki tudi sam verjame v nadaljnje uspehe kluba, pa ne samo v športnem smislu, saj se zaveda, da so člani kluba Pon Do Kwan Izlake izjemno uspešni kot dijaki, študenti in zaposleni,

čemur hoče biti priča tudi v naslednjih letih, ko bo kljub vzgojil še kakšnega zlatega maturanta, diplomiranca, magistra ali doktorja z odliko in na trg lansiral nove generacije predanih zaposlenih z rednimi službami kljub vsemu času in delu, ki ga v prostem času vložijo v šport, ki jim ne prinaša nobenih dodatnih finančnih sredstev za življenje.

Vsi nagrajenci so bili ob prejemu posebnega priznanja vidno počaščeni, predvsem pa so pohvalili izvirnost darila, ki so ga prejeli. Darilo – čaša življenjskega eliksirja – je bilo namreč delo podjetnice, ustvarjalke nakita iz premoga in prejemnice številnih mednarodnih in domačih nagrad, sokrajanke Marjete Hribar. Njena stvaritev, izdelana iz premoga, ki smo ga v zagorski dolini kopalili 250 let, je povezala tradicijo, ki jo zastopa klub, načela, ki jih živi, in lastnosti, ki jih ima.

Nič manj počaščeni pa niso bili tudi drugi posamezniki in podjetja, ki so jih izpostavili med prireditvijo. Podjetju Skitti d. o. o. in njegovemu direktorju Sergeju Smrkolju se je klub zahvalil za pomoč pri organizaciji turnirjev Izlake Open in otroške lige zadnjih pet let. Plaketo za razumevanje pomena vlaganja v izlaške upe je prejelo tudi podjetje Lumos d. o. o., ki je klubu od prvega leta ustanovitve pomagalo pri organizaciji turnirjev. Med zvestimi podporniki je bilo izpostavljeno tudi podjetje ETI d. o. o., ki se aktivno zavzema za promocijo in spodbujanje lokalnega športa in športnikov, kar je bilo pospremljeno z besedami, da je »pomirjujoč občutek, da tako veliko podjetje razume potencial športa, katerega posledica pa ni samo zdrav način življenja, temveč tudi ali predvsem vzgoja mladih«. Med izpostavljenimi podporniki kluba so bili sicer še Avto-moto društvo Izlake, Prostovoljno gasilsko društvo Izlake, prijatelji iz sorodnega kluba Pon Do Kwan Zagorje in posamezniki – Franci Zajc, Maruša Izlakar, Peter Ravnikar in Miran Izlakar ter nekdanja predsednika kluba Jure Vetršek in Maša Zajc.

Ob zavidljivem jubileju so klubu prek videoposnetka čestitali tudi podjetnica, nekdanja članica kluba, ki je sedemkrat dosegla naziv državne prvakinje in srebro na evropskem prvenstvu leta 2002, Urška Dolinšek, dolgoletni selektor Kickboxing Zveze Slovenije Bojan Korošec, predsednik avstrijske kickboxing organizacije pokrajine Styria, trener avstrijskega kluba Gratkorn iz Avstrije, bivši izzivalec in konkurent Tilna Zajca, ki pa je bil pri njegovem izzivanju največkrat neuspešen, Markus Blummel in šestkratni WAKO svetovni in evropski prvak, trener nemške kickboxing reprezentance v pointfightingu, ki pa je bil nekoliko uspešnejši pri dolgoletnem izzivanju Tilna Zajca, kar Zajc iskreno priznava – Laszlo Gombos.

Predstavniki kluba so poleg hvaležnosti na prireditvi, ki sta jo omogočila podjetje Kovit projekti d. o. o. in Zeckick's store, zbranim podali še želje po obnovitvi izlaške telovadnice, ki jim je bila v preteklosti že obljubljen in je ključni korak za zagotavljanje ustreznih pogojev za treninge izlaških borcev. Prireditev je sicer obogatil mlad harmonikar Luka Hrženjak, ki ga je klub povabil k sodelovanju, ker razume, da si lahko komu ali čemu resnično predan. Če ne športu, pa glasbi. Pod črto je bil namreč sklep prireditve tudi ta, da je nujno povezovanje različnih profilov in posameznikov, ki soustvarjajo lokalno vzdušje s svojimi raznovrstnimi idejami, življenjskim entuziazmom in vsakdanjim zagonom na športnem, kulturnem, verskem in izobraževalnem področju, ob tem pa gojijo visoko družbeno odgovornost. Prireditev je povezovala novinarka Radia Slovenija Eva Lipovšek, ki je z izbranimi besedami poskrbela, da je obeležje visokega jubileja kluba Pon Do Kwan Izlake postala estetsko in vsebinsko dovršena celota.

Viri:

- klub Pon Do Kwan Izlake,
- internet,
- Miloš Kranjc (fotografije).

Ani Lipovšek

Rogla

Rogla je ena izmed najbolj priljubljenih turističnih destinacij v Sloveniji, pravi gorski biser, ki ponuja številne aktivnosti skozi celo leto. Leži na okoli 1500 metrih nadmorske višine. Je idealen kraj za ljubitelje narave, miru, čistega zraka in rekreacije na prostem. Znana pa je predvsem po smučiščih.

In tukaj je tudi počitniški raj podjetja ETI. Cesta, ki nas pelje mimo Term Zreče, je strma in vijugasta. Na začetku naselja je v večstanovanjski enoti priročno opremljena garsonjera, v kateri lahko bivajo štiri osebe. V garsonjeri je ena soba, v kateri so kuhinja, jedilnica in spalni prostor ter ločena kopalnica. Iz sobe je izhod na balkonček, na katerem so mizica in dva stola, ob lepem vremenu in kavici pa lahko na njem uživamo ob pogledu na naravo.

V priljubljenem zimskem turističnem središču na Rogli je veliko smučarskih prog, ki so primerne tako za začetnike kot izkušene smučarje. Prav tako so urejene proge za deskanje in tek na smučeh. Središče je opremljeno s sodobnimi žičniškimi napravami in umetnim zasneževalnim sistemom. Obiskovalci lahko pozimi uživajo tudi v vožnji s sanmi in drsanju na umetnem drsališču. V tem času so za otroke na voljo tudi otroški smučarski parki in zabavni programi. Skratka, pravi kraj za tiste, ki si želijo sprostitev v snežni idili. V številnih kočah in hotelih pa lahko obiščete tudi wellness center, v katerem se lahko sprostite v savnah, ob masažah in v bazenih s pogledom na zasneženo pokrajino.

Spomladi nas prebujanje narave kar samo vabi k pohodništvu, saj je Rogla povezana s številnimi potmi, ki nam omogočajo raziskovanje lepot Pohorja. Ena najbolj znanih je pot do Lovrenških jezer. Pohodniške poti so različnih težavnostnih stopenj, tako da so primerne za različne starostne skupine. Pohodnikom ponujajo krasne razglede na okoliške gore in doline.

V poletnih mesecih pa je na Rogli prijetno hladen gorski zrak brez hude vročine, značilne za nižinske dele Slovenije. Tukaj uživajo kolesarji, saj je na območju Rogle veliko kolesarskih poti, ki so primerne za različne vrste kolesarjev in omogočajo raziskovanje Pohorja. Priljubljeno gorsko kolesarjenje ponuja adrenalinsko izkušnjo s čudovitimi razgledi. V okolici lahko nabereimo tudi različne zdravilne rastline, ki nam bodo pomagale premagati marsikatero težavo. Saj poznamo pregovor: Za vsako bolezen rožica raste.

Jeseni pa se Rogla spremeni v čudovito pisano pokrajino. Gozdovi se prelivajo v različnih odtenkih rumene, oranžne in rdeče barve. Tukaj pridejo na vrsto tudi ljubitelji fotografije. Jesen je tudi čas gobarjenja in nabiranja kostanja. V tem času se tu odvijajo kulinarčni dogodki, na katerih ponujajo tudi jedi, pripravljene iz lokalnih dobrot.

Mnogi ste že veliko lepega doživeli in poznate vsak kotiček na Rogli. Ampak ne glede na to, ali ste ljubitelj zimskih športov, pohodništva ali kolesarjenja ali pa želite preprosto uživati v čudoviti naravi, boste vedno našli nekaj za svojo dušo.

In zdaj imate dober razlog, da izkoristite to priložnost, ki nam jo omogoča naše podjetje ETI d. o. o.

Joži Benc, članica MS Pomladni cvet pri MD SREČNO Zagorje

Moje razmišljanje o različnosti in staranju

»Starost je kot obrabljena obleka. Vendar, če je čista, zakrpana, zlikana in jo nosi človek, ki ljubi življenje, se z njo lahko ponosno razkazuje.« (John O'Donohue).

Nekaterim rečem v življenju se preprosto ni mogoče izogniti – ena od njih je tudi staranje. Nanj gledam kot na enosmerno cesto, na kateri ni mogoče obrniti, še manj pa poskušati storjene napake popraviti in startati znova. Lahko se samo oziraš na prevožene kilometre življenja ... Starejši ko smo, bolj se zavedamo, da je od nas odvisno, ali bomo imeli v zadnjih urah na obrazu nasmešek ali bo slovo grenko ali nam bo pogled v »vzratno ogledalo« prinesel olajšanje ali obžalovanje. Pravijo, da je z vidika otroka življenje neskončno dolga prihodnost, z vidika starosti pa prav kratka preteklost. Gotovo je eno – izkušnja časa se s staranjem spreminja. Morda zato, ker otroci živijo s pogledom, uprtim v prihodnost. Neprenehoma pričakujejo prihodnje dogodke (božič, novo leto, obletnice, darila, rojstne dni itn.) in čas čakanja se jim zdi predolg. Nasprotno pa se stari ljudje v svojih mislih pogosto zadržujejo v preteklosti, kar daje vtis, da jim čas hitreje teče. Kako bodo stari ljudje doživljali čas, je vedno odvisno od tega, kako znajo živeti. Kdor živi samo od drugih, kdor se čuti živega le, če drugi z njim govorijo in ga poslušajo, takim bo čas mineval počasi. Takšen čas bo zanj prazen, nekoristen. Kdor pa sedanjost napolni z dobrimi spomini na nekdanje dni, nadaljuje z učenjem tudi v starosti, si ob tem omisli kakšnega konjička in koristne, zanimive, navdušujoče dejavnosti, ki omogočajo delati tudi kaj smiselnega in koristnega za druge, skratka – se aktivno vključuje v tok dogajanj, temu čas hitro mineva in življenje mu daje smisel. In kot pravi Hasidska modrost: Le za nevedne je starost zima. Za modre je to čas žetve.

Medgeneracijskemu društvu SREČNO Zagorje sem se pridružila zato, ker se želim zadnjih stotin prevoženih kilometrov v življenju spominjati z veseljem in zavedanjem, da sem morda komu polepšala dan, ko sem prisluhnila njegovim težavam ali pa se samo nasmejala njegovi zadregi ali dovtipu. Ali pa so se drugi smejali mojim ...

V skupini POMLADNI CVET, v kateri je povprečna starost precej pod 60 pomladmi, je čakanje na jesen življenja bolj prijazno, živahno in še vedno polno upanja. Prav zato se ne bojim jeseni. Verjamem, da bo bogato obrodila, da bomo obilno želi, ker obilno sejemo veselje, sočutje in skrb za drugega.

Kaj je drugačnost? Je to nekaj, kar je drugačno od »normalnega«? In kdo je sploh poklican, da presodi, kaj je normalno? Kdaj je človek drugačen? Ko se razlikuje od drugih? V čem? Kadar je star in bolan? Kadar šepa? Ali je preprosto drugačen človek, ki ugrizne psa?

Je normalno biti bele kože ali črne? V indijanskem rezervatu drugačnost pomenijo belci, ki so jih rdečkožci skozi stoletja imenovali bledolličneži. Ponekod je drugačen, kdor je črn ali verjame v Alaha. V akvariju rib drugačnost pomeni ptica, ki je nebo zamenjala za velik bazen vode. A v njem ne bo preživela. Ali to pomeni, da drugačni v svetu, ki jim ni namenjen, vselej poginejo?

Običajno je drugačen, kdor pride od drugod, kdor je oblečen drugače, kdor biva, živi ali celo diha drugače od večine. Drugačni ne prevzemajo

navad in običajev okolja, drugačni gojijo svojo kulturo hranjenja, oblačenja, obnašanja; drugače vzgajajo otroke, verujejo v drugačnega Boga. Drugačni so prišleki, drugačni so stari, kadar stopijo v diskoteko, drugačen je razcapan berač na ulici, mimo katerega se vozijo gospodje v črnih limuzinah. Drugačna od gospe z žemljicami v košari je starka, ki pobira kruh iz smetnjaka. Drugačen je bogataš na jahti in kadilec v vagonu nekadilcev.

Drugačnost je nekaj, kar dela življenje lepše. Zaradi ljudi, ki spoštujejo drugačnost, je svet boljši. Ste se kdaj vprašali, kakšen bi bil svet, v katerem bi vse ženske vsak dan nosile enaka krila in enake frizure, se enako šminkale, se smejale istim šalam in občudovale istega moškega? En sam dolgčas bi bil in bitkam za tega istega moškega ne bi bilo ne konca ne kraja. Pravijo, da niti dve celici živih bitij nista enaki. Sprejemanje drugačnosti pomeni spoštovanje do tistih, ki nam niso enaki, ki ne mislijo enako kot mi, ki so jim vseč črni lasje namesto svetlih in obratno, dolga krila namesto minic in obratno.

V bistvu pa smo si zelo podobni, zato smo navsezadnje tudi tu, v istem medgeneracijskem društvu, v isti medgeneracijski skupini. Drugačni med enakimi in enaki med drugačnimi.

In ob zaključku teh nekaj mojih misli in razmišljanj tudi o starosti naj spomnim še na geslo svetovnega gibanja hospic, ki poudarja pomen življenja do zadnjega trenutka: »Dodati življenje dnevom, kadar življenju ni več mogoče dodati dni.«

Sodelavci iz razvoja

Upokojil se je Matija Strehar

Matija Strehar se je po več kot štirih desetletjih predanega in ustvarjalnega dela upokojil. Po diplomiranju na Fakulteti za elektrotehniko se je leta 1984 takoj zaposlil v podjetju ETI. Svojo poklicno pot je začel kot raziskovalec v oddelku za razvoj, nato pa napredoval do vodje oddelka za razvoj odklopnikov in stikal ter produktne vodje za stikalno tehniko. Zadnjih 15 let je vodil razvoj elektrotehničnih izdelkov, zadnja leta na področju stikalne tehnike.

Njegova kariera je bila zaznamovana z velikimi dosežki na področjih elektrotehnike, inovacij in standardizacije, kar je pomembno prispevalo k razvoju podjetja in tudi širše vplivalo na industrijo zaščitnih sistemov v elektroinstalacijah. Njegova vloga v podjetju je bila ključna pri številnih inovacijah, nekatere med njimi so bile tudi patentirane in nagrajene na regionalni in nacionalni ravni.

Bil je prava zakladnica tehničnih znanj, vedno na voljo za strokovno razpravo in pomoč, poliglot, ki se je lahko s kupci pogovarjal v različnih jezikih, mentor in vzornik mlajšim. Kljub povabilom iz tujine je ostal zvest ETI-ju celotno kariero in s svojo srčnostjo prispeval k veliki rasti podjetja v vseh teh letih.

Poleg dela v ETI-ju je bil Matija tudi član nadzornega sveta podjetja v obdobju 1994–99, član sveta delavcev, direktor podružnice v razvojnem centru Nela od leta 2011 naprej ter aktiven član različnih tehničnih odborov na področju standardizacije, tako v Sloveniji kot mednarodno. Njegovo sodelovanje v teh telesih je prispevalo k oblikovanju in izboljšanju standardov v elektrotehnični industriji, kar je pomembno vplivalo na dvig kakovosti in varnosti izdelkov.

Kljub številnim poklicnim obveznostim je Matija vedno našel čas za družino, ki ji je posvečal posebno pozornost. Njegova ljubezen do petja ga je vodila v sodelovanje s pevskimi zbori, kar je dodatno bogatilo njegovo življenje. Poleg tega je bil navdušen kulturnik in popotnik, ki je rad raziskoval nove kraje in kulture.

Ob upokojitvi se mu sodelavci in prijatelji zahvaljujemo za neprecenljiv prispevek ter mu želimo veliko zdravja in zadovoljstva v novem življenjskem obdobju.

Marinka Kovač

Od avgusta do novembra 2024 so se upokojili ...

GRINTAL Andrej
ETI, d. o. o.
Proizvodnja Steatit Kamnik,
delavec v proizvodnji
40 let in 1 mesec delovne
dobe v ETI-ju

GRINTAL Boštjan
ETI PROPLAST, d. o. o.
Montaža Kamnik, kompletirec
39 let in 10 mesecev delovne
dobe v ETI-ju

REMS Alenka
ETI, d. o. o.
Proizvodnja Steatit Kamnik, delavka v proizvodnji
40 let in 10 mesecev pokojninske dobe,
od tega 20 let in 10 mesecev delovne dobe v ETI-ju

Bil si dober in pošten,
zlato srce si imel,
vsakemu le dobro si želel.

Metod Vozel
(5. 4. 1964–20. 11. 2024)

Metod je prišel med nas, v oddelek NV v Elektrotehničnih izdelkih, na začetku novembra leta 2016. S seboj je prinesel bogate delovne izkušnje, zato se je brez težav vključil v delo v različnih programih in na linijah v proizvodnji varovalk.

Odlikovala ga je zanesljivost pri delu, hitro se je učil ter nato delo prenašal na mlajše sodelavce in z veseljem vsakomur pomagal. Delo je postavljaj na prvo mesto in zraven kar pozabljal na svoje zdravje. Metoda se bomo hvaležno spominjali kot sodelavca, ob katerem je bilo vedno sproščeno, prijetno in lepo.

Dragi Metod,
ne moremo verjeti, da si odšel tako zgodaj, takoj zatem, ko smo se v službi poslovili in ti zaželeli srečno ob upokojitvi. Zdaj se ti lahko le s hvaležnostjo in spoštovanjem globoko poklonimo in se ti zahvalimo za čas, ki smo ga skupaj preživel.

Počivaj v miru.

Tvoje sodelavke in sodelavci

GESLO JE SLOVAŠKI PREGOVOR	PIKO-LOVKA	ROKOV-NJAČ	IZRAZ NESTRI-NJANJA, VETO	LOČEK (NAREČNO)	NERODEN, OKOREN ČLOVEK	V SKALE NAREJEN PREHOD ZA CESTO	ČUTILO ZA VID	IT. REŽISER IN IGRALEC MORETTI	ANA DEŽMAN	GOVORNIŠKI ODER NA RIM. FORUMU	OTOK PRED JUGOZAH. OBALO FRANCIJE	GRŠKA BOGINJA PRAVICE	AMERIŠKI DRUŽABNI PLES	BOGINJA-DEVICA V NORDIJSKI MITOLOGJI
ORGANIZACIJA, UST. PO 1. SVE-TOV. VOJNI														
DOLINA V OSRČJU SAVINJSKIH ALP		10												
KLAVIRSKA HARMONIKA							6		BABILONSKI DENAR AVS. REŽ. (LEON)					15
KOVANJE				EMA KLINEC AVTOBUS S TROLO			NASKALNA RASTLINA AVS. PIS. (ELIAS)							
PAKET, ZAVOJ	7				ŽELATINA IZ ALG, AGARAGAR	VIŠOK FIZOL RASA, PLEME							TITAN JEZERO NA FILIPIN. O. LUZONU	
MESTO V TOSKANI (MARMOR)								LEOPARD			9			
ELDA VILER			LEHA PLAZMA, NOSILKA DED. ZASN.					GLAVNO MESTO TIBETA	MAJHNA AKVARIJSKA RIBA	PRILJUBLJENA POPEVKA	AVS. TISK. AGENCIJA ZGODOVIN. RUVARAC			
PRISTANIŠKO MESTO V PENSILVANIJU, ZDA	12						3						IZSREDNIK	MESOJEDA MOČVIR. RASTLINA
IZREZ FILMSKE SCENE						GROZ-LJIVKA, TRILER (ANGL.)				8				
ALEKSAND. DUHOVEN, ZAČETNIK ARIANIZMA				13	IT. FILM. IGRALKA MARTINELLI	KLAVIRSKA TIPKA SVEČENIK V TROJI							KO(CKA) MESTO V SREDNJI ITALIJI	
ISTA ŠTEVILKA POMENI ISTO ČRKO	BLOM-DAHLOVA OPERA	VISOK SPOMENIK DROBNO-ZIVKA								AMERIŠKA PEVKA (DIANA)				11
HRUŠK. STEKLE-NIČKA ZA ZDRAVILA							(DAN)AA EGIPČAN. BOGINJA NEBA			PREBIVALCI IRSEKE DEL ROKE				
ŠVEDSKI SKLA-DATELJ (BO)								MISLEČE BITJE SKUPINA ŽIVALI				14		
LEToviŠČE PRI OPATIJI NA HRVAŠ.		4	OSTRIVEC GR. PEVEC IN PESNIK, AOJD			5			MESTO V ROMUNJIJI MAKEDON. KOLO					
POUDAR-JENI DEL STOPICE					DETE ROY ORBISON							EVA TERČELJ SIMONA VODOPIVEC		SLAVKO AVSENIK
AMERIŠKI IGRALEC (CESAR)							ELEKTRIN BRAT V GRŠKI MITOLOGJI						2	
SMRTNI ANGEL	1						PONA-REDEK (ZASTAR.)							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	6	11	12	6	3
8	13	2	14	11	2	3	6	14	6	15	13	2	9	6

V naše uredništvo je prispelo 199 izpolnjenih gesel, pravilno geslo se je glasilo:
»EN NAPAČEN KORAK JE DOVOLJ, DA PADEMO«

Računalniški žreb je določil, da nagrade prejmejo naslednji reševalci:

1. nagrada: **Henrik Razpotnik:** 7-dnevno bivanje v počitniškem objektu ETI v prostem terminu na območju Slovenije
 2. nagrada: **Boris Konsek:** Nahrbtnik ETI
 3. nagrada: **Marija Hribar:** Piknik košara ETI
 4. nagrada: **Roman Polc:** Brisača ETI
 5. nagrada: **Jakob Jesenšek:** Dežnik ETI
- Vsem nagrajencem čestitke, ostalim tolažba za več sreče pri žrebu prihodnjič.

Za koriščenje prve nagrade se dogovorite z Ani Lipovšek (int. št. 218), praktične nagrade pa vas čakajo v prostorih marketinga.

Rešitve tokratne križanke pošljite na e-naslov: tadej.zupanec@eti.si ali v fizični obliki v kadrovsko službo, najkasneje do **3. 3. 2025.**

Na delo prihajam točno.

Na delo prihajam pripravljen (spočit).

**Do sodelavcev sem spoštljiv in vljuden.
Sodelavce pozdravljam. Uporabljam besede hvala,
prosim, dober dan, nasvidenje.**

**Ne povzdigujem glasu, ampak komuniciram
umirjeno in prijazno.**

Pomagam, če zmorem in znam.

**Če zbolim ali sem odsoten zaradi drugih razlogov,
o tem takoj obvestim vodjo na dogovorjen način.
Poskrbim, da pravočasno dostavim potrebna
dokazila.**